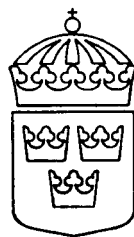

Sveriges internationella överenskommelser

ISSN 1102-3716

Utgiven av Utrikesdepartementet

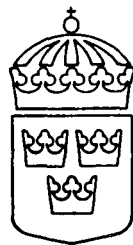
SÖ 1997: 63

Nr 63

**Protokoll till Partnerskaps- och Samarbetsavtalet
som upprättar ett partnerskap mellan Europeiska
gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan
och Ukraina, å den andra jämte avtalet och protokoll
av den 14 juni 1994**

Bryssel den 10 april 1997

Sveriges internationella överenskommelser

ISSN 1102-3716

Utgiven av Utrikesdepartementet

SÖ 1997: 63

Nr 63

Protokoll till Partnerskaps- och Samarbetsavtalet som upprättar ett partnerskap mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan och Ukraina, å den andra jämte avtalet och protokoll av den 14 juni 1994

Bryssel den 10 april 1997

Regeringen beslutade den 11 juli 1996 att underteckna protokollet. Den 13 mars 1997 beslutade regeringen att i samband med undertecknandet avge en förklaring om provisorisk tillämpning av avtalet. Den 3 juli 1997 beslutade regeringen att till Europeiska unionens råd lämna underrättelse om att de svenska rättsliga kraven för ett ikraftträdande hade uppfyllts och den 29 juli 1997 överlämnades noten om det svenska godkännandet.

I avvaktan på ett definitivt ikraftträdande tillämpas protokollet i enlighet med förklaringen provisoriskt från den 1 mars 1998, då huvudavtalet trädde ikraft.

Riksdagsbehandling: prop. 1996/97: 143, bet. 1996/97: UU10, rskr. 1996/97: 283.

**PROTOKOLL
TILL PARTNERSKAPS- OCH SAMARBETSAVTALET
SOM UPPRÄTTAR ETT PARTNERSKAP MELLAN EUROPEISKA GEMENSKAPERNA
OCH DERAS MEDLEMSSTATER, Å ENA SIDAN,
OCH UKRAINA, Å ANDRA SIDAN**

KONUNGARIKET BELGIEN,

KONUNGARIKET DANMARK,

FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND,

HELLENSKA REPUBLIKEN,

KONUNGARIKET SPANIEN,

FRANSKA REPUBLIKEN,

IRLAND,

ITALIENSKA REPUBLIKEN,

STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG,

KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA,

REPUBLIKEN ÖSTERRIKE,

PORTUGISISKA REPUBLIKEN,

REPUBLIKEN FINLAND,

KONUNGARIKET SVERIGE,

FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRIANNIEN OCH NORDIRLAND,

SÖ 1997: 63

avtalsslutande parter till Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen och Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen,

nedan kallade "medlemsstaterna", och

**EUROPEISKA GEMENSKAPEN, EUROPEISKA KOL- OCH STÅLGEMENSKAPEN OCH
EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPEN,**

nedan kallade "gemenskapen",

å ena sidan, och

UKRAINA,

å andra sidan,

SOM BEAKTAR Republiken Finlands, Konungariket Sveriges och Republiken Österrikes anslutning till Europeiska unionen och därmed till gemenskapen den 1 januari 1995,

HAR ENATS OM FÖLJANDE.

ARTIKEL 1

Republiken Finland, Konungariket Sverige och Republiken Österrike skall vara parter i Partnerskaps- och samarbetsavtalet som upprättar ett partnerskap mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Ukraina, å andra sidan, vilket avtal undertecknades i Luxemburg den 14 juni 1994 (nedan kallat "avtalet") och skall på samma sätt som gemenskapens övriga medlemsstater anta och beakta avtalstexten, de gemensamma förklaringar, förklaringar och skriftväxlingar som utgör bilagor till den samma dag undertecknade slutakten.

ARTIKEL 2

Avtalstexten, slutakten och alla handlingar som utgör bilagor till denna har upprättats även på finska och svenska. De utgör bilagor till detta protokoll och äger lika giltighet som de andra språk som avtalstexten, slutakten och alla handlingar som utgör bilagor till denna är upprättade på.

ARTIKEL 3

Detta protokoll är upprättat i två exemplar på danska, engelska, finska, franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska, tyska och ukrainska, vilka **samtliga** texter är lika giltiga.

ARTIKEL 4

Detta protokoll skall godkännas av parterna i enlighet med deras egna förfaranden.

Detta protokoll träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då parterna till varandra anmäler att de förfaranden som avses i första stycket har slutförts.

Utfärdat i Bryssel den

För KONUNGARIKET BELGIEN,

För KONUNGARIKET DANMARK,

För FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND,

För HELLENSKA REPUBLIKEN,

För KONUNGARIKET SPANIEN,

För FRANSKA REPUBLIKEN,

För IRLAND,

För ITALIENSKA REPUBLIKEN,

För STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG,

För KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA,

För REPUBLIKEN ÖSTERRIKE,

För PORTUGISISKA REPUBLIKEN,

För REPUBLIKEN FINLAND,

För KONUNGARIKET SVERIGE,

För FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRITANNIEN OCH NORDIRLAND,

För GEMENSKAPEN,

För UKRAINA.

SÖ 1997: 63

**AVTAL OM PARTNERSKAP OCH SAMARBETE
MELLAN EUROPEISKA GEMENSKAPERNA OCH
DERAS MEDLEMSSTATER
OCH UKRAINA**

AVTAL OM PARTNERSKAP OCH SAMARBETE

som upprättar ett partnerskap mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Ukraina, å andra sidan

KONUNGARIKET BELGIEN,

KONUNGARIKET DANMARK,

FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND,

HELLENSKA REPUBLIKEN,

KONUNGARIKET SPANIEN,

FRANSKA REPUBLIKEN,

IRLAND,

ITALIENSKA REPUBLIKEN,

STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG,

SÖ 1997: 63

KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA,

PORTUGISISKA REPUBLIKEN,

FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRIANNIEN OCH NORDIRLAND,

avtalslutande parter i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen och Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen,

nedan kallade "medlemsstaterna", och

EUROPEISKA GEMENSKAPEN, EUROPEISKA KOL- OCH STÅLGEMENSKAPEN OCH EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPEN,

nedan kallade "gemenskapen",

å ena sidan,

och UKRAINA,

å andra sidan,

SOM BEAKTAR parternas önskan att upprätta nära förbindelser grundade på de existerande historiska banden emellan dem,

SOM BEAKTAR betydelsen av att utveckla samarbetsförbindelser mellan gemenskapen, dess medlemsstater och Ukraina, samt deras gemensamma värderingar,

SOM INSER att gemenskapen och Ukraina önskar att stärka dessa band och upprätta ett partnerskap och ett samarbete som skulle stärka och utvidga de förbindelser som tidigare upprättats mellan dem, särskilt genom avtalet mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen och Socialistiska rådsrepublikernas union om handel och kommersiellt och ekonomiskt samarbete, som undertecknades den 18 december 1989,

SOM BEAKTAR gemenskapens och dess medlemsstaters samt Ukrainas åtagande att stärka den politiska och ekonomiska frihet som ligger till grund för partnerskapet,

SOM BEAKTAR parternas åtagande att främja internationell fred och säkerhet liksom en fredlig lösning på tvister och att samarbeta i detta syfte inom ramen för Förenta nationerna och Europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen,

SOM BEAKTAR gemenskapens, dess medlemsstaters och Ukrainas bestämda åtagande att fullt ut genomföra alla de principer och bestämmelser som ingår i slutakten från Europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen (ESK), slutdokumenten från uppföljningsmötena i Madrid och Wien, dokumentet från ESK-konferensen om ekonomiskt samarbete i Bonn, Parisdeklarationen för ett nytt Europa samt 1992 års ESK-dokument från Helsingfors, "The Challenges of Change",

SÖ 1997: 63

SOM INSER att stöd i detta sammanhang av Ukrainas oberoende, suveränitet och territoriella integritet kommer att bidra till att säkerställa fred och stabilitet i Central- och Östeuropa samt på hela den europeiska kontinenten,

SOM BEKRÄFTAR gemenskapens, dess medlemsstaters och Ukrainas anammande av Europeiska energistadgan och deklARATIONEN från Luzernkonferensen i april 1993,

SOM ÅR ÖVERTYGAD OM den ytterst stora betydelsen av rättsstatens principer och respekten för de mänskliga rättigheterna, särskilt minoriteters rättigheter, av införande av ett flerpartisystem med fria och demokratiska val och av ekonomisk liberalisering som syftar till att skapa en marknadsekonomi,

SOM ANSER att det finns ett nödvändigt samband mellan partnerskapets fullständiga genomförande å ena sidan och fullbordad utveckling av politiska, ekonomiska och rättsliga reformer i Ukraina å andra sidan samt införande av de faktorer som är nödvändiga för samarbete, särskilt mot bakgrund av slutsatserna från ESK-konferensen i Bonn,

SOM ÖNSKAR uppmuntra den regionala samarbetsprocessen med grannländerna inom de områden som omfattas av detta avtal i syfte att främja välbefinnande och stabilitet i regionen,

SOM ÖNSKAR upprätta och utveckla en regelbunden politisk dialog om bilaterala och internationella frågor av ömsesidigt intresse,

SOM FÖRSTÅR OCH STÖDER Ukrainas önskan att upprätta nära samarbete med europeiska institutioner,

SOM BEAKTAR gemenskapens vilja att utveckla ekonomiskt samarbete och vid behov, på lämpligt sätt, ge tekniskt bistånd för genomförande av ekonomiska reformer i Ukraina,

SOM ÄR MEDVETNA OM nyttan med avtalet när det gäller att gynna ett stegvis närmande mellan Ukraina och ett större samarbetsområde i Europa och närliggande regioner samt Ukrainas gradvisa integrering i ett öppet internationellt handelssystem,

SOM BEAKTAR parternas åtagande att liberalisera handeln på grundval av principerna i Allmänna tull- och handelsavtalet, (GATT), i dettas lydelse enligt Uruguayrundan,

SOM ÄR MEDVETNA OM behovet av att förbättra villkoren för affärs- och investeringsverksamhet och villkoren för till exempel etablering av bolag, arbete, tillhandahållande av tjänster och kapitalrörelser,

SOM VÄLKOMNAR OCH ERKÄNNER vikten av Ukrainas ansträngningar för att omvandla sin ekonomi från ekonomin i ett statshandelsland med en centralstyrd ekonomi till en marknadsekonomi,

SOM ÄR ÖVERTYGDADE OM att den fortsatta utvecklingen mot marknadsekonomi kommer att främjas av samarbete mellan parterna i de former som anges i detta avtal,

SÖ 1997: 63

SOM ÄR ÖVERTYGADE OM att detta avtal kommer att skapa ett nytt klimat för ekonomiska förbindelser mellan parterna, särskilt för utvecklingen av handel och investeringar, vilket är nödvändigt för ekonomisk omstrukturering och teknisk modernisering,

SOM ÖNSKAR etablera ett nära samarbete inom miljöskyddsområdet med hänsyn till parternas ömsesidiga beroende i denna angelägenhet,

SOM ÄR MEDVETNA OM parternas föresats att utveckla samarbetet inom områdena för civil vetenskap och teknik, inbegripet rymdforskning, så att deras verksamheter inom detta område kompletterar varandra,

SOM ÖNSKAR etablera kulturellt samarbete och förbättra informationsutbytet,

HAR ENATS OM FÖLJANDE:

ARTIKEL 1

Ett partnerskap upprättas härmed mellan gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Ukraina, å andra sidan. Målen för detta partnerskap är att

- tillhandahålla en lämplig struktur för politisk dialog mellan parterna för att möjliggöra en utveckling av nära politiska förbindelser,**

- främja handel och investeringar samt harmoniska ekonomiska förbindelser mellan parterna och på så sätt främja en hållbar utveckling hos dem,
- lägga en grund för ömsesidigt fördelaktigt ekonomiskt, socialt, finansiellt, civilt/vetenskapligt och tekniskt samt kulturellt samarbete,
- stödja Ukrainas ansträngningar att befästa sin demokrati och utveckla sin ekonomi samt fullfölja omvandlingen till en marknadsekonomi.

AVDELNING I

ALLMÄNNA PRINCIPER

ARTIKEL 2

Respekten för demokratiska principer och mänskliga rättigheter som bland annat definieras i Helsingforslutakten och i Parisstadgan för ett nytt Europa, liksom för marknadsekonomiska principer, inbegripet dem som uttalades i handlingarna från ESK-konferensen i Bonn, ligger till grund för parternas inrikes- och utrikespolitik och utgör väsentliga beståndsdelar för partnerskap och detta avtal.

ARTIKEL 3

Parterna anser det nödvändigt för den framtida välfärden och stabiliteten i före detta Sovjetunionen att de nyligen oberoende stater som har framträtt efter Socialistiska rådsrepublikernas unions upplösning (nedan kallade "de oberoende staterna"), bibehåller och utvecklar samarbetet mellan sig i enlighet med principerna i Helsingforslutakten och folkrätten och i en anda av god grannsämja, och kommer att göra sitt yttersta för att uppmuntra denna process.

Med beaktande av ovanstående anser parterna att deras förbindelser bör utvecklas med vederbörlig hänsyn tagen till Ukrainas önskan att behålla samarbetet med andra oberoende stater.

ARTIKEL 4

Parterna åtar sig att, särskilt när Ukraina har gjort ytterligare framsteg i den ekonomiska reformprocessen överväga en utveckling av relevanta avdelningar i detta avtal, särskilt avdelning III och artikel 49, i syfte att upprätta ett frihandelsområde mellan sig. Samarbetsrådet kan ge parterna rekommendationer rörande en sådan utveckling. En sådan utveckling skall endast genomföras genom överenskommelse mellan parterna i enlighet med deras respektive förfaranden. Under år 1998 skall parterna samråda om förhållandena, särskilt Ukrainas framsteg såvitt avser marknadsorienterade ekonomiska reformer samt de ekonomiska förhållanden som råder där vid den tidpunkten, medger att förhandlingar om upprättande av ett frihandelsområde påbörjas.

ARTIKEL 5

Parterna åtar sig att tillsammans efter överenskommelse undersöka vilka ändringar som det kan vara lämpligt att göra i avtalet mot bakgrund av ändrade förhållanden och särskilt med tanke på den situation som uppstår vid Ukrainas anslutning till GATT. Den första undersökningen skall ske tre år efter avtalets ikraftträdande eller när Ukraina ansluter sig till GATT, beroende på vilket som sker först.

AVDELNING II

POLITISK DIALOG

ARTIKEL 6

Parterna skall upprätta en regelbunden politisk dialog, som de avser att utveckla och intensifiera. Den skall ledsaga och konsolidera närmandet mellan gemenskapen och Ukraina, stödja de pågående politiska och ekonomiska förändringar som är på väg i Ukraina och bidra till att upprätta nya samarbetsformer. Den politiska dialogen skall

- stärka Ukrainas förbindelser med gemenskapen och på så sätt även de demokratiska staternas samfund. Den ekonomiska konvergens som uppnås genom detta avtal kommer att medföra mer intensiva politiska förbindelser,

- åstadkomma en ökad konvergens mellan ståndpunkterna i internationella frågor av gemensamt intresse och på så sätt öka säkerheten och stabiliteten,
- förutse att parterna söker samarbeta i frågor om stärkt stabilitet och säkerhet i Europa, iakttagande av demokratiska principer, respekt och främjande av mänskliga rättigheter, särskilt dem som tillkommer minoriteter, och att parterna om det är nödvändigt samråder i relevanta frågor.

ARTIKEL 7

Samråd skall vid behov hållas mellan parterna på högsta politiska nivå.

På ministernivå skall den politiska dialogen äga rum inom det samarbetsråd som inrättas enligt artikel 85 och vid andra tillfällen, även med unionens trojka, efter överenskommelse.

ARTIKEL 8

Parterna skall inrätta andra förfaranden och mekanismer för den politiska dialogen genom att upprätta lämpliga kontakter, utbyten och samråd, framför allt genom

- regelbundna möten på hög tjänstemannanivå mellan företrädare för Ukraina och företrädare för gemenskapen,

- fullt utnyttjande av alla diplomatiska kanaler mellan parterna, inbegripet lämpliga kontakter på såväl bilateral som multilateral nivå, såsom möten inom Förenta nationerna, ESK-möten och på annat håll,
- regelbundet utbyte av information i frågor av gemensamt intresse om politiskt samarbete i Europa,
- andra sätt som kan bidra till att befästa och utveckla den politiska dialogen.

ARTIKEL 9

Politisk dialog på parlamentarisk nivå skall föras inom ramen för den parlamentariska samarbetskommitté som skall inrättas i enlighet med artikel 90.

AVDELNING III

VARUHANDEL

ARTIKEL 10

1. Parterna skall bevilja varandra behandling som mest gynnad nation enligt artikel L.1 i GATT.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall inte gälla för följande:
- a) förmåner som beviljas i syfte att skapa en tullunion eller ett frihandelsområde eller till följd av att en sådan union eller ett sådant område upprättas,
  - b) förmåner som beviljas vissa länder i enlighet med GATT och med andra internationella arrangemang till förmån för utvecklingsländer,
  - c) angränsande länder för att underlätta gränstrafik.

ARTIKEL 11

1. Parterna är eniga om att principen om rätt till fri transitering av varor är ett nödvändigt villkor för att uppnå målen i detta avtal.

I detta sammanhang skall vardera parten införa bestämmelser om obegränsad transitering via eller genom sitt territorium för varor med ursprung i tullområdet eller varor avsedda för den andra partens tullområde.

2. Bestämmelserna i artikel V punkterna 2, 3, 4 och 5 i GATT skall tillämpas mellan parterna.
3. Bestämmelserna i denna artikel skall inte påverka tillämpningen av eventuella särskilda bestämmelser som gäller specifika områden, särskilt transportområdet, eller sådana produkter som parterna kommit överens om.

ARTIKEL 12

Bestämmelserna i artiklarna 10.1 och 11.2 skall, under en övergångstid som löper ut den 31 december 1998 eller vid Ukrainas anslutning till GATT, beroende på vilket som sker först, inte tillämpas för de i bilaga I angivna förmåner som Ukraina beviljar andra oberoende stater från och med den dag som föregår dagen för avtalets ikraftträdande.

ARTIKEL 13

Utan att det påverkar tillämpningen av de rättigheter och förpliktelser som härrör från internationella konventioner om tillfällig import av varor och som är bindande för båda parter skall vardera parten dessutom bevilja den andra parten befrielse från importavgifter och tullar på varor som tillfälligt får införas, i de fall och enligt de förfarandena som föreskrivs i alla andra internationella konventioner om denna fråga som är bindande för den, i överensstämmelse med sin lagstiftning. Hänsyn skall tas till de villkor på vilka parten i fråga har godtagit de förpliktelser som följer av en sådan konvention.

ARTIKEL 14

Varor med ursprung i Ukraina respektive gemenskapen skall importeras till gemenskapen respektive Ukraina utan kvantitativa restriktioner utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artiklarna 18, 21 och 22 och bilaga II till detta avtal och bestämmelserna i artiklarna 77, 81, 244, 249 och 280 i anslutningsakten för Spanien och Portugal.

ARTIKEL 15

1. Produkter från den ena partens territorium som importeras till den andra partens territorium skall inte omfattas av interna skatter eller andra interna avgifter av något slag, vare sig direkt eller indirekt, utöver dem som direkt eller indirekt tillämpas på likadana inhemska produkter.

2. Vidare får dessa produkter inte ges en mindre gynnsam behandling än den som ges likadana produkter av nationellt ursprung beträffande alla lagar och andra författningar och villkor som rör deras interna saluföring, försäljningsanbud, inköp, transport, distribution eller användning. Bestämmelsen i denna punkt skall inte hindra tillämpningen av differensavgifter på intern transport som endast är grundade på transportmedlets ekonomiska transaktioner och inte på produktens nationalitet.

ARTIKEL 16

Följande artiklar i GATT skall också tillämpas mellan de två parterna:

- 1) Artikel VII punkterna 1, 2, 3, 4 a, 4 b och 4 d, 5.
- 2) Artikel VIII.
- 3) Artikel IX.
- 4) Artikel X.

ARTIKEL 17

Varuhandeln mellan parterna skall ske till marknadsmässiga priser.

ARTIKEL 18

1. Om någon produkt importeras till den ena partens territorium i så kraftigt ökade kvantiteter och på sådana villkor att det förorsakar eller hotar att förorsaka allvarig skada för inhemska producenter av liknande eller direkt konkurrerande produkter, får gemenskapen eller Ukraina, beroende på vilken part som berörs, vidta lämpliga åtgärder i enlighet med följande förfaranden och villkor.
2. Innan några åtgärder vidtas, eller snarast möjligt i fall på vilka punkt 4 är tillämplig, skall gemenskapen eller Ukraina, alltefter omständigheterna, förse samarbetskommittén med alla relevanta upplysningar i syfte att nå en lösning som är godtagbar för båda parter.
3. Om parterna, till följd av samråden, inte når en överenskommelse inom 30 dagar efter hänskjutande till samarbetskommittén för åtgärder för att undvika situationen, får den part som begärde samråd begränsa importen av produkterna i fråga eller vidta andra lämpliga åtgärder i den mån och under så lång tid som behövs för att förebygga eller avhjälpa skadan.

4. Under kritiska omständigheter, när en försening skulle orsaka en skada som är svår att avhjälpa, får parterna vidta åtgärder före samråden, på villkor att dessa samråd erbjuds omedelbart efter det att åtgärden vidtagits.

5. Vid val av åtgärder enligt denna artikel skall parterna prioritera dem som minst hindrar att målen i detta avtal uppfylls.

ARTIKEL 19

Ingenting i denna avdelning, särskilt i artikel 18, får på något sätt hindra eller påverka någondera partens antidumpnings- eller utjämningsåtgärder i enlighet med artikel VI i GATT, överenskommelsen om genomförandet av artikel VI i GATT, överenskommelsen om tolkning och tillämpning av artiklarna VI, XVI och XXIII i GATT eller i inhemsk lagstiftning som har samband därmed.

Vad beträffar undersökningar om antidumpning eller bidrag samtycker vardera parten till att granska uppgifter som den andra parten lämnat och att underrätta berörda parter om de viktigaste fakta och överväganden som ligger till grund för det slutliga beslutet. Innan slutgiltiga antidumpnings- eller utjämningsåtgärder införs skall parterna göra sitt yttersta för att åstadkomma en konstruktiv lösning på problemet.

ARTIKEL 20

Avtalet skall inte utesluta förbud mot eller restriktioner för import, export eller varor som transiteras, som grundas på hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet, skydd av människors och djurs hälsa och liv eller i fråga om växtskydd, skydd av naturresurser, skydd av nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde eller skydd av immateriell, industriell och kommersiell äganderätt eller bestämmelser om guld och silver. Sådana förbud eller restriktioner får dock inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt restriktion i handeln mellan parterna.

ARTIKEL 21

Denna avdelning skall inte gälla för handel med textilvaror som omfattas av kapitel 50 till 63 i Kombinerade nomenklaturen. Handel med dessa produkter regleras genom ett särskilt avtal som paraferades den 5 maj 1993 och som tillämpas provisoriskt sedan den 1 januari 1993,

ARTIKEL 22

1. Handel med produkter som omfattas av Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen skall regleras av bestämmelserna i denna avdelning, med undantag för artikel 14, och vid ikraftträdandet av bestämmelserna i ett avtal om kvantitativa arrangemang för handel med EKSG-stålprodukter.

2. En kontaktgrupp i kol- och stålfrågor har inrättats, bestående av företrädare för gemenskapen, å ena sidan, och företrädare för Ukraina, å andra sidan.

Kontaktgruppen skall regelbundet utbyta information om alla kol- och stålfrågor av intresse för parterna.

ARTIKEL 23

Handel med kärnmaterial skall omfattas av bestämmelserna i ett särskilt avtal som skall ingås mellan Europeiska atomenergigemenskapen och Ukraina.

AVDELNING IV

BESTÄMMELSER OM AFFÄRSVERKSAMHET OCH INVESTERINGAR

KAPITEL I

Arbetsförhållanden

ARTIKEL 24

1. Om inte annat följer av de lagar, villkor och förfaranden som gäller i var och en av medlemsstaterna skall gemenskapen och dess medlemsstater sträva efter att se till att ukrainska medborgare som är lagligen anställda inom en medlemsstats territorium behandlas på samma sätt som medlemsstatens egna medborgare, utan diskriminering på grund av nationalitet i jämförelse med landets egna medborgare när det gäller arbetsförhållanden, villkor för ersättning eller avskedande.

2. Om inte annat gäller på grund av de lagar, villkor och förtäranden som gäller i Ukraina skall Ukraina sträva efter att se till att medborgare i en medlemsstat som är lagligen anställda inom Ukrainas territorium behandlas på samma sätt som Ukrainas egna medborgare, utan diskriminering på grund av nationalitet i jämförelse med landets egna medborgare, när det gäller arbetsförhållanden, villkor för ersättning eller avskedande.

ARTIKEL 25

Samordning av social trygghet

Parterna skall sluta avtal i avsikt att

- 1) om inte annat följer av de villkor och förutsättningar som gäller i respektive medlemsstat, anta bestämmelser som är nödvändiga för att samordna sociala trygghetssystem för ukrainska medborgare, som är lagligen anställda inom en medlemsstats territorium. Dessa bestämmelser skall särskilt säkerställa att
  - alla perioder då sådana arbetstagare har varit försäkrade, anställda eller bosatta i olika medlemsstater skall läggas samman för förvärv av sådana pensioner och livräntor som utbetalas vid ålderdom, invaliditet och till efterlevande samt sjukvårdsförmåner för sådana arbetstagare,
  - alla pensioner och livräntor som utbetalas vid ålderdom, till efterlevande, vid invaliditet, olycksfall i arbetet och arbetssjukdom, med undantag av icke avgiftsfinansierade förmåner, fritt, och med de belopp som gäldenärsmemlemsstatens/staternas lagstiftning föreskriver, kan överföras,

- 2) om inte annat följer av de villkor och förutsättningar som gäller i Ukraina, anta de bestämmelser som är nödvändiga för att ge arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och lagligen anställda i Ukraina samma behandling som den som anges i punkt 1 andra strecksatsen.

ARTIKEL 26

De åtgärder som skall vidtas enligt artikel 25 i detta avtal skall inte gälla sådana rättigheter eller förpliktelser som följer av bilaterala avtal mellan Ukraina och medlemsstaterna när dessa avtal föreskriver en mer gynnsam behandling av medborgare i Ukraina eller medlemsstaterna.

ARTIKEL 27

Samarbetsrådet skall undersöka vilka gemensamma ansträngningar som kan göras för att kontrollera olaglig invandring med beaktande av principerna och förfarandena vid förnyat tillträde.

ARTIKEL 28

Samarbetsrådet skall undersöka vilka förbättringar som kan göras i fråga om arbetsvillkor för affärsmän och som är förenliga med parternas internationella åtaganden, inbegripet dem som anges i dokumentet från ESK-konferensen i Bonn.

ARTIKEL 29

Samarbetsrådet skall utfärda rekommendationer för genomförandet av artiklarna 24, 27 och 28.

KAPITEL II

Villkor som påverkar etablering och drift av bolag

ARTIKEL 30

1. a) Gemenskapen och dess medlemsstater skall i enlighet med sina lagar och andra författningar bevilja de ukrainska bolag som etablerar sig på deras territorier en behandling som inte är mindre gynnsam än den som ges till bolag från tredje land.
  - b) Utan att det påverkar de förbehåll som förtecknas i bilaga IV skall gemenskapen och dess medlemsstater, i enlighet med sina lagar och andra författningar, i fråga om driften av dotterbolag till ukrainska bolag som är etablerade på deras territorier bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som beviljas gemenskapsbolag.
  - c) Gemenskapen och dess medlemsstater skall, i enlighet med sina lagar och andra författningar, i fråga om driften av filialer till ukrainska bolag som är etablerade på deras territorier bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som beviljas filialer till bolag från tredje land.
2. a) Utan att det påverkar tillämpningen av de reservationer som förtecknas i bilaga V skall Ukraina i enlighet med sina lagar och andra författningar bevilja gemenskapsbolag som etablerar sig i Ukraina en behandling som inte är mindre gynnsam än den som beviljas ukrainska bolag eller bolag från tredje land, beroende på vilken behandling som är mest gynnsam.

- b) Ukraina skall, i enlighet med sina lagar och andra författningar, i fråga om driften av dotterbolag och filialer till gemenskapsbolag som är etablerade på dess territorium bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som beviljas ukrainska bolag eller filialer respektive tredje lands bolag eller filialer, beroende på vilken behandling som är mest gynnsam.

3. Bestämmelserna i punkterna 1 och 2 får inte användas för att kringgå dem av en parts lagar och andra författningar som gäller för tillträde till särskilda sektorer eller verksamheter för den andra partens bolags dotterbolag som är etablerade på den första partens territorium.

Den behandling som avses i punkterna 1 och 2 skall gälla för bolag som är etablerade inom gemenskapen respektive Ukraina på dagen för detta avtals ikraftträdande och för bolag som etableras efter den dagen i och med att de etableras.

ARTIKEL 31

1. Bestämmelserna i artikel 30 skall inte tillämpas på flygtransport, transport på inre vattenvägar eller sjötransporter, utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artikel 104.
2. Såvitt avser verksamhet som bedrivs av rederier inom ramen för internationella sjötransporter, inklusive kombinerade transporter som omfattar en sjöetapp, skall varje part tillåta den andra partens bolag att genom dotterbolag eller filialer bedriva affärsmässig verksamhet på dess territorium, på etablerings- och driftsvillkor som inte är mindre gynnsamma än dem som dess egna bolag eller dotterbolag eller filialer till bolag från tredje land får, beroende på vilken behandling som är mest gynnsam.

Sådan verksamhet inbegriper men är inte begränsad till

- a) saluföring och försäljning av sjötransporttjänster och därmed förknippade tjänster genom direktkontakt med kunder, från anbud till fakturering, oavsett om dessa tjänster utförs eller erbjuds av tjänsteleverantören själv eller genom tjänsteleverantörer med vilka tjänsteförsäljaren har upprättat bestående affärskontakter,
- b) köp och användning, för egen eller kunders räkning (och för vidareförsäljning till kunder) av alla slags transporttjänster och därmed förknippade tjänster, däribland alla slags transporttjänster inom landet, särskilt på inre vattenvägar, med väg och järnväg, som är nödvändiga för att tillhandahålla ett helhetssystem,
- c) utarbetande av transporthandlingar, tullhandlingar eller andra handlingar som rör de transporterade varornas ursprung och art,
- d) tillhandahållande av affärsupplysningar på alla sätt, däribland datoriserade informationssystem och elektroniskt datautbyte (om inte annat sägs i eventuella icke-diskriminerade begränsningar då det gäller telekommunikation),
- e) etablering av affärsöverenskommelser, däribland delägarskap i bolagets aktiekapital och anställning av lokalt rekryterad personal, (eller, såvitt avser utländsk personal, om inte annat sägs i relevanta bestämmelser i detta avtal), med vilken lokalt etablerad skeppsklarerare som helst,
- f) för bolags räkning, organisation av fartygets anlöpning eller vid behov övertagande av last.

ARTIKEL 32

I detta avtal används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) **gemenskapsbolag** respektive **ukrainskt bolag**: ett bolag som bildats i överensstämmelse med en medlemsstats eller Ukrainas lagstiftning och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller sitt huvudsakliga driftställe inom gemenskapens respektive Ukrainas territorium. Skulle emellertid ett bolag som bildats i överensstämmelse med en medlemsstats eller Ukrainas lagstiftning endast ha sitt säte inom gemenskapen eller Ukraina skall bolaget anses vara ett gemenskapsbolag eller ett ukrainskt bolag om dess verksamhet har en faktisk och fortlöpande förbindelse med ekonomin i en av medlemsstaterna eller Ukraina,
- b) **dotterbolag till ett bolag**: ett bolag som kontrolleras av det första bolaget,
- c) **filiäl till ett bolag**: ett bolags driftställe utan status som juridisk person vilket förefaller stadigvarande, t.ex. ett moderbolags utvidgning, som har en ledning och är materiellt utrustat att föra affärsförhandlingar med tredje parter så att dessa, även om de vet att det vid behov kommer att finnas ett juridiskt samband med moderbolaget, vars huvudkontor ligger utomlands, inte behöver förhandla direkt med detta moderbolag utan kan göra affärer vid det driftställe som utgör utvidgningen,
- d) **etablering**: rätten för gemenskapsbolag eller ukrainska bolag enligt a) att påbörja ekonomisk verksamhet genom att etablera dotterbolag och filialer i Ukraina respektive gemenskapen,

- e) *drift*: bedrivande av ekonomisk verksamhet,
- f) *ekonomisk verksamhet*: verksamhet inom industri och handel samt yrkesverksamhet,
- g) Såvitt avser internationella sjötransporter, inbegripet kombinerade transporter som innefattar en sjöetapp, skall bestämmelserna i detta kapitel och i kapitel III också tillämpas på medborgare i medlemsstaterna eller Ukraina som är etablerade utanför gemenskapen respektive Ukraina och på rederier som är etablerade utanför gemenskapen eller Ukraina och kontrolleras av medborgare från en medlemsstat respektive Ukraina, om deras fartyg är registrerade i den medlemsstaten eller Ukraina i överensstämmelse med respektive lagstiftning.

ARTIKEL 33

1. Bestämmelserna i detta avtal hindrar inte parterna från att vidta åtgärder av skäl som har samband med tillsynen, även för att skydda investerare, insättare, försäkringstagare eller personer som har anförtrott sin egendom åt en person som tillhandahåller finansiella tjänster, eller för att säkerställa det ekonomiska systemets integritet och stabilitet. Om sådana åtgärder inte överensstämmer med bestämmelserna i detta avtal får de inte användas av en part som ett sätt att undvika sina förpliktelser enligt detta avtal.
2. Ingenting i avtalet får tolkas på ett sådant sätt att någon part tvingas lämna ut sådana uppgifter som innehas av offentliga organ och som rör enskilda kunders affärer eller konton eller andra hemliga uppgifter eller uppgifter som rör egendom.

ARTIKEL 34

Bestämmelserna i detta avtal skall inte hindra någondera parten att vidta eventuella åtgärder för att motverka kringgående av åtgärderna i detta såvitt avser tredje lands tillträde till dess marknad, genom bestämmelserna i detta avtal.

ARTIKEL 35

1. Trots bestämmelserna i kapitel I skall ett gemenskapsbolag eller ett ukrainskt bolag som är etablerat på Ukrainas respektive gemenskapens territorium ha rätt att, i enlighet med gällande lagstiftning i etableringslandet, på Ukrainas eller gemenskapens territorium anställa eller att genom ett av sina dotterbolag eller filialer låta anställa arbetstagare som är medborgare i medlemsstaterna respektive Ukraina under förutsättning att dessa arbetstagare är sådan nyckelpersonal som definieras i punkt 2 och att de uteslutande är anställda hos bolag, dotterbolag eller filialer. Dessa anställdas uppehålls- och arbetstillstånd får endast omfatta tiden för en sådan anställning.

2. Som nyckelpersonal hos sådana bolag, nedan kallade "organisationer", betraktas "personal som förflyttas inom företag" enligt definitionen i c) i följande kategorier, förutsatt att organisationen är en juridisk person och att de berörda personerna har varit anställda av organisationen eller delägare i organisationen (men inte som majoritetsaktieägare) minst ett år före en sådan förflyttning:

- a) **Personal i överordnad ställning inom en organisation, som företrädesvis leder företagets administration och som huvudsakligen står under allmänt överinseende av och får instruktioner från styrelsen eller bolagets aktieägare eller motsvarande, bland annat beträffande**
- **ledning av företaget eller en avdelning eller underavdelning av företaget,**
  - **överinseende över och kontroll av det arbete som utförs av annan tillsyns-, yrkes- eller ledningspersonal,**
  - **behörighet att personligen anställa och avskeda eller rekommendera anställning, avskedande eller andra personalåtgärder.**
- b) **Personer som är anställda i en organisation och som har ovanliga kunskaper som är av väsentlig betydelse för organisationens tjänster, forskningsutrustning, metoder eller administration. Bedömningen av sådana kvalifikationer får, bortsett från bolagsspecifik kunskap, återspegla en hög kvalifikationsnivå beträffande typ av arbete eller bransch som kräver särskilt tekniskt kunnande, inbegripet en officiellt godkänd yrkestillhörighet.**
- c) **Med "personal som förflyttas inom företag" avses fysiska personer som arbetar inom en organisation inom ett av parternas territorium och som inom ramen för samma ekonomiska verksamhet tillfälligt förflyttas till den andra parterns territorium. Den berörda organisationen måste ha sitt huvudsakliga driftställe på den ena partens territorium och förflyttningen måste ske till ett företag (filial, dotterbolag) inom den organisationen som aktivt bedriver liknande ekonomisk verksamhet på den andra partens territorium.**

ARTIKEL 36

1. Parterna skall på alla sätt bemöda sig om att undvika att vidta åtgärder som begränsar villkoren för etableringen och driften av varandras företag jämfört med dem som rådde på dagen före undertecknandet av avtalet.
2. Bestämmelserna i denna artikel skall inte påverka bestämmelserna i artikel 44: de fall som täcks av artikel 44 skall endast regleras av dess bestämmelser och inte av några andra.
3. Ukrainas regering skall, i en anda av partnerskap och samarbete och mot bakgrund av bestämmelserna i artikel 51, underrätta gemenskapen när den avser att lägga fram ny lagstiftning eller anta nya förordningar som skulle kunna begränsa villkoren för etablering eller drift av gemenskapsbolags dotterbolag och filialer i Ukraina jämfört med den situation som rådde dagen före undertecknandet av avtalet. Gemenskapen kan begära att Ukraina skall översända förslag till sådana lagar eller förordningar och inleda samråd om dessa förslag.
4. Om ny lagstiftning eller nya förordningar som införs i Ukraina skulle begränsa villkoren för etablering av gemenskapsbolag på dess territorium och driften av dotterbolag och filialer till gemenskapsbolag som är etablerade i Ukraina jämfört med den situation som rådde dagen före undertecknandet av avtalet skall sådan lagstiftning respektive sådana förordningar inte gälla under de tre år som följer den tillämpliga rättsaktens ikraftträdande för de dotterbolag och filialer som redan är etablerade i Ukraina vid tiden för ikraftträdandet av den tillämpliga rättsaktens i kraftträdande.

KAPITEL III

**Gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster
mellan gemenskapen och Ukraina**

ARTIKEL 37

1. Parterna åtar sig att i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel vidta nödvändiga åtgärder för att i tilltagande omfattning möjliggöra tillhandahållande av tjänster som utförs av gemenskapsbolag eller ukrainska bolag som är etablerade i en annan part än den där den person för vilken tjänsterna är avsedda finns, med beaktande av hur parternas tjänstesektorer utvecklas.
2. Samarbetsrådet skall utfärda rekommendationer för genomförande av punkt 1.

ARTIKEL 38

Parterna skall samarbeta i syfte att utveckla en marknadsorienterad tjänstesektor i Ukraina.

ARTIKEL 39

1. Parterna åtar sig att verkligen tillämpa principen om obegränsat tillträde till den internationella sjöfartsmarknaden och sjötrafiken på kommersiella grunder.

- a) Ovan nämnda bestämmelse skall inte påverka de rättigheter och skyldigheter som härrör från Förenta nationernas konvention om uppförandekodex för linjekonferenser och som är tillämpliga på någon av parterna i detta avtal. Linjer som inte är medlemmar i en linjekonferens har rätt att bedriva verksamhet i konkurrens med en konferens, om de iakttar principen om sund konkurrens på affärsmässiga grunder.
  - b) Parterna bekräftar att fri konkurrens är ett väsentligt inslag i handeln med torra och flytande bulkvaror.
2. Vid tillämpning av principerna i punkt 1 skall parterna
- a) från och med detta avtals ikraftträdande inte tillämpa några lastdelningsbestämmelser i bilaterala avtal mellan någon av gemenskapens medlemsstater och före detta Sovjetunionen,
  - b) inte införa klausuler om lastdelning i framtida bilaterala avtal med tredje land annat än under exceptionella omständigheter, när linjerederier från den ena eller andra parten i detta avtal annars inte skulle få tillfälle att effektivt bedriva handel till och från det berörda tredje landet,
  - c) förbjuda lastdelningsarrangemang i framtida bilaterala avtal om torra och flytande bulkvaror,
  - d) vid detta avtals ikraftträdande avskaffa alla ensidiga åtgärder liksom administrativa, tekniska och andra hinder, som skulle kunna innebära begränsningar för eller ha en diskriminerande verkan på det fria tillhandahållandet av tjänster inom internationell sjöfart.

Varje part skall bland annat bevilja fartyg som seglar under den andra partens flagg en behandling som inte är mindre gynnsam än den som beviljas partens egna fartyg vad gäller tillträde till hamnar som är öppna för internationell handel, användning av infrastruktur och hamnarnas ordningar för hjälp till sjöfarande liksom därtill knutna avgifter samt tullfaciliteter och tilldelning av kajplatser och tjänster för lastning och lossning.

Efter en övergångstid, men inte senare än den 1 juli 1997 skall varje part även bevilja en sådan behandling för de fartyg som drivs av den andra partens medborgare eller bolag och som seglar under tredje lands flagg.

3. Medborgare och bolag i gemenskapen som tillhandahåller internationella sjötransporttjänster skall ha rätt att tillhandahålla internationella tjänster på Ukrainas inre vattenvägar och vice versa.

ARTIKEL 40

I syfte att säkerställa en samordnad utveckling av transporterna mellan parterna, vilken är anpassad till deras kommersiella behov, får villkoren för ömsesidig tillgång till marknaden och tillhandahållande av tjänster för transport på väg, järnväg och inre vattenvägar och i tillämpliga fall med flyg, regleras i särskilda avtal som efter detta avtals ikraftträdande vid behov skall förhandlas fram mellan parterna såsom definieras i artikel 99.

AVDELNINGTV

Allmänna bestämmelser

ARTIKEL 41

1. Bestämmelserna i denna avdelning skall tillämpas om inte annat följer av begränsningar som motiveras med hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan.
2. De skall inte tillämpas på verksamhet som har samband med utövande av offentlig myndighet inom någon av parternas territorier, även om sambandet är tillfälligt.

ARTIKEL 42

Vid tillämpning av denna avdelning skall ingenting i avtalet hindra parterna från att tillämpa sina egna lagar och andra författningar om fysiska personers inresa och vistelse, arbetsvillkor och etablering samt om tillhandahållande av tjänster, förutsatt att parterna inte tillämpar dessa lagar och andra författningar på ett sätt som omintetgör eller försämrar de fördelar som tillkommer någon av parterna enligt villkoren i någon viss bestämmelse i avtalet. Den här bestämmelsen skall inte påverka tillämpningen av artikel 41.

ARTIKEL 43

Bolag som kontrolleras och uteslutande ägs gemensamt av ukrainska bolag och gemenskapsbolag skall också omfattas av bestämmelserna i kapitlen II, III och IV.

ARTIKEL 44

Behandling som någondera parten beviljar den andra skall, från och med en månad före dagen för ikraftträdandet av relevanta förpliktelser inom ramen för Allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS), vad gäller de sektorer eller åtgärder som omfattas av GATS, under inga omständigheter vara mer gynnsam än den som beviljas av en sådan första part enligt bestämmelserna i GATS och detta med avseende på varje tjänstesektor, delsektor och sätt för tillhandahållande.

ARTIKEL 45

Vid tillämpning av kapitlen II, III och IV skall ingen hänsyn tas till sådan behandling som gemenskapen, dess medlemsstater eller Ukraina beviljar i enlighet med åtaganden som gjorts genom avtal om ekonomisk integration enligt principerna i artikel V i GATS.

ARTIKEL 46

1. Den behandling som mest gynnad nation som beviljas enligt bestämmelserna i denna avdelning skall inte gälla skatteförmåner som parterna medger eller kommer att medge i framtiden på grundval av avtal för att undvika dubbelbeskattning eller andra skattearrangemang.
2. Ingenting i denna avdelning får tolkas så att parterna hindras från att anta eller sätta i kraft åtgärder som syftar till att hindra undvikande av skatt eller skatteflykt i enlighet med skattebestämmelserna i avtal för undvikande av dubbelbeskattning och med andra skattearrangemang eller inhemsk skattelagstiftning.
3. Ingenting i denna avdelning får tolkas som att det hindrar medlemsstaterna eller Ukraina från att vid tillämpningen av relevanta bestämmelser i sin skattelagstiftning göra skillnad mellan skattebetalare som inte befinner sig i identiska situationer, särskilt inte vad gäller bosättning.

ARTIKEL 47

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 35 får ingen av bestämmelserna i kapitlen II, III och IV i denna avdelning tolkas så att

- medborgare i medlemsstaterna eller i Ukraina ges rätt att komma in i eller uppehålla sig i Ukrainas respektive gemenskapens territorium i någon som helst egenskap, särskilt inte i egenskap av aktieägare eller delägare i bolag, chef för eller anställd i ett bolag eller leverantör eller mottagare av tjänster,

- dotterbolag eller filialer till ukrainska bolag i gemenskapen har rätt att anställa eller låta anställa ukrainska medborgare inom gemenskapens territorium,
- dotterbolag eller filialer till gemenskapsbolag i Ukraina har rätt att anställa eller låta anställa medborgare i medlemsstaterna inom Ukrainas territorium,
- ukrainska bolag eller dotterbolag eller filialer till ukrainska bolag i gemenskapen har rätt att tillhandahålla personer som är ukrainska medborgare att handla för och under tillsyn av andra personer med hjälp av tillfälliga anställningskontrakt,
- gemenskapsbolag eller ukrainska dotterbolag eller filialer till gemenskapsbolag har rätt att tillhandahålla personer som är medborgare i medlemsstaterna med hjälp av tillfälliga anställningskontrakt.

AVDELNING V

LÖPANDE BETALNINGAR OCH KAPITAL

ARTIKEL 48

1. Parterna åtar sig att i fritt konvertibel valuta tillåta alla betalningar, som ingår i bytesbalansen, mellan personer bosatta i gemenskapen och i Ukraina i samband med varurörelser och rörlighet för tjänster eller personer i enlighet med bestämmelserna i detta avtal.

SÖ 1997: 63

2. I fråga om transaktioner som ingår i betalningsbalansens kapitalkonto skall, från och med detta avtals ikraftträdande, fri rörlighet säkerställas för kapital som har samband med direkta investeringar i bolag som bildats i enlighet med lagarna i värdlandet och investeringar som gjorts i enlighet med bestämmelserna i avdelning IV kapitel II, liksom omvandling till likvida medel eller återföring till hemlandet av dessa investeringar och av eventuella vinster därav.
3. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 2 eller 5 får, från och med detta avtals ikraftträdande, inga nya utländska valutarestriktioner i fråga om kapitalrörlighet och löpande betalningar i samband därmed mellan personer bosatta i gemenskapen och i Ukraina införas och befintliga arrangemang skall inte begränsas.
4. Parterna skall samråda för att underlätta rörligheten för andra former av kapital än dem som avses i punkt 2 mellan gemenskapen och Ukraina i syfte att främja målen i detta avtal.
5. Med hänvisning till bestämmelserna i denna artikel får Ukraina, tills den ukrainska valutan blivit helt konvertibel enligt artikel VIII i Internationella valutafondens (IMF) stadgar, under exceptionella omständigheter tillämpa valutarestriktioner i samband med beviljande eller utnyttjande av korta och medellånga finansiella krediter, i den mån sådana restriktioner åläggs Ukraina när sådana krediter beviljas och tillåts i enlighet med Ukrainas status enligt IMF. Ukraina skall tillämpa dessa restriktioner på ett icke-diskriminerande sätt. De skall tillämpas på det sätt som förorsakar minsta möjliga störningar av detta avtal. Ukraina skall genast underrätta samarbetsrådet om införandet av sådana åtgärder och om eventuella förändringar av dem.

6. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1 och 2, får gemenskapen respektive Ukraina, om kapitalrörelser mellan gemenskapen och Ukraina under exceptionella omständigheter orsakar eller hotar att orsaka allvarliga svårigheter för valutakurspolitikens eller den monetära politikens funktion i gemenskapen eller i Ukraina, vidta skyddsåtgärder såvitt avser kapitalrörelser mellan gemenskapen och Ukraina under en period som inte överstiger sex månader, om sådana åtgärder är helt nödvändiga.

AVDELNING VI

KONKURRENS, SKYDD AV IMMATERIELL, INDUSTRIELL OCH KOMMERSIELL ÄGANDERÄTT OCH LAGSTIFTNINGSSAMARBETE

ARTIKEL 49

1. Parterna är överens om att vid tillämpningen av sin konkurrenslagstiftning eller andra bestämmelser verka för att avhjälpa eller undanröja bolags konkurrensbegränsningar eller begränsningar som orsakas av statlig intervention, i den utsträckning som dessa påverkar handeln mellan gemenskapen och Ukraina.

2. I syfte att uppnå de mål som avses i punkt 1

2.1 skall parterna se till att ha och tillämpa lagar som riktar sig mot konkurrensbegränsningar av företag som faller under deras jurisdiktion,

2.2 Parterna skall avstå från att bevilja statligt stöd som gynnar vissa företag eller produktion av andra produkter än råvaror enligt definitionen i GATT eller från att tillhandahålla tjänster, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen i den utsträckning som detta påverkar handeln mellan gemenskapen och Ukraina.

2.3 På begäran av den ena parten skall den andra parten tillhandahålla information om sina stödsystem eller vissa enskilda fall av statligt stöd. Ingen information som skyddas av parternas lagstiftning om yrkeshemligheter eller affärshemligheter behöver ges.

2.4 I fråga om statliga handelsmonopol förklarar parterna att de är beredda att från och med det fjärde året efter detta avtals ikraftträdande se till att det inte förekommer någon diskriminering mellan parternas medborgare med avseende på anskaffnings- eller saluföringsvillkor.

2.5 I fråga om offentliga företag eller företag som medlemsstaterna eller Ukraina beviljar exklusiva rättigheter förklarar parterna sig beredda att från och med det fjärde året efter detta avtals ikraftträdande se till att ingen åtgärd vidtas eller bibehålls som snedvrider handeln mellan gemenskapen och Ukraina i en omfattning som strider mot parternas respektive intressen. Denna bestämmelse får inte rättsligt eller i praktiken hindra att de särskilda uppgifter som tilldelats dessa företag fullgörs.

2.6 Den period som anges i punkt 2.4 och 2.5 får utsträckas genom överenskommelse mellan parterna.

3. Samråd i samarbetskommittén får äga rum på begäran av gemenskapen eller Ukraina i fråga om sådana begränsningar eller sådan snedvridning som avses i punkterna 1 och 2 och om upprätthållandet av deras konkurrensbestämmelser, om inte annat följer av lagstadgade begränsningar om utlämnande av uppgifter, sekretess och affärshemligheter. Samråden får också omfatta frågor om tolkningen av punkterna 1 och 2.

4. De parter som har erfarenhet av tillämpning av konkurrensregler skall på begäran och inom ramen för tillgängliga resurser lämna de andra parterna tekniskt bistånd för att utveckla och tillämpa konkurrensbestämmelserna.

5. Ovan angivna bestämmelser får inte på något sätt påverka parternas rätt att vidta lämpliga åtgärder i syfte att ingripa mot snedvridning av handeln med varor och tjänster, särskilt de åtgärder som anges i artikel 19.

ARTIKEL 50

1. I enlighet med bestämmelserna i denna artikel och i bilaga III skall Ukraina fortsätta att förbättra skyddet för immateriell, industriell och kommersiell äganderätt för att vid utgången av det femte året efter avtalets ikraftträdandet kunna tillhandahålla en skydds nivå som motsvarar den som finns i gemenskapen, inbegripet effektiva medel för att dessa rättigheter skall kunna utövas.

2. Vid utgången av det femte året efter avtalets ikraftträdande skall Ukraina ansluta sig till de multilaterala konventioner om immateriell, industriell och kommersiell äganderätt som avses i bilaga III punkt 1 och som medlemsstaterna är anslutna till eller som faktiskt tillämpas av medlemsstaterna i enlighet med de tillämpliga bestämmelserna i dessa konventioner.

ARTIKEL 51

1. Parterna inser att en viktig förutsättning för att de ekonomiska banden mellan Ukraina och gemenskapen skall kunna stärkas är att Ukrainas befintliga och framtida lagstiftning tillnärmas gemenskapens. Ukraina skall sträva efter att säkerställa att dess lagstiftning i efterhand ökade omfattning görs förenlig med gemenskapens.

2. Tillnärmningen av lagstiftningen skall särskilt omfatta följande områden: tullagstiftning, bolagsrätt, banklagstiftning, bolagsredovisning och bolagsbeskattning, immateriell äganderätt, skydd för arbetstagare på arbetsplatsen, finansiella tjänster, konkurrensregler, offentlig upphandling, skydd av människors och djurs liv och hälsa, växtskydd, miljöskydd, konsumentskydd, indirekt beskattning, tekniska föreskrifter och standarder, lagstiftning om kärnkraft samt transport.

3. Gemenskapen skall ge Ukraina lämpligt tekniskt bistånd för att genomföra dessa åtgärder, som bland annat kan omfatta

- utbyte av expertis,
- tillhandahållande av information på ett tidigt stadium, särskilt om relevant lagstiftning,

- **anordnande av seminarier,**
- **utbildningsverksamhet,**
- **stöd till översättning av gemenskapslagstiftning på relevanta områden.**

AVDELNING VII

EKONOMISKT SAMARBETE

ARTIKEL 52

1. **Gemenskapen och Ukraina skall etablera ett ekonomiskt samarbete i syfte att bidra till Ukrainas ekonomiska reformarbete och återhämtning och till en hållbar utveckling i Ukraina. Detta samarbete skall stärka och utveckla ekonomiska förbindelser till förmån för båda parter.**
2. **Parternas politik och andra åtgärder skall utformas i syfte att åstadkomma ekonomiska och sociala reformer och för att omstrukturera Ukrainas ekonomiska system och kommer att vägledas av kraven på en hållbar och harmonisk social utveckling: de skall också fullt ut omfatta miljömässiga hänsyn.**

3. I detta syfte kommer samarbetet att koncentreras på industriellt samarbete, främjande och skydd av investeringar, offentlig upphandling, standarder och bedömning av överensstämmelse, gruvdrift och råvaror, vetenskap och teknik, utbildning, jordbruket och den agroindustriella sektorn, energi, den civila kärnsektorn, miljö, transport, rymd, telekommunikationer, finansiella tjänster, penningtvätt, monetär politik, regional utveckling, socialt samarbete, turism, små och medelstora företag, information och kommunikation, konsumentskydd, tull, statistiskt samarbete, ekonomi och narkotika.

4. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åtgärder för att befördra samarbete mellan de oberoende staterna och andra grannländer för att stimulera en harmonisk utveckling av regionen.

5. När det är lämpligt kan ekonomiskt samarbete och andra former av samarbete enligt detta avtal stödjas genom tekniskt bistånd från gemenskapen, med hänsyn tagen till gemenskapens relevanta rådsförordning om tekniskt bistånd i de oberoende staterna, de prioriteringar om vilka överenskommelse träffats i det vägledande programmet om gemenskapens tekniska bistånd till Ukraina och dettas fastställda samordnings- och genomförandeförfaranden.

6. Samarbetsrådet skall utfärda rekommendationer om utvecklingen av samarbetet inom de områden som anges i punkt 3.

ARTIKEL 53

Industriellt samarbete

- 1. Samarbetet skall särskilt inriktas på att främja följande:**
  - **Utveckling av affärsförbindelser mellan marknadsaktörer hos båda parter, t.ex. i syfte att överföra teknik och know-how.**
  - **Gemenskapens deltagande i Ukrainas ansträngningar att omstrukturera och tekniskt förbättra sin industri.**
  - **Förbättrad företagsledning.**
  - **Utveckling av lämpliga marknadsbaserade handelsregler och handelsbruk, inbegripet saluföring av produkter.**
  - **Miljöskydd.**
  - **Anpassning av industriproduktionens struktur till en utvecklad marknadsekonomis nivå.**
  - **Omställning av försvarsindustrin.**

2. Bestämmelserna i denna artikel skall inte påverka upprätthållandet av gemenskapens konkurrensregler som är tillämpliga på företag.

ARTIKEL 54

Främjande och skydd för investeringar

1. Mot bakgrund av gemenskapens och Ukrainas respektive befogenheter och kompetens skall samarbetet inriktas på att skapa ett gynnsamt klimat för såväl inhemska som utländska investeringar, särskilt genom bättre villkor för skydd av investeringar, kapitalöverföring och utbyte av information om investeringsmöjligheter.
2. Målen för detta samarbete skall särskilt vara att
  - medlemsstaterna och Ukraina sluter avtal för att främja och skydda investeringar, när detta är lämpligt,
  - medlemsstaterna och Ukraina ingår avtal för att undvika dubbelbeskattning, när detta är lämpligt,
  - åstadkomma gynnsamma förhållanden för att locka utländska investeringar till den ukrainska ekonomin,
  - skapa affärsjuridiska lagar och villkor som är stabila och ändamålsenliga samt att utbyta information om lagar och andra författningar på investeringsområdet,

- utbyta information om investeringsmöjligheter bl.a. i form av branschmässor, utställningar, handelsveckor och andra evenemang.

ARTIKEL 55

Offentlig upphandling

Parterna skall samarbeta för att utveckla förutsättningar för öppen och konkurrensutsatt offentlig upphandling av varor och tjänster, särskilt genom anbudsförfaranden.

ARTIKEL 56

Samarbete om standarder och bedömning av överensstämmelse

1. Samarbete mellan parterna skall främja anpassning till internationellt överenskomna kriterier, principer och riktlinjer på kvalitetsområdet. De nödvändiga åtgärderna skall underlätta en utveckling mot ömsesidigt erkännande i fråga om bedömning av överensstämmelse, liksom en förbättrad ukrainsk produktkvalitet.
2. I detta syfte skall parterna
  - främja lämpligt samarbete med organisationer och institutioner som är specialiserade på dessa områden,

SÖ 1997: 63

- främja användning av gemenskapens tekniska föreskrifter och tillämpning av europeiska standarder samt förfaranden för bedömning av överensstämmelse,
- tillåta ett utbyte av erfarenhet och teknisk information på området för kvalitetsstyrning.

ARTIKEL 57

Gruvdrift och råvaror

1. Parterna skall eftersträva ökade investeringar och ökad handel inom gruvdrifts- och råvaruområdet.
2. Samarbetet skall särskilt inriktas på följande områden:
  - Utbyte av information om utvecklingen inom sektorerna för gruvdrift och icke järnhaltiga metaller.
  - Upprättande av en rättslig ram för samarbetet.
  - Handelsfrågor.
  - Utveckling av rättsliga och andra åtgärder på miljöskyddsområdet.
  - Utbildning.
  - Säkerhet inom gruvindustrin.

ARTIKEL 58

Vetenskapligt och tekniskt samarbete

1. Parterna skall främja samarbete inom civil vetenskaplig forskning och teknisk utveckling (FTU) på grundval av principen om ömsesidig nytta och, med beaktande av tillgängliga resurser, ge lämplig tillgång till sina respektive program, med beaktande av lämpliga nivåer för ett effektivt skydd av immateriell, industriell och kommersiell äganderätt.
2. Det vetenskapliga och tekniska samarbetet skall omfatta
  - utbyte av vetenskaplig och teknisk information,
  - gemensam FTU-verksamhet,
  - program för utbildning och rörlighet för vetenskapsmän, forskare och tekniker, som är engagerade i FTU, från båda sidor.

Om ett sådant samarbete sker i form av verksamhet som omfattar utbildning och/eller yrkesutbildning bör det genomföras i enlighet med bestämmelserna i artikel 59.

Parterna kan, efter överenskommelse, delta i andra former av vetenskapligt och tekniskt samarbete.

Vid genomförande av detta samarbete skall särskild uppmärksamhet ägnas åt omplacering av vetenskapsmän, ingenjörer, forskare och tekniker som är eller har varit sysselsatta med forskning om och produktion av massförstörelsevapen.

3. Det samarbete som omfattas av denna artikel skall genomföras med hjälp av särskilda ordningar som skall förhandlas fram och om vilka avtal skall ingås enligt sådana förfaranden som fastställs av vardera parten och som bland annat skall innehålla lämpliga bestämmelser för skydd av immateriell, industriell och kommersiell äganderätt.

ARTIKEL 59

Utbildning

1. Parterna skall samarbeta i syfte att höja den allmänna utbildningsnivån och yrkeskompetensen i Ukraina, både inom den offentliga och privata sektorn.
2. Samarbetet skall särskilt inriktas på följande områden:
  - Modernisering av de högre utbildningssystemen i Ukraina, inbegripet de examenssystem som tillämpas av högre läroanstalter samt utbildningsbevis från högre utbildning.
  - Utbildning av chefer inom den offentliga och den privata sektorn och tjänstemän inom prioriterade områden, som skall fastställas.

- **Samarbete mellan utbildningsinstitutioner samt mellan utbildningsinstitutioner och företag.**
  - **Rörlighet för lärare, akademiker, administratörer, unga vetenskapsmän och forskare samt ungdomar.**
  - **Främjande av undervisning i europeiska studier vid lämpliga institutioner.**
  - **Undervisning i gemenskapsspråken.**
  - **Fortsatta studier för konferenstolkar.**
  - **Journalistutbildning.**
  - **Utbildning av handledare.**
3. Den ena partens eventuella deltagande i den andra partens olika utbildningsprogram kan övervägas i enlighet med parternas respektive förfaranden och när det är lämpligt kan institutionella ramar och samarbetsprogram sedan fastställas som bygger på Ukrainas deltagande i gemenskapens TEMPUS-program.

ARTIKEL 60

Jordbruket och den agroindustriella sektorn

Ändamålet med samarbetet inom detta område skall vara att fullfölja reformeringen av jordbruket, modernisering, privatisering och omstrukturering av jordbruket och den agroindustriella sektorn och tjänstesektorn i Ukraina, att utveckla inhemska och utländska marknader för ukrainska produkter, på villkor som säkerställer miljöskyddet och beaktar nödvändigheten av att förbättra livsmedelsförsörjningens tillförlitlighet. Parterna skall också syfta till en efterhand tilltagande tillnärmning av ukrainska standarder till gemenskapens tekniska föreskrifter rörande livsmedelsprodukter inom industrin och jordbruket, inbegripet hygienkrav och växtskyddsnormer.

ARTIKEL 61

Energi

1. Samarbetet skall ske enligt marknadsekonomins och Europeiska energistadgans principer, mot bakgrund av en efterhand tilltagande integrering av energimarknaderna i Europa.
2. Samarbetet skall bland annat omfatta följande:
  - Energitillverkningens, energiförsörjningens och energikonsumtionens miljökonsekvenser i syfte att hindra eller minimera dessa verksameters miljöskador.
  - En ekonomiskt och miljömässigt sund förbättring av kvaliteten på och säkerheten hos energiförsörjningen, inbegripet en spridning av leverantörerna.

- **Formulering av en energipolitik.**
- **Förbättring av förvaltningen och regleringen av energisektorn på ett sätt som är förenligt med marknadsekonomins principer.**
- **Införande av en rad institutionella, rättsliga, skattemässiga och andra villkor som är nödvändiga för att främja ökad handel med och investeringar i energi.**
- **Främjande av energisparande och energieffektivitet.**
- **Modernisering, utveckling och spridning av energins infrastruktur.**
- **Förbättring av energiteknik vid leverans och konsumtion i slutledet inom alla energislag.**
- **Förvaltnings- och teknikutbildning inom energisektorn.**

ARTIKEL 62

Samarbete inom det civila kärnenergiområdet

1. Mot bakgrund av gemenskapens och dess medlemsstaters respektive behörighet och befogenheter skall samarbete inom det civila kärnenergiområdet bland annat ske genom att särskilda avtal om handel med kärnmaterial, kärnsäkerhet och termisk kärnfusion genomförs i enlighet med parternas rättsliga förfaranden.

2. Parterna skall samarbeta, inbegripet i internationella fora, för att diskutera de problem som har uppstått till följd av Tjernobylolyckan. Detta samarbete kan bland annat omfatta
- en gemensam undersökning av de vetenskapliga problemen som har samband med Tjernobylolyckan,
  - bekämpande av radioaktiv nedsmittning av luft, jord och vatten,
  - övervakning och kontroll av radioaktiviteten i miljön,
  - beredskap vid nödsituationer vad gäller kärnkraft och radioaktivitet,
  - sanering av radioaktivt förorenade områden och hantering av kärnavfall,
  - medicinska problem i samband med den inverkan kärnolyckor har på folkhälsan,
  - lösningar på säkerhetsproblemen vad gäller den förstörda fjärde reaktorn i Tjernobyl,
  - ekonomiska och administrativa synpunkter vad gäller arbetet för att bekämpa olyckans följder,
  - utbildning för att förhindra och lindra effekterna av kärnenergiolyckor,

- **vetenskapliga och tekniska synpunkter på hjälparbetet för att utplåna effekterna av Tjernobylyöckan,**
- **andra områden som parterna kommer överens om.**

ARTIKEL 63

Miljö

1. **Med beaktande av Europeiska energistadgan och deklarationen från Luzernkonferensen 1993 skall parterna utveckla och stärka sitt samarbete rörande miljö och folkhälsa.**
2. **Samarbetet skall inriktas på att bekämpa försämringen av miljön, särskilt**
  - **effektiv övervakning av föroreningsnivåerna och bedömning av miljön; system för information om miljötilståndet,**
  - **bekämpning av lokala, regionala och gränsöverskridande luft- och vattenföroreningar,**
  - **ekologisk återuppbyggnad,**
  - **hållbar, effektiv och miljömässigt effektiv energiproduktion och energianvändning; säkerhet vid industrianläggningar,**

SÖ 1997: 63

- klassificering och säker hantering av kemikalier,
  - vattenkvalitet,
  - avfallsbegränsning, återvinning och säkert bortskaffande, genomförande av Baselkonventionen.
  - jordbrukets miljökonsekvenser, jorderosion och kemiska föroreningar,
  - skydd av skogarna,
  - bevarande av biologisk mångfald, skyddade områden och en hållbar användning och förvaltning av de biologiska resurserna,
  - fysisk planering, inbegripet byggnads- och tätortsplanering,
  - användning av ekonomiska och skattemässiga styrmedel,
  - globala klimatförändringar,
  - miljöutbildning och miljömedvetenhet,
  - genomförande av Esbokonventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang.
3. Samarbetet skall särskilt ske genom
- beredskapsplanering för olyckor och andra nödsituationer,

- utbyte av information och experter, inbegripet information och experter som är verksamma på området för överföring av ren teknik och säker och miljömässigt sund användning av bioteknik,
- gemensam forskningsverksamhet,
- förbättring av lagstiftningen för att denna skall närma sig nivån inom gemenskapen,
- samarbete på regional nivå, inbegripet samarbete inom ramen för Europeiska miljöbyrån, och på det internationella planet,
- utveckling av strategier, särskilt med avseende på globala frågor och klimatfrågor och även i syfte att uppnå en hållbar utveckling,
- miljökonsekvensundersökningar.

ARTIKEL 64

Transport

Parterna skall utveckla och stärka sitt samarbete på transportområdet.

Detta samarbete skall bland annat inriktas på att omstrukturera och modernisera transportsystemen och transportnäten i Ukraina och utveckla och i lämpliga fall säkerställa att transportsystemen är kompatibla i syfte att uppnå ett mer globalt transportsystem.

Detta samarbete skall bland annat omfatta följande:

- Modernisering av förvaltning och drift vad gäller vägtransporter, järnvägar, hamnar och flygplatser.
- Modernisering och utveckling av infrastrukturen i fråga om järnvägar, vattenvägar, vägar, hamnar, flygplatser och luftfart, inbegripet modernisering av stora vägar av gemensamt intresse och de transeuropeiska förbindelserna för dessa transportmedel.
- Främjande och utveckling av kombinerade transporter.
- Främjande av gemensamma forsknings- och utvecklingsprogram.
- Förberedelse av lagstiftning och institutionella ramar för utveckling och genomförande av program, inbegripet privatisering av transportsektorn.

ARTIKEL 65

Rymdforskning

Med beaktande av gemenskapens, dess medlemsstaters och Europeiska rymdorganisationens respektive befogenheter skall parterna när det är lämpligt främja ett samarbete på lång sikt inom civil rymdforskning, utveckling och kommersiell användning. De skall ägna särskild uppmärksamhet åt initiativ som samordnar deras olika verksamheter på ett sådan sätt att största möjliga ömsesidiga nytta uppnås.

ARTIKEL 66

Posttjänster och telekommunikationer

Inom sina respektive behörigheter och befogenheter skall parterna utöka och stärka samarbetet inom följande områden:

- Upprättande av regler och riktlinjer för utveckling av telekommunikationssektorn och sektorn för posttjänster.
- Utveckling av principer för tullpolitik och saluföring på området för telekommunikationer och posttjänster.
- Främjande av projekt för telekommunikationer och posttjänster samt av metoder för att dra till sig investeringar.
- Höjning av telekommunikationernas och posttjänsternas effektivitet och kvalitet, bland annat genom att liberalisera verksamheten inom delsektorer.
- Avancerad tillämpning av telekommunikationer, främst inom området för elektronisk penningöverföring.
- Förvaltning av nätverk för telekommunikationer och dessas optimering.
- Lämpliga föreskrifter för tillhandahållande av post- och telekommunikationstjänster samt för användning av ett radiofrekvensspektrum.
- Utbildning på området för telekommunikationer och posttjänster för drift på marknadsmässiga villkor.

ARTIKEL 67

Finansiella tjänster

Samarbetet skall särskilt inriktas på att underlätta Ukrainas deltagande i överallt godtagna system för ömsesidig reglering. Det tekniska biståndet skall inriktas på att

- utveckla bankväsende och finansiella tjänster, utveckla en gemensam marknad för kredittillgångar och införliva Ukraina med ett universellt godtaget system för ömsesidig reglering,
- utveckla ett skattesystem med institutioner i Ukraina, utbyte av erfarenhet samt personalutbildning,
- utveckla försäkringstjänster, som bland annat skulle skapa en gynnsam ram för deltagande av gemenskapsföretag i upprättandet av samriskföretag inom försäkringssektorn i Ukraina, liksom att utveckla området för exportkreditförsäkring,
- se till att detta samarbete särskilt främjar utvecklingen av förbindelser mellan Ukraina och medlemsstaterna inom sektorn för finansiella tjänster.

ARTIKEL 68

Penningtvätt

1. Parterna är eniga om nödvändigheten av insatser och samarbete för att förhindra att deras finansiella system används för att tvätta intäkter från brottslig verksamhet i allmänhet och narkotikabrottslighet i synnerhet.

2. Samarbetet på detta område skall omfatta administrativt och tekniskt bistånd för att fastställa lämpliga regler för att bekämpa penningtvätt som är likvärdiga med dem som antagits av gemenskapen och internationella organ på detta område, inbegripet Finansiella aktionsgruppen (FATF).

ARTIKEL 69

Monetär politik

På begäran av de ukrainska myndigheterna skall gemenskapen ge tekniskt bistånd för att stödja Ukrainas strävan att införa ett eget monetärt system och att stärka detta samt att införa en ny monetär enhet som skall bli en konvertibel valuta, och mot en gradvis tillnärmning av landets politik till Europeiska monetära systemet. Detta kommer att innefatta ett informellt utbyte av information om principerna för Europeiska monetära systemet och dess funktion.

ARTIKEL 70

Regional utveckling

1. Parterna skall stärka samarbetet om regional utveckling och fysisk planering.
2. För detta ändamål skall de främja informationsutbyte mellan nationella, regionala och lokala myndigheter om regionalpolitik och politik för fysisk planering och om metoder för att formulera en regionalpolitik med särskild tonvikt på utveckling av missgynnade områden.

SÖ 1997: 63

De skall också uppmuntra direkta kontakter mellan respektive regioner och offentliga organisationer som ansvarar för regional utvecklingsplanering bland annat i syfte att utbyta metoder och tillvägagångssätt som främjar regional utveckling.

ARTIKEL 71

Samarbete rörande sociala frågor

1. Vad beträffar hälsa och säkerhet skall parterna utveckla ett samarbete i syfte att förbättra skyddsnivån för arbetstagares hälsa och säkerhet.

Samarbetet skall särskilt omfatta

- utbildning i hälso- och säkerhetsfrågor med särskild tonvikt på högriskverksamheter,**
- utveckling och främjande av förebyggande åtgärder för att bekämpa arbetsrelaterade sjukdomar och andra sjukdomar som har samband med arbetet,**
- förhindrande av stora olyckor och hantering av giftiga kemikalier,**
- forskning för att utveckla kunskapsbasen i fråga om arbetsmiljön och arbetstagarnas hälsa och säkerhet.**

2. Vad beträffar sysselsättning skall samarbetet särskilt omfatta tekniskt bistånd för

- optimering av arbetsmarknaden,
- modernisering av arbetsförmedling och yrkesvägledning,
- planering och förvaltning av omstruktureringsprogrammen,
- främjande av utveckling av lokal sysselsättning,
- informationsutbyte om programmen för flexibel anställning, inbegripet program som stimulerar och främjar entreprenörskap.

3. Parterna skall ägna särskild uppmärksamhet åt samarbete på området för social trygghet som bland annat skall omfatta samarbete vid planering och genomförande av sociala trygghetsreformer i Ukraina.

Dessa reformer skall inriktas på att i Ukraina utveckla metoder för en sådan social trygghet som är anpassad till marknadsekonomin och omfattar alla områden av den sociala tryggheten.

ARTIKEL 72

Turism

Parterna skall öka och utveckla ett samarbete mellan sig, särskilt genom

- att underlätta för turistnäringen,

SÖ 1997: 63

- **samarbete mellan officiella turistorgan,**
- **ökat informationsflöde,**
- **överföring av know-how,**
- **undersökning av möjligheterna till gemensam verksamhet,**
- **utbildning för att utveckla turistnäringen.**

ARTIKEL 73

Små och medelstora företag

- 1. Parterna skall sikta på att utveckla och stärka små och medelstora företag och främja samarbete mellan sådana företag inom gemenskapen och Ukraina.**
- 2. Detta samarbete skall inbegripa tekniskt bistånd, särskilt på följande områden**
  - **utveckling av en rättslig ram för små och medelstora företag,**
  - **utveckling av en lämplig infrastruktur (ett organ som stöder små och medelstora företag, kommunikationer, bistånd för att skapa en fond för små och medelstora företag),**
  - **utveckling av teknikparker.**

ARTIKEL 74

Information och kommunikation

Parterna skall stödja utvecklingen av moderna metoder för informationshantering, inbegripet media, och stimulera ett effektivt informationsutbyte. Program som siktar till att ge allmänheten grundläggande information om gemenskapen och Ukraina skall prioriteras, inbegripet, där det är möjligt, ömsesidig tillgång till databaser varvid den immateriella äganderätten fullt ut skall respekteras.

ARTIKEL 75

Konsumentskydd

Parterna skall inleda ett nära samarbete i syfte att uppnå förenlighet mellan sina system för konsumentskydd. Detta samarbete skall särskilt inriktas på att tillhandahålla expertis i fråga om rättsliga och institutionella reformer, att etablera bestående system för ömsesidig information om farliga produkter, att förbättra informationen till konsumenterna, särskilt i fråga om priser, produkttegenskaper och erbjuda tjänster, utbildningsverksamhet för tjänstemän och andra konsumentföreträdare, att utveckla utbytet mellan konsumentföreträdare och att öka överensstämmelsen mellan parternas konsumentpolitik.

ARTIKEL 76

Tull

1. Syftet med samarbetet skall vara att säkerställa överensstämmelse med samtliga bestämmelser som enligt planerna skall antas i samband med handel och god handelssed och för att uppnå en tillnärmning av Ukrainas tullsystem till gemenskapens.
2. Samarbetet skall särskilt omfatta följande:
  - Informationsutbyte.
  - Förbättrade arbetsmetoder.
  - Införande av Kombinerade nomenklaturen och det administrativa enhetsdokumentet.
  - Hopkoppling av gemenskapens och Ukrainas transitsystem.
  - Förenkling av inspektioner och formaliteter i samband med godstransport.
  - Stöd vid införande av moderna tullinformationssystem.
  - Anordnande av seminarier och praktik.
3. Utan att det påverkar det utökade samarbetet enligt detta avtal, särskilt artikel 79, skall det ömsesidiga biståndet mellan parternas förvaltningsmyndigheter i tullfrågor ske enligt bestämmelserna i protokollet till detta avtal.

ARTIKEL 77

Statistiskt samarbete

Samarbetet inom detta område skall syfta till att utveckla ett effektivt statistiksystem som kan tillhandahålla sådan tillförlitlig statistik som behövs för att stödja och övervaka det ekonomiska reformarbetet och bidra till utvecklingen av privat företagsamhet i Ukraina.

Parterna skall särskilt samarbeta för att

- anpassa Ukrainas statistiksystem till internationella metoder, standarder och klassifikationer,
- utbyta statistisk information,
- tillhandahålla nödvändig statistisk makro- och mikroekonomisk information för att genomföra och administrera ekonomiska reformer.

Gemenskapen skall bidra till detta genom att ge tekniskt bistånd till Ukraina.

ARTIKEL 78

Den ekonomiska politiken

Parterna skall underlätta de ekonomiska reformerna och samordningen av den ekonomiska politiken genom att samarbeta för att förbättra förståelsen för grunddragen i sina respektive ekonomier och för utformningen och genomförandet av den ekonomiska politiken i marknadsekonomier. I detta syfte skall parterna utbyta information om makroekonomiska resultat och utsikter.

Gemenskapen skall tillhandahålla tekniskt bistånd för att

- **bistå Ukraina i det ekonomiska reformarbetet genom att bidra med kvalificerat rådgivande och tekniskt bistånd,**
- **uppmuntra samarbetet mellan ekonomer för att påskynda överföring av know-how för utarbetande av en ekonomisk politik, och ombesörja att resultaten av den forskning som är relevant för politiken får en omfattande spridning.**

ARTIKEL 79

Narkotika

Inom ramen för sina respektive befogenheter och behörigheter skall parterna samarbeta för att öka effektiviteten hos narkotikabekämpningspolitiken och åtgärderna för att motverka olaglig tillverkning och tillförsel av samt handel med narkotika och psykotropa ämnen, inbegripet att förhindra spridning av prekursorer, och för att hindra eller minska efterfrågan på narkotika. Samarbetet på detta område skall grundas på samråd och nära samordning mellan parterna av målen och åtgärderna på olika narkotikarelaterade områden.

AVDELNING VIII

KULTURELLT SAMARBETE

ARTIKEL 80

Parterna förpliktar sig att främja, uppmuntra och underlätta kulturellt samarbete. När det är lämpligt kan gemenskapens program för kulturellt samarbete eller de program som finns i en eller flera medlemsstater omfattas av samarbetet och ytterligare verksamheter av gemensamt intresse kan utvecklas.

AVDELNING IX

FINANSIELLT SAMARBETE

ARTIKEL 81

För att uppnå målen i detta avtal och i enlighet med artiklarna 82, 83 och 84 skall Ukraina erhålla tillfälligt ekonomiskt bistånd från gemenskapen genom tekniskt bistånd i form av bidrag för att påskynda den ekonomiska omvandlingen i Ukraina.

ARTIKEL 82

Detta ekonomiska bistånd skall omfattas av TACIS-programmet enligt gemenskapens relevanta rådsförordning.

ARTIKEL 83

Målen och områdena för gemenskapens ekonomiska bistånd skall fastställas i ett vägledande program som återspeglar etablerade prioriteringar som de båda parterna skall komma överens om med beaktande av Ukrainas behov, sektoriella absorptionsförmåga och reformframsteg. Parterna skall informera samarbetsrådet härom.

ARTIKEL 84

För att tillgängliga resurser skall kunna utnyttjas på bästa möjliga sätt skall parterna se till att gemenskapens bidrag i form av tekniskt bistånd ges i nära samordning med bidrag från andra källor, såsom medlemsstaterna, andra länder och internationella organisationer t.ex. Världsbanken, Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling, Förenta nationernas utvecklingsprogram (UNDP) och IMF.

AVDELNING X

INSTITUTIONELLA OCH ALLMÄNNA BESTÄMMELSER SAMT SLUTBESTÄMMELSER

ARTIKEL 85

Ett samarbetsråd som skall övervaka genomförandet av detta avtal inrättas härmed. Det skall sammanträda på ministernivå en gång om året och i övrigt när omständigheterna kräver det. Det skall undersöka alla frågor av betydelse som uppkommer inom ramen för detta avtal och alla andra bilaterala eller internationella frågor av ömsesidigt intresse i syfte att uppnå målen i detta avtal. Samarbetsrådet får också utfärda lämpliga rekommendationer genom överenskommelse mellan de båda parterna.

ARTIKEL 86

1. **Samarbetsrådet skall bestå av ledamöterna i Europeiska unionens råd och ledamöter i Europeiska gemenskapernas kommission, å ena sidan, och av medlemmar i Ukrainas regering, å andra sidan.**
2. **Samarbetsrådet skall fastställa sin arbetsordning.**
3. **Ordförandeskapet i samarbetsrådet skall växelvis innehas av en företrädare för gemenskapen och en medlem i Ukrainas regering.**

ARTIKEL 87

1. **Samarbetsrådet skall vid utförandet av sina förpliktelser biträdas av en samarbetskommitté som består av företrädare för ledamöterna i Europeiska unionens råd och ledamöter i Europeiska gemenskapernas kommission, å ena sidan, och av företrädare för Ukrainas regering, å andra sidan, vanligtvis på högre tjänstemannanivå. Ordförandeskapet i samarbetsrådet skall omväxlande innehas av gemenskapen respektive Ukraina.**

I sin arbetsordning skall samarbetsrådet ange samarbetskommitténs uppgifter vilka skall inbegripa förberedelse av samarbetsrådets sammanträden och av kommitténs arbete.

2. **Samarbetsrådet kan delegera sina befogenheter till samarbetskommittén, vilket kommer att säkerställa kontinuitet mellan samarbetsrådets sammanträden.**

ARTIKEL 88

Samarbetsrådet kan besluta att inrätta andra särskilda kommittéer eller organ som kan bistå vid utförandet av dess uppgifter och skall fastställa hur sådana kommittéer eller organ skall vara sammansatta och hur de skall arbeta.

ARTIKEL 89

När samarbetsrådet undersöker frågor som uppstår inom ramen för detta avtal i förhållande till en artikel i GATT skall samarbetsrådet i största möjliga utsträckning beakta den tolkning som i allmänhet görs av den berörda GATT-artikeln av de avtalsslutande parterna till GATT.

ARTIKEL 90

En parlamentarisk samarbetskommitté inrättas härmed. Den skall vara ett forum där ledamöter i det ukrainska parlamentet och Europaparlamentet kan mötas och utbyta åsikter. Den skall sammanträda vid tillfällen som den själv bestämmer.

ARTIKEL 91

1. Den parlamentariska samarbetskommittén skall bestå av ledamöter i Europaparlamentet, å ena sidan, och av ledamöter i det ukrainska parlamentet, å andra sidan.

2. Den parlamentariska samarbetskommittén skall fastställa sin arbetsordning.
3. Ordförandeskapet i den parlamentariska samarbetskommittén skall omväxlande innehas av en ledamot av Europaparlamentet respektive en ledamot av det ukrainska parlamentet i enlighet med de bestämmelser som skall fastställas i dess arbetsordning.

ARTIKEL 92

Den parlamentariska samarbetskommittén får begära relevanta upplysningar om avtalets genomförande från samarbetsrådet, som då skall tillhandahålla de begärda upplysningarna.

Den parlamentariska samarbetskommittén skall informeras om samarbetsrådets rekommendationer.

Den parlamentariska samarbetskommittén får lämna rekommendationer till samarbetsrådet.

ARTIKEL 93

1. Inom ramen för detta avtal åtar sig vardera parten att säkerställa att den andra partens fysiska och juridiska personer, utan diskriminering i förhållande till de egna medborgarna, har fri tillgång till parternas behöriga domstolar och administrativa organ för att kunna försvara sina rättigheter till person och egendom, inbegripet dem som avser immateriell, industriell och kommersiell äganderätt.

2. Inom ramen för sina respektive befogenheter skall parterna

- uppmuntra antagande av skiljedomsförfarande för att lösa tvister som uppstår vid kommersiella transaktioner och samarbete mellan ekonomiska aktörer i gemenskapen och i Ukraina,
- överenskomma att när en tvist blir föremål för skiljedomsförfarande, vardera parten i tvisten, om inte annat föreskrivs i bestämmelserna för den skiljedomsstol som parterna valt, får välja sin egen skiljedomare, oavsett nationalitet, och att den tredje skiljedomaren, som är ordförande, eller den enda skiljedomaren får vara medborgare i en tredje stat,
- rekommendera sina ekonomiska aktörer att genom ömsesidig överenskommelse välja vilken lag som skall tillämpas på deras kontrakt,
- uppmuntra till användning av det skiljedomsförfarande som utarbetats av Förenta nationernas kommission för internationell handelsrätt (Uncitral) och till att skiljedomsförfarandet äger rum inför ett skiljedomscentrum i en stat som har undertecknat Konventionen om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar i New York den 10 juni 1958.

ARTIKEL 94

Ingenting i detta avtal skall hindra en part från att vidta åtgärder som

- a) den anser nödvändiga för att hindra att uppgifter som kan skada dess väsentliga säkerhetsintressen utlämnas,
- b) har samband med produktion av eller handel med vapen, ammunition eller krigsmateriel eller forskning, utveckling eller produktion som är oundgänglig för försvarsändamål, förutsatt att sådana åtgärder inte försämrar konkurrensvillkoren för de produkter som inte är avsedda för särskilda militära ändamål,

- c) den anser väsentliga för sin egen säkerhet i händelse av att allvariga inre konflikter påverkar upprätthållandet av lag och ordning, i händelse av krig eller allvarig internationell spänning som innebär krigsfara eller för att fullgöra de skyldigheter den har tagit på sig i syfte att bevara fred och internationell säkerhet,

- d) den anser nödvändiga för att kunna iaktta sina internationella förpliktelser och åtaganden avseende kontroll av industriprodukter och teknik med dubbla användningsområden.

ARTIKEL 95

1. På de områden som omfattas av detta avtal och utan att det påverkar tillämpningen av någon specialbestämmelse i detta
  - får inte de förfaranden som tillämpas av Ukraina i fråga om gemenskapen ge upphov till diskriminering av medlemsstater, deras medborgare eller deras företag,

  - får inte de förfaranden som tillämpas av gemenskapen i fråga om Ukraina ge upphov till att ukrainska medborgare eller företag diskrimineras.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall inte påverka parternas rätt att tillämpa relevanta bestämmelser i sin skattelagstiftning på skattebetalare som inte befinner sig i identiska omständigheter, särskilt vad gäller bosättningsort.

ARTIKEL 96

1. Var och en av de två parterna får hänskjuta eventuella tvister angående tolkningen eller tillämpningen av detta avtal till samarbetsrådet.
2. Samarbetsrådet får lösa tvisten genom rekommendationer.
3. Om det inte är möjligt att lösa tvisten i enlighet med punkt 2 får vardera parten underrätta den andra om att den utsett en förlikningsman; den andra parten skall då utse en andra förlikningsman inom två månader. Vid tillämpningen av detta förfarande skall gemenskapen och dess medlemsstater anses vara en part i tvisten.

Samarbetsrådet skall utse en tredje förlikningsman.

Förlikningsmännens rekommendationer skall avgas med majoritet. Sådana rekommendationer skall inte vara bindande för parterna.

ARTIKEL 97

Parterna är överens om att på begäran av någondera parten snarast via lämpliga kanaler samråda för att diskutera frågor om tolkningen eller tillämpningen av detta avtal och andra relevanta frågor om förhållandet mellan parterna.

Bestämmelserna i denna artikel skall inte på något sätt påverka tillämpningen av artiklarna 18, 19, 96 och 102.

ARTIKEL 98

Den behandling som beviljas Ukraina enligt detta avtal får inte på något sätt vara mer förmånlig än den behandling som medlemsstaterna beviljar varandra.

ARTIKEL 99

I detta avtal avses med parter å ena sidan Ukraina och å andra sidan gemenskapen eller medlemsstaterna eller gemenskapen och medlemsstaterna, i enlighet med deras respektive behörigheter.

ARTIKEL 100

I den utsträckning som frågor som omfattas av detta avtal omfattas av fördraget om Europeiska energistadgan och tillhörande protokoll skall det fördraget och de protokollen vid ikraftträdandet tillämpas på sådana frågor men endast i den utsträckning sådan tillämpning föreskrivs där.

ARTIKEL 101

Detta avtal ingås för en inledande period på tio år. Avtalet skall automatiskt förnyas från år till år om inte någondera parten ger den andra parten skriftlig underrättelse om uppsägning av avtalet senast sex månader innan det upphör att gälla.

ARTIKEL 102

1. Parterna skall vidta alla allmänna eller särskilda åtgärder som krävs för att uppfylla sina förpliktelser enligt avtalet. De skall se till att de mål som föreskrivs i avtalet uppnås.

2. Om någondera parten anser att den andra parten har underlåtit att uppfylla en förpliktelse enligt avtalet får den vidta lämpliga åtgärder. Dessförinnan skall den, utom i särskilt brådskande fall, förse samarbetsrådet med all relevant information som krävs för en noggrann undersökning av situationen i syfte att finna en för båda parter godtagbar lösning.

Vid val av åtgärder skall sådana åtgärder prioriteras som minst stör avtalets funktion. Dessa åtgärder skall omedelbart meddelas samarbetsrådet om den andra parten så begär.

ARTIKEL 103

Bilagorna I, II, III, IV, V och tillägget till detta samt protokollet skall utgöra en integrerad del av detta avtal.

ARTIKEL 104

Detta avtal skall inte beröra de rättigheter som tillförsäkras enskilda personer och ekonomiska aktörer genom befintliga avtal mellan en eller flera medlemsstater, å ena sidan, och Ukraina, å andra sidan, förrän likvärdiga rättigheter för dessa har uppnåtts enligt detta avtal, med undantag för gemenskapens kompetensområde och utan att det påverkar medlemsstaternas förpliktelser till följd av detta avtal, på områden som omfattas av deras behörighet.

ARTIKEL 105

Detta avtal skall å ena sidan tillämpas på de territorier inom vilka fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskapen, Europeiska atomenergigemenskapen och Europeiska kol- och stål gemenskapen tillämpas och på de villkor som fastställs i de fördragen och, å andra sidan, på Ukrainas territorium.

ARTIKEL 106

Generalsekreteraren för Europeiska unionens råd skall vara depositarie för detta avtal.

ARTIKEL 107

Originalen till detta avtal har upprättats på danska, engelska, franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, tyska och ukrainska, vilka samtliga texter är lika giltiga, och skall deponeras hos generalsekreteraren för Europeiska unionens råd.

ARTIKEL 108

Detta avtal skall godkännas av parterna i enlighet med deras egna förfaranden.

SÖ 1997: 63

Detta avtal träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då parterna underrättar generalsekreteraren för Europeiska unionens råd om att de förfaranden som avses i första stycket har avslutats.

Vid detta avtals ikraftträdande och såvitt avser förbindelserna mellan gemenskapen och Ukraina skall detta avtal ersätta avtalet mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen och Sovjetunionen om handel och ekonomiskt och kommersiellt samarbete, som undertecknades i Bryssel den 18 december 1989.

ARTIKEL 109

Om bestämmelserna i vissa delar av avtalet i väntan på att de förfaranden som är nödvändiga för detta avtals ikraftträdande skall avslutas genomförs under 1994 genom ett interimsavtal mellan gemenskapen och Ukraina, är parterna under sådana omständigheter eniga om att med "dagen för avtalets ikraftträdande" avse dagen för ikraftträdandet av interimsavtalet.

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

- Bilaga I**   **Vägledande förteckning över förmåner som Ukraina beviljat de oberoende staterna i enlighet med artikel 12**
- Bilaga II**   **Särskilda åtgärder som utgör undantag från bestämmelserna i artikel 14**
- Bilaga III**   **Konventioner om immateriell, industriell och kommersiell äganderätt som avses i artikel 50.2**
- Bilaga IV**   **Gemenskapens förbehåll i enlighet med artikel 30.1 b)**
- Bilaga V**   **Ukrainas förbehåll i enlighet med artikel 30.2 a)**
- Tillägg till bilaga V**   **Finansiella tjänster: definitioner**

FÖRTECKNING ÖVER PROTOKOLL

Protokoll om ömsesidigt bistånd i tullfrågor.

Vägledande förteckning över förmåner som Ukraina
beviljat de oberoende staterna i enlighet med artikel 12

1. Armenien, Estland, Georgien, Kazakstan, Litauen, Moldova, Ryssland, Turkmenistan, Vitryssland

Inga importavgifter skall tillämpas.

Inga exportavgifter skall tillämpas för varor som levererats inom ramarna för tullklarering och mellanstatliga avtal inom de volymer som anges i dessa.

Ingen mervärdesskatt skall tillämpas på export och import. Ingen punktskatt skall tillämpas på export.

Samtliga oberoende stater – exportkvoter för leverans av produkter inom ramarna för årliga mellanstatliga handels- och samarbetsavtal skall öppnas på samma sätt som för leveranser för statliga behov.

2. Armenien, Estland, Georgien, Kazakstan, Litauen, Moldova, Turkmenistan, Vitryssland –

Betalningar kan göras i rubel

Ryssland – betalningar kan göras i rubel eller karbovanets.

Samtliga oberoende stater – särskilda system för icke-kommersiell verksamhet, inbegripet betalningar till följd av sådan verksamhet.

3. Samtliga oberoende stater – särskilda system för löpande betalningar.

4. Samtliga oberoende stater – särskilda prissystem för handel med vissa råmaterial och halvfabrikat.

5. Samtliga oberoende stater – särskilda transitvillkor.

6. Samtliga oberoende stater – särskilda villkor för tullförfaranden.

Särskilda åtgärder som utgör undantag från bestämmelserna i artikel 14

1. Undantagsåtgärder som avviker från bestämmelserna i artikel 14 får vidtas av Ukraina i form av kvantitativa restriktioner på icke-diskriminerande grund.
  2. Dessa åtgärder får endast beröra nyetablerade industrier eller vissa sektorer som genomgår omstrukturering eller som konfronteras med allvarliga svårigheter, särskilt när dessa problem leder till betydande sociala problem.
  3. Det samlade värdet av importen av varor som omfattas av dessa åtgärder får inte överstiga 15 % av den totala importen från gemenskapen under det år som närmast föregår införandet av eventuella kvantitativa restriktioner för vilka statistik finns att tillgå.
  4. Dessa åtgärder får endast tillämpas under en övergångstid som upphör den 31 december 1998 om inte parterna överenskommer om annat eller när Ukraina blir avtalslutande part i GATT, beroende på vilket som inträffar först.
  5. Ukraina skall underrätta samarbetsrådet om sådana åtgärder som landet avser att vidta enligt villkoren i denna bilaga och på gemenskapens begäran skall samråd äga rum inom samarbetsområdet om sådana åtgärder och de sektorer som gäller innan åtgärderna träder i kraft.
-

**Konventioner om immateriell, industriell och kommersiell äganderätt
som avses i artikel 50.2**

1. I artikel 50.2 avses följande multilaterala konventioner:
  - Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk (Parisakten, 1971).
  - Internationell konvention om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram och radioföretag (Rom, 1961).
  - Protokollet till Madridöverenskommelsen om internationell registrering av varumärken (Madrid, 1989).
  - Niceöverenskommelsen om internationell klassificering av varor och tjänster vid registrering av varumärken (Genève, 1977; ändrad 1979).
  - Budapestkonventionen om internationellt erkännande av deponering av mikroorganismer för patentändamål (1977; ändrad 1980).
  - Internationella konventionen om skydd för växtförädlingsprodukter (UPOV) (Genèveakten, 1978).
2. Ukraina skall sträva efter att utan otillbörlig försening ansluta sig till 1991 års internationella konvention om skydd för växtförädlingsprodukter (UPOV).

3. **Samarbetsrådet kan rekommendera att artikel 50.2 skall tillämpas på andra multilaterala konventioner. Om det skulle uppstå sådana problem på området för immateriell, industriell och kommersiell äganderätt som påverkar handelsvillkoren skall samråd snarast äga rum på begäran av endera parten i syfte att nå ömsesidigt tillfredsställande lösningar.**

  4. **Parterna bekräftar betydelsen av de förpliktelser som följer av följande multilaterala konventioner:**
    - **Pariskonventionen om industriellt rättsskydd (Stockholmsakten, 1967; ändrad 1979).**

    - **Madridöverenskommelsen om internationell registrering av varumärken (tilläggsakt i Stockholm, 1967; ändrad 1979).**

    - **Konvention om patentsamarbete (Washington, 1970; ändrad 1979, reviderad 1984).**

  5. **Från och med ikraftträdandet av detta avtal skall Ukraina, vad gäller erkännande och skydd av immateriell, industriell och kommersiell äganderätt, bevilja gemenskapsföretag och medborgare i gemenskapen en behandling som inte är mindre gynnsam än den Ukraina beviljar tredje land inom ramen för bilaterala avtal.**

  6. **Bestämmelserna i punkt 5 skall inte gälla förmåner som Ukraina beviljar tredje land på en effektiv ömsesidig grund eller förmåner som Ukraina beviljar ett annat land i före detta Sovjetunionen.**
-

Gemenskapens förbehåll i enlighet med artikel 30.1 b)

Gruvdrift

I vissa medlemsstater kan koncession krävas för gruv- och mineralrättigheter för icke gemenskapskontrollerade företag.

Fiske

Tillgång till och användning av biologiska resurser och fiskevatten som är belägna i de farvatten som omfattas av medlemsstaternas suveränitet eller jurisdiktion skall begränsas till fiskefartyg som för en medlemsstats flagg och är registrerade inom gemenskapens territorium, om inte annat föreskrivs.

Köp av fast egendom

I vissa medlemsstater omfattas icke-gemenskapsbolags köp av fast egendom av restriktioner.

Audivisueella tjänster inbegripet radio

Nationell behandling för produktion och distribution, inbegripet sändning och andra former av överföring till allmänheten, får reserveras för audiovisuella verk som uppfyller vissa ursprungskriterier.

Telekommunikationstjänster inbegripet mobil- och satellittjänster

Reserverade tjänster

I vissa medlemsstater är tillträde till marknaden för kompletterande tjänster och infrastrukturer begränsat.

Yrkesmässiga tjänster

Tjänster som är förbehållna fysiska personer som är medborgare i medlemsstaterna. Under vissa förhållanden får dessa personer bilda bolag.

Jordbruk

I vissa medlemsstater är nationell behandling inte tillämplig för icke-gemenskapskontrollerade bolag som önskar åta sig att driva jordbruksföretag. Icke-gemenskapskontrollerade bolags förvärv av vingårdar omfattas av anmälan eller om nödvändigt av tillstånd.

Nyhetsbyråtjänster

I vissa medlemsstater finns begränsningar för utländskt ägande i förlag och radio- och televisionsbolag.

Ukrainas förbehåll i enlighet med artikel 30.2 a)

Tillämpning av reservationerna i denna bilaga skall inte i något fall leda till en behandling som är mindre gynnsam än den som ges till bolag från tredje land.

1. Finansiella tjänster (enligt definitionen i bifogat tillägg)

1.1 Banktjänster och tillhörande finansiella tjänster

Under en övergångstid på högst fem år från dagen för undertecknandet av detta avtal får Ukraina, vad gäller upprättande av dotterbolag och filialer till gemenskapsbolag i Ukraina, fortsätta att tillämpa bestämmelserna i de ukrainska lagarna

- "om systemet för valutareglering och valutakontroll"
- "om banker och bankverksamhet"
- "om realsäkerhet"
- "om aktier och fondbörser"
- "om privatiseringspapper" (i samband med distribution och handel med privatiseringsvouchers)

Under denna övergångsperiod får inga nya förordningar eller åtgärder antas som höjer diskrimineringsnivån gentemot dotterbolag eller filialer till gemenskapsföretag i jämfört med ukrainska bolag.

1.2 Försäkring (enligt definitionen i bifogat tillägg)

Senast fem år från dagen för undertecknande av detta avtal skall Ukraina skapa de förutsättningar som krävs för att etablera försäkringsbolag från gemenskapen samt gemensamma försäkringsbolag i enlighet med artikel 30.2 a).

Under denna övergångsperiod får inga nya förordningar eller åtgärder antas som höjer diskrimineringsnivån gentemot dotterbolag eller filialer till gemenskapsföretag jämfört med ukrainska bolag.

Under övergångsperioden är utlänningars försäkringsverksamheter inom vissa sektorer stängda, begränsade eller föremål för vissa villkor.

2. Andra områden

Fastighetsmäklarverksamhet

Äganderätt till och användning av naturresurser

Användning av resurser under jord, inbegripet gruvdrift

Köp och försäljning av naturresurser

Fiske

Tillgång till och användning av biologiska resurser och fisklevatten på ukrainskt territorium och i Ukrainas exklusiva ekonomiska zon är föremål för vissa restriktioner.

Jakt är föremål för restriktioner i enlighet med Ukrainas lagstiftning.

SÖ 1997: 63

Jordbruk

Köp och försäljning av jordbruksmark och skog.

Arrende av statlig egendom

För arrende av statlig egendom kan betalning i fritt konvertibel valuta krävas.

Telekommunikationer

Med avseende på etablering kan godkännande krävas för bolag som kontrolleras av utlänningar.

Massmediabolag

Vissa begränsningar för utländskt deltagande i massmedial verksamhet.

Viss yrkesverksamhet

Yrkesverksamheter inom vissa sektorer förbehålls ukrainska medborgare eller är föremål för särskilda krav (medicinska krav, utbildningskrav, rättsliga tjänster, exklusive affärskonsultationer, även avseende relevanta rättsliga aspekter).

Historiska byggnader och monument

Finansiella tjänster: definitioner

En finansiell tjänst är varje tjänst av finansiell karaktär som tillhandahålls av någon av parternas finansiella serviceföretag. Finansiella tjänster omfattar följande verksamhet.

A. Alla försäkringstjänster och försäkringsrelaterade tjänster:**1. Direktförsäkring (inbegripet koassurans):**

i) Liv.

ii) Icke liv.

2. Återförsäkring och retrocession.**3. Försäkringsförmedling, såsom mäklarverksamhet och agentur.****4. Stödtjänster till försäkring, såsom rådgivning, aktuarietjänster, riskbedömning och skadereglering.****B. Banktjänster och andra finansiella tjänster (undantaget försäkring):****1. Mottagande av insättningar och andra återbetalningspliktiga medel från allmänheten.****2. Utlåning av alla slag, omfattande bland annat konsumentkrediter, hypotekskrediter, factoring och finansiering av affärstransaktioner.****3. Finansiell leasing.**

SÖ 1997: 63

4. **Alla betalnings- och penningförmedlingstjänster, omfattande kreditkort, resecheckar och bankväxlar.**
5. **Garantier och åtaganden.**
6. **Handel för kunders räkning, antingen på fondbörsen, på OTC-marknaden eller på annat sätt, med följande:**
  - a) **Penningmarknadsinstrument (checkar, växlar, bankcertifikat (certificates of deposits), osv.).**
  - b) **Utländsk valuta.**
  - c) **Derivat som omfattar men inte är begränsade till terminsaffärer och optioner.**
  - d) **Valutakursinstrument och räntebärande papper, omfattande sådana produkter som svappar, ränteterminer (forward rate agreements), osv.**
  - e) **Överlåtbara värdepapper.**
  - f) **Andra överlåtbara instrument och ekonomiska tillgångar, inbegripet guld- och silvertackor.**
7. **Medverkan vid emissioner av alla slags värdepapper, däribland emissionsgarantier och placering såsom mellanhand (offentligt eller privat) och serviceverksamhet i samband med sådana emissioner.**
8. **Penningmäklarverksamhet.**
9. **Förvaltning av tillgångar, såsom kassa- eller portföljförvaltning, förvaltning av alla former av kollektiva investeringar, förvaltning av pensionsfonder, förvaring och förvaltning av anförtrodda medel.**

10. Reglering och clearing av finansiella tillgångar, däribland värdepapper, derivat och andra överlåtbara instrument.
11. Tillhandahållande och överföring av ekonomisk information, finansiell databehandling och tillhörande programvara som andra leverantörer av finansiella tjänster tillhandahållit.
12. Rådgivande förmedling och ytterligare finansiella stödtjänster med avseende på all verksamhet enligt punkterna 1–11 ovan, även kreditupplysning och kreditanalys, undersökningar och rådgivning i samband med investeringar och portföljer, rådgivning om förvärv samt omstrukturering av företag och företagsstrategier.

Följande verksamheter ingår inte i definitionen av finansiella tjänster:

- a) Verksamhet som bedrivs av centralbanker eller någon annan offentlig institution inom ramen för penning- eller valutakurspolitik.
  - b) Verksamhet som bedrivs av centralbanker, regeringsorgan eller myndigheter eller offentliga institutioner, på regeringens vägnar eller som garanteras av denna, utom i de fall då denna verksamhet kan bedrivas av tillhandahållare av finansiella tjänster i konkurrens med sådana offentliga organ eller privata institutioner
  - c) Verksamhet som ingår i lagstadgade sociala trygghets- eller pensionssystem, utom när denna verksamhet kan bedrivas av finansiella serviceföretag i konkurrens med offentliga organ eller privata institutioner.
-

**PROTOKOLL
OM ÖMSESIDIGT BISTÅND
MELLAN ADMINISTRATIVA MYNDIGHETER
I TULLFRÅGOR**

ARTIKEL 1

Definitioner

I detta protokoll avses med

- a) **tullagstiftning**: bestämmelser som är tillämpliga inom parternas territorier och som reglerar import, export, transitering av varor samt tullförfaranden i varje form, häri inbegripet åtgärder i form av förbud, restriktioner och kontroll som antagits av parterna,
- b) **tullar**: alla tullar, skatter, taxor och avgifter som fastställs och uppbärs inom parternas territorier i enlighet med tullagstiftningen, dock med undantag av taxor och avgifter som är begränsade till belopp som motsvarar de ungefärliga kostnaderna för utförda tjänster,
- c) **ansökande myndighet**: en behörig administrativ myndighet som utsetts för detta ändamål av en part och som gör en framställan om bistånd i tullfrågor,
- d) **anmodad myndighet**: en behörig administrativ myndighet som utsetts för detta ändamål av en part och som mottar en framställan om bistånd i tullfrågor,
- e) **överträdelse**: varje brott mot tullagstiftningen liksom varje försök att bryta mot denna.

ARTIKEL 2

Räckvidd

1. Parterna skall, inom ramen för sina befogenheter, bistå varandra på det sätt och i enlighet med de villkor som fastställs i detta protokoll för att säkerställa att tullagstiftningen tillämpas riktigt, särskilt genom att förebygga, upptäcka och utreda överträdelser av denna lagstiftning.

2. Bistånd i tullfrågor i enlighet med detta protokoll är tillämpligt på varje administrativ myndighet hos parterna som är behörig att tillämpa detta protokoll. Det skall inte påverka bestämmelserna om ömsesidigt bistånd i brottsutredningar. Det skall inte heller utan rättsliga myndigheters tillstånd omfatta information, som erhållits på grundval av behörighet som utövas på dessa myndigheter begäran om inte de berörda myndigheterna är ense om det.

ARTIKEL 3

Bistånd på begäran

1. På framställan av den ansökande myndigheten skall den anmodade myndigheten överlämna all relevant information som kan göra det möjligt för denna att säkerställa att tullagstiftningen tillämpas på ett riktigt sätt, däri inbegripet information om upptäckta eller planerade handlingar som innebär eller skulle innebära en överträdelse av sådan lagstiftning.

2. På framställan av den ansökande myndigheten skall den anmodade myndigheten informera den förstnämnda om huruvida varor som exporterats från den ena partens territorium har importerats i vederbörlig ordning till den andra partens territorium, och när så är lämpligt, också ange vilket tullförfarande som tillämpats på varorna.

3. På framställan av den ansökande myndigheten skall den anmodade myndigheten vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att övervakning sker av
- a) fysiska eller juridiska personer, om det finns skälig grund att anta att de överträder eller har överträtt tullagstiftningen,
  - b) varurörelser som enligt anmälan möjligen kan ge upphov till omfattande överträdelser av tullagstiftningen,
  - c) transportmedel, om det finns skälig grund att anta att de har använts, används eller kan komma att användas vid överträdelser av tullagstiftningen.

ARTIKEL 4

Bistånd på eget initiativ

Parterna skall bistå varandra i enlighet med sina lagar, regler och andra rättsliga instrument, om de anser det nödvändigt för en riktig tillämpning av tullagstiftningen, särskilt när de får information som hänför sig till

- förfaranden som har inneburit, innebär eller skulle innebära en överträdelse av sådan lagstiftning och som kan vara av intresse för andra parter,
- nya medel eller metoder som används vid genomförande sådana förfaranden,
- varor som är kända för att vara föremål för omfattande överträdelser av tullagstiftningen.

ARTIKEL 5

Delgivning

På framställan av den ansökande myndigheten skall den anmodade myndigheten i enlighet med sin lagstiftning vidta alla nödvändiga åtgärder för att till mottagare som är bosatta eller etablerade inom dess territorium

- överlämna alla handlingar,
- delge alla beslut,

som omfattas av detta protokolls tillämpningsområde. I detta fall är artikel 6.3 tillämplig.

ARTIKEL 6

Biståndsframställans form och innehåll

1. Framställningar enligt detta protokoll skall göras skriftligen. De handlingar som är nödvändiga för att framställan skall kunna efterkommas skall medfölja framställan. Om det är nödvändigt kan muntliga framställningar godtas i brådskande fall men de måste genast bekräftas skriftligen.
2. Framställningar enligt punkt 1 i denna artikel skall innehålla följande information:
  - a) Den ansökande myndighet som gör framställan.
  - b) Den begärda åtgärden.
  - c) Föremålet för och skälet till framställan.

- d) De lagar och andra relevanta rättsliga instrument som berörs.
  - e) Så exakta och fullständiga uppgifter som möjligt om de fysiska eller juridiska personer som är föremål för utredningen.
  - f) En kortfattad redogörelse för relevanta uppgifter i saken och för genomförda utredningar, med undantag för fall som avses i artikel 5.
3. Framställningar skall lämnas på något av den anmodade myndighetens officiella språk eller på ett språk som denna kan godta.
4. Om en framställning inte uppfyller de formella kraven, får rättelse eller komplettering begäras; beslut om säkerhetsåtgärder får dock meddelas.

ARTIKEL 7

Handläggning av framställningar om bistånd

1. För att efterkomma en framställan om bistånd skall den anmodade myndigheten eller, om denna inte är behörig, det administrativa organ till vilken den anmodade myndigheten ställt framställan, handla inom ramen för sin behörighet och tillgängliga resurser som om den handlade för egen räkning eller på begäran av andra myndigheter hos samma part, genom att lämna tillgänglig information eller genom att antingen företa eller låta företa lämpliga undersökningar.
2. Biståndsframställningar skall handläggas i enlighet med den anmodade partens lagar och andra rättsliga instrument.

3. Vederbörligen bemyndigade tjänstemän hos en part får, med samtycke från den andra berörda parten och på de villkor som denna ställt, från den anmodade myndigheten eller från någon annan myndighet för vilken den anmodade myndigheten är ansvarig, erhålla den information om överträdelser av tullagstiftningen som den ansökande myndigheten behöver för tillämpningen av detta protokoll.

4. Tjänstemän hos en part får, med samtycke från den andra berörda parten, och på de villkor som den senare ställt, närvara vid undersökningar som genomförs inom den senares territorium.

ARTIKEL 8

Former för informationsutbyte

1. Den anmodade myndigheten skall till den ansökande myndigheten meddela resultatet av företagna undersökningar i form av handlingar, bestyrkta kopior av handlingar, rapporter och liknande.
2. De handlingar som avses i punkt 1 kan ersättas av datoriserad information i vilken form som helst för samma ändamål.

ARTIKEL 9

Undantag från skyldigheten att lämna bistånd

1. Parterna får vägra lämna bistånd enligt detta protokoll, om biståndet skulle
  - a) strida mot suveränitet, allmän ordning, säkerhet och andra väsentliga intressen eller
  - b) röra andra valuta- eller skattebestämmelser än bestämmelser om tullar eller
  - c) röja industri-, handels- eller yrkeshemligheter.

2. Om den ansökande myndigheten gör en framställan om bistånd som den själv inte skulle kunna tillhandahålla på begäran, skall den framhålla detta i sin framställan. Det åligger sedan den anmodade myndigheten att avgöra hur framställan skall behandlas.

3. Om en framställan om bistånd inte efterkoms eller om den avslås, skall den ansökande myndigheten utan dröjsmål underrättas om beslutet och skälen för detta.

ARTIKEL 10

Skyldighet att iaktta sekretess

1. All information som lämnas i enlighet med detta protokoll skall, oavsett form, vara konfidentiell. Den skall omfattas av sekretess och åtnjuta det skydd som gäller likartad information enligt tillämplig lagstiftning hos den part som mottog den och enligt motsvarande bestämmelser som för gemenskapens myndigheter.
2. Personuppgifter skall inte överlämnas om det finns skäligen grund att anta att överföringen eller användningen av uppgifterna skulle strida mot en parts grundläggande rättsprinciper, i synnerhet om den berörda personen kan lida otillbörlig skada. På begäran skall den mottagande parten informera den part som lämnat uppgifterna om användningen av den tillhandahållna informationen och om vilka resultat som uppnåtts.
3. Personuppgifter får endast överlämnas till tullmyndigheter och, om det är nödvändigt för åtal, till åklagar- och rättsvårdande myndigheter. Andra personer eller myndigheter får erhålla sådana uppgifter endast efter tillstånd från den myndighet som lämnat uppgifterna.
4. Den tillhandahållande parten skall försäkra sig om riktigheten hos den informationen som lämnas ut. Om det framkommer att den var oriktig eller bör förstöras, skall detta utan dröjsmål anmälas till den mottagande parten. Den senare skall göra rättelsen eller förstöra informationen.
5. Utan att det påverkar fall av övervägande allmänt intresse, kan den berörda personen på begäran erhålla information om sådana uppgifter som finns lagrade på data och om ändamålet med lagringen.

ARTIKEL 11

Användning av information

1. Information som erhållits skall användas uteslutande för detta protokolls syften och får användas hos parterna för andra ändamål endast efter skriftligt medgivande från den administrativa myndighet som lämnade informationen, och informationen skall omfattas av de förbehåll som den myndigheten kan ha uppställt.
2. Punkt 1 skall inte hindra att informationen används i eventuella rättsliga eller administrativa förfaranden som inleds därefter med anledning av att tullagstiftningen överträtts.
3. Parterna får i sitt bevismaterial, sina rapporter och vittnesmål samt förhandlingar och förfaranden inför domstol som bevisning använda information som erhållits och handlingar som de tagit del av, i enlighet med bestämmelserna i detta protokoll.

ARTIKEL 12

Sakkunniga och vittnen

En tjänsteman vid en anmodad myndighet får bemyndigas att, inom ramen för detta bemyndigande, inställa sig som sakkunnig eller vittne vid rättsliga eller administrativa förfaranden rörande ärenden som omfattas av detta protokoll inom en annan parts jurisdiktion; tjänstemannen får också förete sådana föremål eller handlingar eller bestyrkta kopior av dessa, som kan behövas vid dessa förfaranden. Av begäran om inställelse skall klart framgå i vilket ärende och i vilken egenskap eller tjänsteställning tjänstemannen skall höras.

ARTIKEL 13

Utgifter för bistånd

Parterna skall avstå från att kräva ersättning av varandra för kostnader som föranletts av tillämpningen av detta protokoll, utom, när så är skäligt, för ersättning till sakkunniga och vittnen samt till tolkar och översättare som inte är offentliganställda.

ARTIKEL 14

Genomförande

1. Förvaltningen av detta protokoll skall anförtros de centrala tullmyndigheterna i Ukraina å ena sidan och de behöriga enheterna inom Europeiska gemenskapernas kommission och, när så är lämpligt, tullmyndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater å andra sidan. De skall besluta om alla praktiska åtgärder och arrangemang som är nödvändiga för protokollets tillämpning, och därvid ta hänsyn till bestämmelser om dataskydd. De kan föreslå för behöriga organ att vidta de ändringar i detta protokoll som de anser bör göras.
2. Parterna skall rådgöra med varandra och därefter hålla varandra informerade om de närmare tillämpningsföreskrifter som antas i enlighet med bestämmelserna i detta protokoll.

ARTIKEL 15

Komplementaritet

1. Detta protokoll skall komplettera och inte hindra tillämpningen av eventuella andra avtal om ömsesidigt bistånd, som har slutits eller kan komma att slutas mellan en eller flera medlemsstater i Europeiska unionen och Ukraina. Det skall inte heller utesluta att ett mer vittgående ömsesidigt bistånd beviljas med stöd av sådana avtal.
2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 11, skall dessa avtal inte påverka gemenskapsbestämmelser som reglerar utbyte mellan kommissionens behöriga enheter och medlemsstaternas tullmyndigheter av sådan information som e-hållits i tullärenden som kan vara av intresse för gemenskapen.

SLUTAKT

De befullmäktigade ombuden för

KONUNGARIKET BELGIEN,

KONUNGARIKET DANMARK,

FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND,

HELLENSKA REPUBLIKEN,

KONUNGARIKET SPANIEN,

FRANSKA REPUBLIKEN,

IRLAND,

ITALIENSKA REPUBLIKEN,

STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG,

KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA,

PORTUGISISKA REPUBLIKEN,

FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRITANNIEN OCH NORDIRLAND,

avtalslutande parter i Fördraget om upprättandet av EUROPEISKA GEMENSKAPEN,
Fördraget om upprättandet av EUROPEISKA KOL- OCH STÅLGEMENSKAPEN och Fördraget
om upprättandet av EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPEN,

nedan kallade "medlemsstaterna", och

EUROPEISKA GEMENSKAPEN, EUROPEISKA KOL- OCH STÅLGEMENSKAPEN och
EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPEN,

nedan kallade "gemenskapen",

å ena sidan,

och de befullmäktigade ombuden för UKRAINA,

å andra sidan,

har vid ett möte i Luxemburg den fjortonde dagen i månaden juni år nittonhundranittiofyra för
att underteckna Avtalet om partnerskap och samarbete som upprättar ett partnerskap mellan
Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Ukraina, å andra sidan,
nedan kallat "partnerskaps- och samarbetsavtalet", antagit följande texter:

Partnerskaps- och samarbetsavtalet, inklusive dettas bilagor och protokollet om ömsesidigt
bistånd mellan administrativa myndigheter i tullfrågor.

De befullmäktigade ombuden för medlemsstaterna och för gemenskapen och de befullmäktigade ombuden för Ukraina har antagit texterna till de gemensamma förklaringar som anges nedan och som bifogas denna slutakt:

Gemensam förklaring om artikel 18

Gemensam förklaring om artikel 19

Gemensam förklaring om artikel 30

Gemensam förklaring om artikel 31

Gemensam förklaring om begreppet "kontroll" i artikel 32 b) och artikel 43

Gemensam förklaring om artikel 50

Gemensam förklaring om artikel 102.

SÖ 1997: 63

De befullmäktigade ombuden för medlemsstaterna och gemenskapen och de befullmäktigade ombuden för Ukraina har även beaktat följande ensidiga förklaring, som bifogas denna slutakt:

Förklaring av franska regeringen om avtalets tillämpning på utomeuropeiska länder och territorier som är associerade med Europeiska gemenskapen.

De befullmäktigade ombuden för medlemsstaterna och gemenskapen och de befullmäktigade ombuden för Ukraina har även beaktat följande skriftväxling, som bifogas denna slutakt:

Skriftväxling mellan gemenskapen och Ukraina om etablering av bolag.

GEMENSAM FÖRKLARING OM ARTIKEL 18

Gemenskapen och Ukraina förklarar att texten i skyddsklausulen inte innebär skyddsbehandling enligt GATT.

GEMENSAM FÖRKLARING OM ARTIKEL 19

Bestämmelserna i artikel 19 är varken avsedda för eller får tillåtas att, försena förhindra eller stå i vägen för de förfaranden som föreskrivs i respektive parts lagstiftning om undersökningar om antidumpning och undersökningar av dotterbolag.

GEMENSAM FÖRKLARING OM ARTIKEL 30

Utan att det påverkar tillämpningen av de reservationer som anges i bilagorna IV och V eller bestämmelserna i artiklarna 44 och 47 är parterna överens om att uttrycket "i enlighet med sina lagar och andra författningar" i artikel 30.1 och 30.2 avser att varje part får reglera etableringen av och verksamheten hos bolag på deras eget territorium, förutsatt att dessa lagar och andra författningar inte innebär några nya reservationer i fråga om etablering av och verksamheten hos den andra partens bolag vilka kan leda till en mindre gynnsam behandling än den som beviljas partens egna bolag eller tredje lands bolag, filialer eller dotterbolag.

GEMENSAM FÖRKLARING OM ARTIKEL 31

En parts inre vattentransportföretags affärsverksamhet på den andra partens territorium skall regleras i enlighet med lagstiftning som tillämpas inom medlemsstaterna eller Ukraina tills överenskommelse kan träffas om mer gynnsamma bestämmelser som reglerar sådan affärsverksamhet, och om sådan verksamhet inte regleras av andra rättsliga instrument som är bindande för parterna.

Parterna är ense om att en affärsverksamhet skall ske i form av dotterbolag eller filialer enligt definitionen i artikel 32.

"Tillämplig lagstiftning" skall översättas till ukrainska med

"Діюче законодавство"

GEMENSAM FÖRKLARING OM BEGREPPET "KONTROLL"
I ARTIKEL 32 b) och ARTIKEL 43

1. Parterna bekräftar sin enighet om att frågan om kontroll skall vara beroende av de faktiska omständigheterna i varje enskilt fall.
2. Ett bolag skall till exempel anses vara "kontrollerat" av ett annat bolag och därmed vara dotterbolag till ett sådant annat bolag, om
  - det andra bolaget direkt eller indirekt innehar en majoritet av rösterna, eller
  - det andra bolaget har rätt att utse eller avskeda en majoritet av förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet och samtidigt är aktieägare eller delägare i dotterbolaget.
3. Båda parterna anser att kriterierna i punkt 2 inte är uttömmande.

GEMENSAM FÖRKLARING OM ARTIKEL 50

Parterna är överens om att vid tillämpningen av detta samarbetsavtal skall immateriell, industriell och kommersiell äganderätt särskilt omfatta skydd av upphovsrätt, inklusive upphovsrätt till dataprogram och närstående rättigheter, patent, mönsterskydd, geografiska ursprungs-beteckningar, varumärken och servicemärken, kretsmönster i halvledarprodukter liksom skydd mot illojal konkurrens enligt artikel 10a i Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten samt skydd av förtrolig information om know-how.

Parterna förklarar att uttrycket "immateriell, industriell och kommersiell äganderätt" skall översättas till ukrainska med

"інтелектуальна власність"

GEMENSAM FÖRKLARING OM ARTIKEL 102

Vad gäller dess riktiga tolkning och praktiska tillämpning är parterna överens om att uttrycket "särskilt brådskande fall" som anges i artikel 102 i avtalet avser fall då en part begår ett väsentligt avtalsbrott. Ett väsentligt avtalsbrott består av

- a) vägran att fullgöra avtalet i strid med den internationella rättens allmänna regler

eller

- b) överträdelser mot avtalets viktigaste beståndsdelar enligt artikel 2.

FRANSKA REGERINGENS FÖRKLARING

Franska republiken noterar att partnerskaps- och samarbetsavtalet med Ukraina inte är tillämpligt på de utomeuropeiska länder och territorier som är associerade med Europeiska gemenskapen i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

**SKRIFTVÄXLING
MELLAN GEMENSKAPEN OCH UKRAINA
OM ETABLERING AV BOLAG**

A. Skrift från Ukraina

Jag får hänvisa till det den 23 mars 1994 paraferade partnerskaps- och samarbetsavtalet.

Som jag betonade under förhandlingarna beviljar Ukraina i vissa hänseenden sådana gemenskapsbolag som är etablerade och drivs i Ukraina en privilegierad behandling. Jag förklarade att detta återspeglar den ukrainska politiken att på alla sätt främja gemenskapsbolags etablering i Ukraina.

Mot denna bakgrund är det min uppfattning att Ukraina under tiden mellan dagen då detta avtal paraferades och dagen då de relevanta artiklarna om etablering av bolag träder i kraft inte kommer att besluta om åtgärder eller bestämmelser som skulle leda till eller förstärka diskriminering av gemenskapsbolag gentemot ukrainska bolag eller bolag från tredje land jämfört med den situation som rådde dagen då det här avtalet paraferades.

Jag vore tacksam om Ni ville bekräfta att Ni har mottagit denna skrift.

Med utmärkt högaktning

För Ukrainas regering

B. Skrift från Ukraina

Tack för Er idag daterade skrift av följande innehåll:

"Jag får hänvisa till det den 23 mars 1994 paraferade partnerskaps- och samarbetsavtalet.

Som jag betonade under förhandlingarna beviljar Ukraina i vissa hänseenden sådana gemenskapsbolag som är etablerade och drivs i Ukraina en privilegierad behandling. Jag förklarade att detta återspeglar den ukrainska politiken att på alla sätt främja gemenskapsbolags etablering i Ukraina.

Mot denna bakgrund är det min uppfattning att Ukraina under tiden mellan dagen då detta avtal paraferades och dagen då de relevanta artiklarna om etablering av bolag träder i kraft inte kommer att besluta om åtgärder eller bestämmelser som skulle leda till eller förstärka diskriminering av gemenskapsbolag gentemot ukrainska bolag eller bolag från tredje land jämfört med den situation som rådde dagen då det här avtalet paraferades.

Jag vore tacksam om Ni ville bekräfta att Ni har mottagit denna skrift."

Jag bekräftar att jag har mottagit denna skrift.

Med utmärkt högaktning

På Europeiska gemenskapernas vägnar

FÖRKLARING

Europeiska unionens råd och företrädarna för medlemsstaternas regeringar församlade i rådet noterar att partnerskaps- och samarbetsavtalet med Ukraina av den 14 juni 1994 undertecknades före den senaste utvidgningen av Europeiska unionen, och att det därför var nödvändigt att förhandla fram ett anpassningsprotokoll vilket undertecknades idag. I avvaktan på att detta protokoll träder i kraft kommer Europeiska gemenskaperna och dess medlemsstater att tillämpa det provisoriskt, under förutsättning att Ukraina gör detsamma, från och med den första dagen av den andra månaden efter det datum då Europeiska gemenskaperna och dess medlemsstater, å ena sidan, och Ukraina å andra sidan har underrättat varandra om att de nödvändiga interna förfarandena har fullgjorts. Rådet och medlemsstaterna kommer att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att partnerskaps- och samarbetsavtalet med Ukraina träder i kraft vid samma tidpunkt.

**PROTOCOL
TO THE PARTNERSHIP AND COOPERATION AGREEMENT
BETWEEN THE EUROPEAN COMMUNITIES
AND THEIR MEMBER STATES, OF THE ONE PART,
AND UKRAINE, OF THE OTHER PART**

THE KINGDOM OF BELGIUM,

THE KINGDOM OF DENMARK,

THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY,

THE HELLENIC REPUBLIC,

THE KINGDOM OF SPAIN,

THE FRENCH REPUBLIC,

IRELAND,

THE ITALIAN REPUBLIC,

THE GRAND DUCHY OF LUXEMBOURG,

THE KINGDOM OF THE NETHERLANDS,

THE REPUBLIC OF AUSTRIA,

THE PORTUGUESE REPUBLIC,

THE REPUBLIC OF FINLAND,

THE KINGDOM OF SWEDEN,

THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND

SÖ 1997: 63

Contracting Parties to the Treaty establishing the European Community, the Treaty establishing the European Coal and Steel Community and the Treaty establishing the European Atomic Energy Community,

hereinafter referred to as the "Member States", and

THE EUROPEAN COMMUNITY, THE EUROPEAN COAL AND STEEL COMMUNITY AND
THE EUROPEAN ATOMIC ENERGY COMMUNITY,

hereinafter referred to as "the Community",

of the one part, and

UKRAINE

of the other part,

HAVING REGARD TO the accession of the Republic of Austria, the Republic of Finland and the Kingdom of Sweden to the European Union and thereby to the Community on 1 January 1995,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

ARTICLE 1

The Republic of Austria, the Republic of Finland and the Kingdom of Sweden shall be Parties to the Partnership and Cooperation Agreement, establishing a partnership between the European Communities and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, signed in Luxembourg on 14 June 1994 hereinafter "the Agreement", and shall respectively adopt and take note, in the same manner as other Member States of the Community, of the texts of the Agreement, as well as of the Joint Declarations, Declarations and Exchanges of Letters annexed to the Final Act signed on the same date.

ARTICLE 2

The texts of the Agreement, the Final Act and all documents annexed thereto are drawn up in the Finnish and Swedish languages. They are annexed to this Protocol and are equally authentic with the texts in the other languages in which the Agreement, the Final Act and the documents annexed thereto are drawn up.

ARTICLE 3

This Protocol is drawn up in duplicate in the Danish, Dutch, English, Finnish, French, German, Greek, Italian, Portuguese, Spanish, Swedish and Ukrainian languages, each of these texts being equally authentic.

ARTICLE 4

This Protocol will be approved by the Parties in accordance with their own procedures.

This Protocol shall enter into force on the first day of the second month following the day on which the Parties notify each other of the completion of the procedures referred to in the first paragraph.

Hecho en Bruselas, el diez de abril de mil novecientos noventa y siete.

Udfærdiget i Bruxelles den tiende april nitten hundrede og syv og halvfems.

Geschehen zu Brüssel am zehnten April neunzehnhundertsiebenundneunzig.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις δέκα Απριλίου χίλια εννιακόσια ενενήντα επτά.

Done at Brussels on the tenth day of April in the year one thousand nine hundred and ninety-seven.

Fait à Bruxelles, le dix avril mil neuf cent quatre-vingt-dix-sept.

Fatto a Bruxelles, addì dieci aprile millenovecentonovantasette.

Gedaan te Brussel, de tiende april negentienhonderd zevenennegentig.

Feito em Bruxelas, em dez de Abril de mil novecentos e noventa e sete.

Tehty Brysselissä kymmenentenä päivänä huhtikuuta vuonna tuhatyhdeksänsataayhdeksänkymmentäseitsemän.

Som skedde i Bryssel den tionde april nittonhundranittiosju.

Вчинено в Брюсселі десятого квітня тисяча дев'ятсот дев'яносто сьомого року.

SÖ 1997: 63

**PARTNERSHIP AND CO-OPERATION AGREEMENT
BETWEEN THE EUROPEAN COMMUNITIES AND
THEIR MEMBER STATES,
AND UKRAINE**

PARTNERSHIP AND CO-OPERATION AGREEMENT

establishing a partnership between the European Communities and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part.

THE KINGDOM OF BELGIUM,

THE KINGDOM OF DENMARK,

THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY,

THE HELLENIC REPUBLIC,

THE KINGDOM OF SPAIN,

THE FRENCH REPUBLIC,

IRELAND,

THE ITALIAN REPUBLIC,

THE GRAND DUCHY OF LUXEMBOURG,

SÖ 1997: 63

THE KINGDOM OF THE NETHERLANDS,

THE PORTUGUESE REPUBLIC,

THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND,

Contracting Parties to the Treaty establishing the European Community, the Treaty establishing the European Coal and Steel Community, and the Treaty establishing the European Atomic Energy Community,

hereinafter referred to as "Member States", and

THE EUROPEAN COMMUNITY, THE EUROPEAN COAL AND STEEL COMMUNITY AND
THE EUROPEAN ATOMIC ENERGY COMMUNITY,

hereinafter referred to as "the Community",
of the one part,

and UKRAINE,

of the other part,

TAKING ACCOUNT of the wish of the Parties to establish close relations building upon the existing historical links between them;

CONSIDERING the importance of developing co-operative links between the Community, its Member States and Ukraine and the common values that they share;

RECOGNIZING that the Community and Ukraine wish to strengthen these links and to establish partnership and co-operation which would strengthen and widen the relations established in the past in particular by the Agreement between the European Economic Community and the European Atomic Energy Community and the Union of Soviet Socialist Republics on Trade and Commercial and Economic Co-operation, signed on 18 December 1989;

CONSIDERING the commitment of the Community and its Member States and of Ukraine to strengthening the political and economic freedoms which constitute the very basis of the partnership;

CONSIDERING the commitment of the Parties to promote international peace and security as well as the peaceful settlement of disputes and to co-operate to this end in the framework of the United Nations and the Conference on Security and Co-operation in Europe;

CONSIDERING the firm commitment of the Community and its Member States and of Ukraine to the full implementation of all principles and provisions contained in the Final Act of the Conference on Security and Co-operation in Europe (CSCE), the concluding documents of the Madrid and Vienna follow up meetings, the document of the CSCE Bonn Conference on Economic Co-operation, the Charter of Paris for a New Europe and the CSCE Helsinki Document 1992, "the Challenges of Change";

SÖ 1997: 63

RECOGNIZING in that context that support of independence, sovereignty and territorial integrity of Ukraine will contribute to safeguarding of peace and stability in the region of Central and Eastern Europe and on the European Continent as a whole;

CONFIRMING the attachment of the Community and its Member States and of Ukraine to the European Energy Charter and to the Declaration of the Lucerne Conference, April 1993;

CONVINCED of the paramount importance of the rule of law and respect for human rights, particularly those of minorities, the establishment of a multiparty system with free and democratic elections and economic liberalization aimed at setting up a market economy;

BELIEVING that there is a necessary connection between full implementation of partnership on the one hand, and continuation of the actual accomplishment of Ukraine's political, economic and legal reforms on the other hand, as well as the introduction of the factors necessary for co-operation, notably in the light of the conclusions of the CSCE Bonn Conference;

DESIROUS of encouraging the process of regional co-operation in the areas covered by this agreement with the neighbouring countries in order to promote the prosperity and stability of the region;

DESIROUS of establishing and developing regular political dialogue on bilateral and international issues of mutual interest;

RECOGNIZING AND SUPPORTING the wish of Ukraine to establish close co-operation with European institutions;

TAKING ACCOUNT of the Community's willingness to develop economic co-operation and provide technical assistance, as appropriate, for the implementation of economic reform in Ukraine;

BEARING IN MIND the utility of the Agreement in favouring a gradual rapprochement between Ukraine and a wider area of co-operation in Europe and neighbouring regions and Ukraine's progressive integration into the open international trading system;

CONSIDERING the commitment of the Parties to liberalize trade, based on the principles contained in the General Agreement on Tariffs and Trade (GATT), as amended by the Uruguay Round;

CONSCIOUS of the need to improve conditions affecting business and investment, and conditions in areas such as establishment of companies, labour, provision of services and capital movements;

WELCOMING AND RECOGNIZING the importance of Ukraine's efforts, aimed at transition of its economy away from a state trading country with a centrally planned economy into a market economy;

CONVINCED that continued progress towards a market economy will be fostered by co-operation between the Parties in the forms set out in this Agreement;

SÖ 1997: 63

CONVINCED that this Agreement will create a new climate for economic relations between the Parties and in particular for the development of trade and investment, which are essential to economic restructuring and technological modernization;

DESIROUS of establishing close co-operation in the area of environmental protection taking into account the interdependence existing between the Parties in this field;

BEARING in mind the intention of the Parties to develop their co-operation in the field of civil science and technologies, including space research, in view of the complementarity of their activities in this area;

DESIROUS of establishing cultural co-operation and improving the flow of information,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

ARTICLE 1

A Partnership is hereby established between the Community and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. The objectives of this Partnership are:

- to provide an appropriate framework for the political dialogue between the Parties allowing the development of close political relations;

- to promote trade and investment and harmonious economic relations between the Parties and so to foster their sustainable development;
- to provide a basis for mutually advantageous economic, social, financial, civil scientific technological and cultural co-operation;
- to support Ukrainian efforts to consolidate its democracy and to develop its economy and to complete the transition into a market economy.

TITLE I

GENERAL PRINCIPLES

ARTICLE 2

Respect for the democratic principles and human rights as defined in particular in the Helsinki Final Act and the Charter of Paris for a New Europe, as well as the principles of market economy, including those enunciated in the documents of the CSCE Bonn Conference, underpin the internal and external policies of the Parties and constitute an essential element of partnership and of this Agreement.

ARTICLE 3

The Parties consider that it is essential for the future prosperity and stability of the region of the former Soviet Union that the newly independent States which have emerged from the dissolution of the Union of Soviet Socialist Republics (hereinafter called "Independent States") should maintain and develop co-operation among themselves in compliance with the principles of the Helsinki Final Act and with international law and in the spirit of good neighbourly relations and will make every effort to encourage this process.

In view of the above the Parties consider that the development of their relations should take due account of Ukraine's wish to maintain co-operative relations with other Independent States.

ARTICLE 4

The Parties undertake to consider, in particular when Ukraine has further advanced in the process of economic reform, developments of the relevant Titles of this Agreement, in particular Title III and Article 49, with a view to the establishment of a free trade area between them. The Co-operation Council may make recommendations on such developments to the Parties. Such developments shall only be put into effect by virtue of an agreement between the Parties in accordance with their respective procedures. The Parties shall consult each other in the year 1998 whether circumstances, and in particular Ukraine's advances in market oriented economic reforms and the economic conditions prevailing there at that time, allow the beginning of negotiations on the establishment of a free trade area.

ARTICLE 5

The Parties undertake to examine together, by mutual consent, amendments which it may be appropriate to make to any part of the Agreement in view of changes in circumstances, and in particular of the situation arising from Ukraine's accession to GATT. The first examination shall take place three years after the entry into force of the Agreement or when Ukraine becomes a Contracting Party of GATT, whichever is earlier.

TITLE II

POLITICAL DIALOGUE

ARTICLE 6

A regular political dialogue shall be established between the Parties which they intend to develop and intensify. It shall accompany and consolidate the rapprochement between the Community and Ukraine, support the political and economic changes underway in that country and contribute to the establishment of new forms of co-operation. The political dialogue:

- shall strengthen the links of Ukraine with the Community, and thus with the community of democratic nations. The economic convergence achieved through this Agreement will lead to more intense political relations;

SÖ 1997: 63

- shall bring about an increasing convergence of positions on international issues of mutual concern thus increasing security and stability;
- shall foresee that the Parties endeavour to co-operate on matters pertaining to the strengthening of stability and security in Europe, the observance of the principles of democracy, the respect and promotion of human rights, particularly those of minorities and shall hold consultations, if necessary, on the relevant matters.

ARTICLE 7

Consultations as appropriate shall be held between the Parties at the highest political level.

At ministerial level, political dialogue shall take place within the Co-operation Council established in Article 85 and on other occasions including with the Union Troika by mutual agreement.

ARTICLE 8

Other procedures and mechanisms for political dialogue shall be set up by the Parties by establishing appropriate contacts, exchanges and consultations, in particular in the following forms:

- regular meetings at the level of the senior officials between representatives of Ukraine and representatives of the Community;

- taking full advantage of all diplomatic channels between the parties, including appropriate contacts in the bilateral as well as the multilateral field, such as United Nations, CSCE meetings and elsewhere;
- exchanging regular information on matters of mutual interest concerning political co-operation in Europe ;
- any other means which would contribute to consolidating and developing political dialogue.

ARTICLE 9

Political dialogue at parliamentary level shall take place within the framework of the Parliamentary Co-operation Committee which shall be established under Article 90.

TITLE III

TRADE IN GOODS

ARTICLE 10

1. The Parties shall accord to one another most-favoured-nation treatment according to Article I, paragraph 1 of the GATT.

SÖ 1997: 63

2. The provisions of paragraph 1 shall not apply to:
  - (a) advantages granted with the aim of creating a customs union or a free-trade area or pursuant to the creation of such a union or area;
  - (b) advantages granted to particular countries in accordance with the GATT and with other international arrangements in favour of developing countries;
  - (c) advantages accorded to adjacent countries in order to facilitate frontier traffic.

ARTICLE 11

1. The Parties agree that the principle of freedom of transit of goods is an essential condition of attaining the objectives of this Agreement.

In this connection each Party shall provide for unrestricted transit via or through its territory of goods originating in the customs territory or destined for the customs territory of the other Party.

2. The rules described in Article V, paragraphs 2, 3, 4 and 5 of the GATT are applicable between the two Parties.
3. The rules contained in this Article are without prejudice to any special rules relating to specific sectors, in particular such as transport, or products agreed between the Parties.

ARTICLE 12

The provisions of Article 10(1) and Article 11(2) shall not apply, during a transitional period expiring on 31 December 1998 or the accession of Ukraine to the GATT, whichever is earlier, to advantages defined in Annex I granted by Ukraine to other Independent States as from the day preceding the date of entry into force of the Agreement.

ARTICLE 13

Without prejudice to the rights and obligations stemming from international conventions on the temporary admission of goods which bind both Parties, each Party shall furthermore grant the other Party exemption from import charges and duties on goods admitted temporarily, in the instances and according to the procedures stipulated by any other international convention on this matter binding upon it, in conformity with its legislation. Account shall be taken of the conditions under which the obligations stemming from such a convention have been accepted by the Party in question.

ARTICLE 14

Goods originating in Ukraine and the Community respectively shall be imported into the Community and Ukraine respectively free of quantitative restrictions without prejudice to the provisions of Articles 18, 21, 22 and Annex II to this Agreement and to the provisions of Articles 77, 81, 244, 249 and 280 of the Act of Accession of Spain and Portugal to the Community.

ARTICLE 15

1. The products of the territory of one Party imported into the territory of the other Party shall not be subject, directly or indirectly, to internal taxes or other internal charges of any kind in excess of those applied, directly or indirectly, to like domestic products.

2. Moreover, these products shall be accorded treatment no less favourable than that accorded to like products of national origin in respect of all laws, regulations and requirements affecting their internal sale, offering for sale, purchase, transportation, distribution or use. The provision of this paragraph shall not prevent the application of differential internal transportation charges which are based exclusively on the economic operation of the means of transport and not on the nationality of the product.

ARTICLE 16

The following Articles of the GATT shall be applicable mutatis mutandis between the two Parties.

- 1) Article VII, paragraphs 1, 2, 3, 4a, 4b, 4d, 5;
- 2) Article VIII;
- 3) Article IX;
- 4) Article X.

ARTICLE 17

Goods shall be traded between the Parties at market-related prices.

ARTICLE 18

1. Where any product is being imported into the territory of one of the Parties in such increased quantities and under such conditions as to cause or threaten to cause substantial injury to domestic producers of like or direct competitive products, the Community or Ukraine, whichever is concerned, may take appropriate measures in accordance with the following procedures and conditions.
2. Before taking any measures, or in cases to which paragraph 4 applies as soon as possible thereafter, the Community or Ukraine, as the case may be, shall supply the Co-operation Committee with all relevant information with a view to seeking a solution acceptable to both Parties.
3. If, as a result of the consultations, the Parties do not reach agreement within 30 days of referral to the Co-operation Committee on actions to avoid the situation, the Party which requested consultations shall be free to restrict imports of the products concerned to the extent and for such time as is necessary to prevent or remedy the injury, or to adopt other appropriate measures.

SÖ 1997: 63

4. In critical circumstances where delay would cause damage difficult to repair, the Parties may take the measures before the consultations, on the condition that consultations shall be offered immediately after taking such action.

5. In the selection of measures under this Article, the Parties shall give priority to those which cause least disturbance to the achievement of the aims of this Agreement.

ARTICLE 19

Nothing in this Title, and in Article 18 in particular shall prejudice or affect in any way the taking, by either Party, of anti-dumping or countervailing measures in accordance with Article VI of the GATT, the Agreement on implementation of Article VI of the GATT, the Agreement on interpretation and application of Articles VI, XVI and XXIII of the GATT or related internal legislation.

In respect of anti-dumping or subsidies investigations, each Party agrees to examine submissions by the other Party and to inform the interested parties concerned of the essential facts and considerations on the basis of which a final decision is to be made. Before definitive anti-dumping and countervailing duties are imposed, the Party shall do the utmost to bring about a constructive solution to the problem.

ARTICLE 20

The Agreement shall not preclude prohibitions or restrictions on imports, exports or goods in transit justified on grounds of public morality, public policy or public security; the protection of health and life of humans, animals or plants; the protection of natural resources; the protection of national treasures of artistic, historic or archaeological value or the protection of intellectual, industrial and commercial property or rules relating to gold and silver. Such prohibitions or restrictions shall not, however, constitute a means of arbitrary discrimination or a disguised restriction on trade between the Parties.

ARTICLE 21

This Title shall not apply to trade in textile products falling under Chapters 50 to 63 of the Combined Nomenclature. Trade in these products shall be governed by a separate agreement, initialled on 5 May 1993 and applied provisionally since 1 January 1993.

ARTICLE 22

1. Trade in products covered by the Treaty establishing the European Coal and Steel Community shall be governed by the provisions of this Title, with the exception of Article 14 and upon entry into force, by the provisions of an agreement on quantitative arrangements concerning exchanges of ECSC steel products.

SÖ 1997: 63

2. A contact group on coal and steel matters has been set up, comprising representatives of the Community on the one hand, and representatives of Ukraine on the other.

The contact group shall exchange, on a regular basis, information on all coal and steel matters of interest to the Parties.

ARTICLE 23

Trade in nuclear materials shall be subject to the provisions of a specific Agreement to be concluded between the European Atomic Energy Community and Ukraine.

TITLE IV

PROVISIONS AFFECTING BUSINESS AND INVESTMENT

CHAPTER I

Labour conditions

ARTICLE 24

1. Subject to the laws, conditions and procedures applicable in each Member State, the Community and the Member States shall endeavour to ensure that the treatment accorded to Ukrainian nationals, legally employed in the territory of a Member State shall be free from any discrimination based on nationality, as regards working conditions, remuneration or dismissal, as compared to its own nationals.

2. Subject to the laws, conditions and procedures applicable in Ukraine, Ukraine shall endeavour to ensure that the treatment accorded to nationals of a Member State, legally employed in the territory of Ukraine shall be free from any discrimination based on nationality, as regards working conditions, remuneration or dismissal, as compared to its own nationals.

ARTICLE 25

Co-ordination of Social Security

The Parties shall conclude agreements in order:

- 1) to adopt, subject to the conditions and modalities applicable in each Member State, the provisions necessary for the co-ordination of social security systems for workers of Ukrainian nationality, legally employed in the territory of a Member State. These provisions will in particular ensure that:
  - all periods of insurance, employment or resident completed by such workers in the various Member States shall be added together for the purpose of pensions in respect of old age, invalidity and death and for the purpose of medical care for such workers;
  - any pensions in respect of old age, death, invalidity, industrial accidents or occupational disease, with the exception of the special non-contributory benefits, shall be freely transferable at the rate applied by virtue of the law of the debtor Member State or States;

SÖ 1997: 63

- 2) to adopt, subject to the conditions and modalities applicable in Ukraine, the provisions necessary to accord to workers who are nationals of a Member State and legally employed in Ukraine, treatment similar to that specified in the second indent of paragraph (i).

ARTICLE 26

The measures to be taken in accordance with Article 25 shall not affect any rights or obligations arising from bilateral agreements linking Ukraine and the Member States where those agreements provide for more favourable treatment of nationals of Ukraine or of the Member States.

ARTICLE 27

The Co-operation Council shall examine which joint efforts can be made to control illegal immigration taking into account the principle and practice of readmission.

ARTICLE 28

The Co-operation Council shall examine which improvements can be made in working conditions for business people consistent with the international commitments of the Parties, including those set out in the document of the CSCE Bonn Conference.

ARTICLE 29

The Co-operation Council shall make recommendations for the implementation of Articles 24, 27 and 28.

CHAPTER II

Conditions affecting the establishment and
operation of companies

ARTICLE 30

1. (a) The Community and its Member States shall grant for the establishment of Ukrainian companies in their territories treatment no less favourable than that accorded to companies of any third country, and this in conformity with their legislation and regulations.
  - (b) Without prejudice to the reservations listed in Annex IV, the Community and its Member States shall grant to subsidiaries of Ukrainian companies established in their territories a treatment no less favourable than that granted to any Community companies, in respect of their operation, and this in conformity with their legislation and regulations.
  - (c) The Community and its Member States shall grant to branches of Ukrainian companies established in their territories a treatment no less favourable than that accorded to branches of companies of any third country, in respect of their operation, and this in conformity with their legislation and regulations.
2. (a) Without prejudice to the reservations listed in Annex V, Ukraine shall grant for the establishment of Community companies in its territory, a treatment no less favourable than that accorded to its own companies or to companies of any third country whichever is the better, and this in conformity with its legislation and regulations.

SÖ 1997: 63

- (b) Ukraine shall grant to subsidiaries and branches of Community companies, established in its territory, treatment no less favourable than that accorded to its own companies or branches respectively or to companies or branches of any third country respectively, whichever is the better, in respect of their operations, and this in conformity with its legislation and regulations.

3. The provisions of paragraphs 1 and 2 cannot be used so as to circumvent a Party's legislation and regulations applicable to access to specific sectors or activities by subsidiaries of companies of the other Party established in the territory of such first Party.

The treatment referred to in paragraph 1 and 2 shall benefit companies established in the Community and Ukraine respectively at the date of entry into force of this Agreement and companies established after that date once they are established.

ARTICLE 31

1. The provisions of Article 30 shall not apply to air transport, inland waterways transport and maritime transport, without prejudice to the provisions of Article 104.
2. However, in respect of activities undertaken by shipping agencies for the provision of international maritime transport services, including intermodal activities involving a sea leg, each Party shall permit to the companies of the other Party their commercial presence in its territory in the form of subsidiaries or branches, under conditions of establishment and operation no less favourable than those accorded to its own companies or to subsidiaries or branches of companies of any third country, whichever are the better.

Such activities include, but are not limited to:

- (a) marketing and sales of maritime transport and related services through direct contact with customers, from quotation to invoicing, whether these services are operated or offered by the service supplier itself or by service suppliers with which the service seller has established standing business arrangements;
- (b) purchase and use, on their own account or on behalf of their customers (and the resale to their customers) of any transport and related services, including inward transport services by any mode, particularly inland waterways, road and rail, necessary for the supply of an integrated service;
- (c) preparation of documentation concerning transport documents, customs documents, or other documents related to the origin and character of the goods transported;
- (d) provision of business information of any means, including computerised information systems and electronic data interchange (subject to any non-discriminatory restrictions concerning telecommunications);
- (e) setting up of any business arrangement, including participation in the company's stock and the appointment of personnel recruited locally (or, in the case of foreign personnel, subject to the relevant provisions of this Agreement), with any locally established shipping agency;
- (f) acting on behalf of the companies, organizing the call of the ship or taking over cargoes when required.

ARTICLE 32

For the purposes of this Agreement:

- (a) A "Community company" or a "Ukrainian company" respectively shall mean a company set up in accordance with the laws of a Member State or of Ukraine respectively and having its registered office or central administration or principal place of business in the territory of the Community or Ukraine respectively. However, should the company, set up in accordance with the laws of a Member State or Ukraine respectively, have only its registered office in the territory of the Community or Ukraine respectively, the company shall be considered a Community or Ukrainian company respectively if its operations possess a real and continuous link with the economy of one of the Member States or Ukraine respectively.
- (b) "Subsidiary" of a company shall mean a company which is effectively controlled by the first company.
- (c) "Branch" of a company shall mean a place of business not having legal personality which has the appearance of permanency, such as the extension of a parent body, has a management and is materially equipped to negotiate business with third parties so that the latter, although knowing that there will if necessary be a legal link with the parent body, the head office of which is abroad, do not have to deal directly with such parent body but may transact business at the place of business constituting the extension.
- (d) "Establishment" shall mean the right of Community or Ukrainian companies as referred to in point (a) to take up economic activities by means of the setting up of subsidiaries and branches in Ukraine or in the Community respectively.

- (e) "Operation" shall mean the pursuit of economic activities.
- (f) "Economic activities" shall mean activities of an industrial, commercial and professional character.
- (g) With regard to international maritime transport, including intermodal operations involving a sea leg, nationals of the Member States or of Ukraine established outside the Community or Ukraine respectively, and shipping companies established outside the Community or Ukraine and controlled by nationals of a Member State or Ukrainian nationals respectively, shall also be beneficiaries of the provisions of this Chapter and Chapter III, if their vessels are registered in that Member State or in Ukraine respectively in accordance with their respective legislations.

ARTICLE 33

1. Notwithstanding any other provisions of this Agreement, a Party shall not be prevented from taking measures for prudential reasons, including for the protection of investors, depositors, policy holders or persons to whom a fiduciary duty is owed by a financial service supplier, or to ensure the integrity and stability of the financial system. Where such measures do not conform with the provisions of this Agreement, they shall not be used as a means of avoiding the obligations of a Party under this Agreement.

2. Nothing in this Agreement shall be construed to require a Party to disclose information relating to the affairs and accounts of individual customers or any confidential or proprietary information in the possession of public entities.

ARTICLE 34

The provisions of this Agreement shall not prejudice the application by each Party of any measure necessary to prevent the circumvention of its measures concerning third country access to its market, through the provisions of this Agreement.

ARTICLE 35

1. Notwithstanding the provisions of Chapter I, a Community company or a Ukrainian company established in the territory of Ukraine or the Community respectively shall be entitled to employ, or have employed by one of its subsidiaries or branches, in accordance with the legislation in force in the host country of establishment, in the territory of Ukraine and the Community respectively, employees who are nationals of Community Member States and Ukraine respectively, provided that such employees are key personnel as defined in paragraph 2, and that they are employed exclusively by companies, subsidiaries or branches. The residence and work permits of such employees shall only cover the period of such employment.

2. Key personnel of the above mentioned companies herein referred to as "organizations" are "intra-corporate transferees" as defined in (c) in the following categories, provided that the organization is a legal person and that the persons concerned have been employed by it or have been partners in it (other than as majority shareholders), for at least the year immediately preceding such movement:

- (a) Persons working in a senior position with an organization, who primarily direct the management of the establishment, receiving general supervision or direction principally from the board of directors or stockholders of the business or their equivalent, including:
- directing the establishment or a department or subdivision of the establishment;
  - supervizing and controlling the work of other supervisory, professional or managerial employees;
  - having the authority personally to engage and dismiss or recommend engaging, dismissing or other personnel actions.
- (b) Persons working within an organization who possess uncommon knowledge essential to the establishment's service, research equipment, techniques or management. The assessment of such knowledge may reflect, apart from knowledge specific to the establishment, a high level of qualification referring to a type of work or trade requiring specific technical knowledge, including membership of an accredited profession.
- (c) An "intra-corporate transferee" is defined as a natural person working within an organization in the territory of a Party, and being temporarily transferred in the context of pursuit of economic activities in the territory of the other Party; the organization concerned must have its principal place of business in the territory of a Party and the transfer be to an establishment (branch, subsidiary) of that organization, effectively pursuing like economic activities in the territory of the other Party.

ARTICLE 36

1. The Parties shall use their best endeavours to avoid taking any measures or actions which render the conditions for the establishment and operation of each other's companies more restrictive than the situation existing on the day preceding the date of signature of the Agreement.
2. The provisions of this Article are without prejudice to those of Article 44: the situations covered by such Article 44 shall be solely governed by its provisions to the exclusion of any other.
3. Acting in the spirit of partnership and co-operation and in light of provisions contained in Article 51 the Government of Ukraine shall inform the Community of its intentions to submit new legislation or adopt new regulations which may render the conditions for the establishment or operation in Ukraine of subsidiaries and branches of Community companies more restrictive than the situation existing on the day preceding the date of signature of the Agreement. The Community may request Ukraine to communicate the drafts of such legislation or regulations and to enter into consultations about those drafts.
4. Where new legislation or regulations introduced in Ukraine would result in rendering the conditions for establishment of Community companies into its territory and for the operation of subsidiaries and branches of Community companies established in Ukraine more restrictive than the situation existing on the day of signature of the Agreement, such respective legislation or regulations shall not apply during three years following the entry into force of the relevant act to those subsidiaries and branches already established in Ukraine at the time of entry into force of the relevant act.

CHAPTER III

**Cross-border supply of services between
the Community and Ukraine**

ARTICLE 37

1. The Parties undertake in accordance with the provisions of this Chapter to take the necessary steps to allow progressively the supply of services by Community or Ukrainian companies who are established in a Party other than that of the person for whom the services are intended, taking into account the development of the services sectors in the Parties.
2. The Co-operation Council shall make recommendations for the implementation of paragraph 1.

ARTICLE 38

The Parties shall cooperate with the aim of developing a market-oriented service sector in Ukraine.

ARTICLE 39

1. The Parties undertake to apply effectively the principle of unrestricted access to the international maritime market and traffic on a commercial basis.

SÖ 1997: 63

- (a) The above provision does not prejudice the rights and obligations arising from the United Nations Code of Conduct for Liner Conferences, as applicable to one or other Contracting Party to this Agreement. Non-conference lines will be free to operate in competition with a conference as long as they adhere to the principle of fair competition on a commercial basis.
- (b) The Parties affirm their commitment to a freely competitive environment as being an essential feature of the dry and liquid bulk trade.

2. In applying the principles of paragraph 1, the Parties shall:

- (a) not apply, as from entry into force of this Agreement, any cargo sharing provisions of bilateral agreements between any Member State of the Community and the former Soviet Union;
- (b) not introduce cargo sharing clauses in future bilateral agreements with third countries, other than in those exceptional circumstances where liner shipping companies from one or other Party to this Agreement would not otherwise have an effective opportunity to ply for trade to and from the third country concerned;
- (c) prohibit cargo sharing arrangements in future bilateral agreements concerning dry and liquid bulk trade;
- (d) abolish, upon entry into force of this Agreement, all unilateral measures, administrative, technical and other obstacles which could have restrictive or discriminatory effects on the free supply of services in international maritime transport.

Each Party shall grant, inter alia, no less favourable treatment, than that accorded to a Party's own ships for the ships flying the flag of the other Party with regard to access to ports open to international trade, the use of infrastructure and auxiliary maritime services of the ports, as well as related fees and charges, customs facilities and the assignment of berths and facilities for loading and unloading.

The same treatment shall also be accorded by each Party in respect of ships operated by the other Party's nationals and companies, which fly the flag of a third country, after a transitional period, but not later than 1 July 1997.

3. Nationals and companies of the Community providing international maritime transport services shall be free to provide international sea-river services in the inland waterways of Ukraine and vice versa.

ARTICLE 40

With a view to assuring a coordinated development of transport between the Parties, adapted to their commercial needs, the conditions of mutual market access and provision of services in transport by road, rail and inland waterways and, if applicable, in air transport may be dealt with by specific agreements where appropriate negotiated between the Parties as defined in Article 99 after entry into force of this Agreement.

CHAPTER IV

General Provisions

ARTICLE 41

1. The provisions of this Title shall be applied subject to limitations justified on grounds of public policy, public security or public health.
2. They shall not apply to activities which in the territory of either Party are connected, even occasionally, with the exercise of official authority.

ARTICLE 42

For the purpose of this Title, nothing in the Agreement shall prevent the Parties from applying their laws and regulations regarding entry and stay, work, labour conditions and establishment of natural persons and supply of services, provided that – in so doing – they do not apply them in a manner as to nullify or impair the benefits accruing to any Party under the terms of a specific provision of the Agreement. This provision does not prejudice the application of Article 41.

ARTICLE 43

Companies which are controlled and exclusively owned by Ukrainian companies and Community companies jointly shall also be beneficiaries of the provisions of Chapters II, III and IV.

ARTICLE 44

Treatment granted by either Party to the other hereunder shall, as from the day one month prior to the date of entry into force of the relevant obligations of the General Agreement on Trade in Services (GATS), in respect of sectors or measures covered by the GATS, in no case be more favourable than that accorded by such first Party under the provisions of GATS and this in respect of each service sector, sub-sector and mode of supply.

ARTICLE 45

For the purposes of Chapters II, III and IV, no account shall be taken of treatment accorded by the Community, its Member States or Ukraine pursuant to commitments entered into in economic integration agreements in accordance with the principles of Article V of the GATS.

ARTICLE 46

1. The most-favoured-nation treatment granted in accordance with the provisions of this Title shall not apply to the tax advantages which the Parties are providing or will provide in the future on the basis of agreements to avoid double taxation, or other tax arrangements.

2. Nothing in this Title shall be construed to prevent the adoption or enforcement by the Parties of any measure aimed at preventing the avoidance or evasion of taxes pursuant to the tax provisions of agreements to avoid double taxation and other tax arrangements, or domestic fiscal legislation.

3. Nothing in this Title shall be construed to prevent Member States or Ukraine from distinguishing, in the application of the relevant provisions of their fiscal legislation, between taxpayers who are not in identical situations, in particular as regards their place of residence.

ARTICLE 47

Without prejudice to Article 35, no provision of Chapters II, III and IV hereof shall be interpreted as giving the right to:

- nationals of the Member States or of Ukraine respectively to enter, or stay in, the territory of Ukraine or the Community respectively in any capacity whatsoever, and in particular as a shareholder or partner in a company or manager or employed thereof or supplier or recipient of services;

- Community subsidiaries or branches of Ukrainian companies to employ or have employed in the territory of the Community nationals of Ukraine;
- Ukrainian subsidiaries or branches of Community companies to employ or have employed in the territory of Ukraine nationals of the Member States;
- Ukrainian companies or Community subsidiaries or branches of Ukrainian companies to supply Ukrainian persons to act for and under the control of other persons by temporary employment contracts;
- Community companies or Ukrainian subsidiaries or branches of Community companies to supply workers who are nationals of the Member States by temporary employment contracts.

TITLE V

CURRENT PAYMENTS AND CAPITAL

ARTICLE 48

1. The Parties undertake to authorize in freely convertible currency, any payments on the current account of balance of payments between residents of the Community and of Ukraine connected with the movement of goods, services or persons made in accordance with the provisions of this Agreement.

SÖ 1997: 63

2. With regard to transactions on the capital account of balance of payments, from entry into force of this Agreement, the free movement of capital relating to direct investments made in companies formed in accordance with the laws of the host country and investments made in accordance with the provisions of Chapter II of Title IV, and the liquidation or repatriation of these investments and of any profit stemming therefrom shall be ensured.

3. Without prejudice to paragraph 2 or to paragraph 5, as from entry into force of this Agreement, no new foreign exchange restrictions on the movement of capital and current payments connected therewith between residents of the Community and Ukraine shall be introduced and the existing arrangements shall not become more restrictive.

4. The Parties shall consult each other with a view to facilitating the movement of forms of capital other than those referred to in paragraph 2 between the Community and Ukraine in order to promote the objectives of this Agreement.

5. With reference to the provisions of this Article, until a full convertibility of the Ukrainian currency within the meaning of Article VIII of the Articles of Agreement of the International Monetary Fund (IMF) is introduced, Ukraine may in exceptional circumstances apply exchange restrictions connected with the granting or taking up of short and medium-term financial credits to the extent that such restrictions are imposed on Ukraine for the granting of such credits and are permitted according to Ukraine's status under the IMF. Ukraine shall apply these restrictions in a non-discriminatory manner. They shall be applied in such a manner as to cause the least possible disruption to this Agreement. Ukraine shall inform the Co-operation Council promptly of the introduction of such measures and of any changes therein.

6. Without prejudice to paragraphs 1 and 2, where, in exceptional circumstances, movements of capital between the Community and the Ukraine cause, or threaten to cause, serious difficulties for the operation of exchange rate policy or monetary policy in the Community or Ukraine, the Community and Ukraine, respectively, may take safeguard measures with regard to movements of capital between the Community and Ukraine for a period not exceeding six months if such measures are strictly necessary.

TITLE VI

COMPETITION, INTELLECTUAL, INDUSTRIAL AND COMMERCIAL PROPERTY PROTECTION AND LEGISLATIVE CO-OPERATION

ARTICLE 49

1. The Parties agree to work to remedy or remove through the application of their competition laws or otherwise, restrictions on competition by enterprises or caused by State intervention insofar as they may affect trade between the Community and the Ukraine.

2. In order to attain the objectives mentioned in paragraph 1:

2.1 The Parties shall ensure that they have and enforce laws addressing restrictions on competition by enterprises within their jurisdiction.

SÖ 1997: 63

2.2 The Parties shall refrain from granting State aids favouring certain undertakings or the production of goods other than primary products as defined in the GATT, or the provision of services, which distort or threaten to distort competition insofar as they affect trade between the Community and the Ukraine.

2.3 Upon request by one Party, the other Party shall provide information on its aid schemes or on particular individual cases of State aid. No information needs to be provided which is covered by legislative requirements of the Parties on professional or commercial secrets.

2.4 In the case of State monopolies of a commercial character, the Parties declare their readiness, as from the fourth year from the date of entry into force of this Agreement, to ensure that there is no discrimination between nationals of the Parties regarding the conditions under which goods are procured or marketed.

2.5 In the case of public undertakings or undertakings to which Member States or the Ukraine grant exclusive rights, the Parties declare their readiness, as from the fourth year from the date of entry into force of this Agreement, to ensure that there is neither enacted nor maintained any measure distorting trade between the Community and the Ukraine to an extent contrary to the Parties' respective interests. This provision shall not obstruct the performance, in law or fact, of the particular tasks assigned to such undertakings.

2.6 The period defined in paragraphs 2.4 and 2.5 may be extended by agreement of the Parties.

3. Consultations may take place within the Co-operation Committee at the request of the Community or Ukraine on the restrictions or distortions of competition referred to in paragraphs 1 and 2 and on the enforcement of their competition rules, subject to limitations imposed by laws regarding disclosure of information, confidentiality and business secrecy. Consultations may also comprise questions on the interpretation of paragraphs 1 and 2.

4. The Parties with experience in applying competition rules shall give full consideration to providing other Parties, upon request and within available resources, technical assistance for the development and implementation of competition rules.

5. The above provisions in no way affect the Parties' rights to apply adequate measures, notably those referred to in Article 19, in order to address distortions of trade in goods or services.

ARTICLE 50

1. Pursuant to the provisions of this Article and of Annex III, Ukraine shall continue to improve the protection of intellectual, industrial and commercial property rights in order to provide, by the end of the fifth year after the entry into force of the Agreement for a level of protection similar to that existing in the Community, including effective means of enforcing such rights.

SÖ 1997: 63

2. By the end of the fifth year after entry into force of the Agreement, Ukraine shall accede to the multilateral conventions on intellectual, industrial and commercial property rights referred to in Paragraph 1 of Annex III to which Member States are parties or which are de facto applied by Member States according to the relevant provisions contained in these conventions.

ARTICLE 51

1. The Parties recognize that an important condition for strengthening the economic links between Ukraine and the Community is the approximation of Ukraine's existing and future legislation to that of the Community. Ukraine shall endeavour to ensure that its legislation will be gradually made compatible with that of the Community.

2. The approximation of laws shall extend to the following areas in particular: customs law, company law, banking law, company accounts and taxes, intellectual property, protection of workers at the workplace, financial services, rules on competition, public procurement, protection of health and life of humans, animals and plants, the environment, consumer protection, indirect taxation, technical rules and standards, nuclear laws and regulations, transport.

3. The Community shall provide Ukraine with technical assistance as appropriate for the implementation of these measures. which may include i.e. :

- the exchange of experts;
- the provision of early information especially on relevant legislation;

- organization of seminars;
- training activities;
- aid for translation of Community legislation in the relevant sectors.

TITLE VII

ECONOMIC CO-OPERATION

ARTICLE 52

1. The Community and Ukraine shall establish economic co-operation aimed at contributing to the process of economic reform and recovery and sustainable development of Ukraine. Such co-operation shall strengthen and develop economic links, to the benefit of both parties.

2. Policies and other measures will be designed to bring about economic and social reforms and restructuring of the economic system in Ukraine and will be guided by the requirements of sustainability and harmonious social development; they will also fully incorporate environmental considerations.

SÖ 1997: 63

3. To this end the co-operation will concentrate, on industrial co-operation, investment promotion and protection, public procurement, standards and conformity assessments, mining and raw materials, science and technology, education and training, agriculture and agro-industrial sector, energy, civil nuclear sector, environment, transport, space, telecommunications, financial services, money laundering, monetary policy, regional development, social co-operation, tourism, small and medium-sized enterprises, information and communication, consumer protection, customs, statistical co-operation, economics and drugs.

4. Special attention shall be devoted to measures capable of fostering co-operation between the Independent States and other neighbouring countries with a view to stimulating a harmonious development of the region.

5. Where appropriate, economic co-operation and other forms of co-operation provided for in this Agreement may be supported by technical assistance from the Community, taking into account the Community's relevant Council regulation applicable to technical assistance in the Independent States, the priorities agreed upon in the indicative programme related to Community technical assistance to Ukraine and its established coordination and implementation procedures.

6. The Co-operation Council shall make recommendations as to the development of co-operation in fields identified in paragraph 3.

ARTICLE 53

Industrial co-operation

1. Co-operation shall aim at promoting the following in particular:

- the development of business links between economic operators of both sides, e.g. in view of the transfer of technologies and know-how;
- Community participation in Ukraine's efforts to restructure and technically upgrade its industry;
- the improvement of management;
- the development of appropriate commercial rules and practices, including product marketing;
- environmental protection.
- adaptation of the structure of industrial production to the standards of an advanced market economy;
- the conversion of the military-industrial complex.

SÖ 1997: 63

2. The provisions of this Article shall not affect the enforcement of Community competition rules applicable to undertakings.

ARTICLE 54

Investment promotion and protection

1. Bearing in mind the respective powers and competences of the Community and the Member States, co-operation shall aim to establish a favourable climate for investment, both domestic and foreign, especially through better conditions for investment protection, the transfer of capital and the exchange of information on investment opportunities.

2. The aims of this co-operation shall be in particular:

- the conclusion, where appropriate, between the Member States and Ukraine, of agreements for the promotion and protection of investment;
- the conclusion, where appropriate, between the Member States and Ukraine, of agreements to avoid double taxation;
- the creation of favourable conditions for attracting foreign investments into the Ukrainian economy;
- to establish stable and adequate business law and conditions, and to exchange information on laws, regulations and administrative practices in the field of investment;

- to exchange information on investment opportunities in the form of inter alia trade fairs, exhibitions, trade weeks and other events.

ARTICLE 55

Public procurement

The Parties shall cooperate to develop conditions for open and competitive award of contracts for goods and services in particular through calls for tenders.

ARTICLE 56

Co-operation in the field of standards and conformity assessment

1. Co-operation between the Parties shall promote alignment with internationally agreed criteria, principles and guidelines followed in the field of quality. The required actions will facilitate progress towards mutual recognition in the field of conformity assessment, as well as the improvement of Ukrainian product quality.

2. To this end they shall seek:

- to promote appropriate co-operation with organizations and institutions specialised in these fields;

SÖ 1997: 63

- to promote the use of Community technical regulations and the application of European standards and conformity assessment procedures;
- to permit the sharing of experience and technical information in the field of quality management.

ARTICLE 57

Mining and raw materials

1. The Parties shall aim at increasing investment and trade in mining and raw materials.
2. The co-operation shall focus in particular on the following areas:
  - exchange of information on the developments in the mining and non-ferrous metals sectors;
  - the establishment of a legal framework for co-operation;
  - trade matters;
  - the development of legislative and other measures in the field of environmental protection;
  - training;
  - safety in the mining industry.

ARTICLE 58

Co-operation in science and technology

1. The Parties shall promote co-operation in civil scientific research and technological development (RTD) on the basis of mutual benefit and, taking into account the availability of resources, adequate access to their respective programmes and subject to appropriate levels of effective protection of intellectual, industrial and commercial property rights (IPR).

2. Science and technology co-operation shall cover:

- the exchange of scientific and technical information;
- joint RTD activities,
- training activities and mobility programmes for scientists, researchers and technicians engaged in RTD in both sides.

Where such co-operation takes the form of activities involving education and/or training, it should be carried out in accordance with the provisions of Article 59.

The Parties, on the basis of mutual agreement, can engage in other forms of co-operation in science and technology.

SÖ 1997: 63

In carrying out such co-operation activities, special attention shall be devoted to the redeployment of scientists, engineers, researchers and technicians who are or have been engaged in research on/and production of weapons of mass destruction.

3. The co-operation covered by this article shall be implemented according to specific arrangements to be negotiated and concluded in accordance with the procedures adopted by each party, and which shall set out, inter alia, appropriate IPR provisions.

ARTICLE 59

Education and training

1. The Parties shall co-operate with the aim of raising the level of general education and professional qualifications in Ukraine, both in the public and private sectors.

2. The co-operation shall focus in particular on the following areas:

- updating higher education and training systems in Ukraine including the system of certification of higher educational establishments and diplomas of higher education;
- the training of public and private sector executives and civil servants in priority areas to be determined;

- co-operation between educational establishments co-operation, between educational establishments and firms;
- mobility for teachers, graduates, administrators, young scientists and researchers, and young people;
- promoting teaching in the field of European Studies within the appropriate institutions;
- teaching Community languages;
- post-graduate training of conference interpreters;
- training journalists;
- training of trainers.

3. The possible participation of one Party in the respective programmes in the field of education and training of the other Party could be considered in accordance with their respective procedures and, where appropriate, institutional frameworks and plans of co-operation will then be established building on participation of Ukraine in the Community's TEMPUS programme.

ARTICLE 60

Agriculture and the agro-industrial sector

The purpose of co-operation in this area shall be the pursuance of agrarian reform, the modernization, privatization and restructuring of agriculture, the agro-industrial and services sectors in Ukraine, development of domestic and foreign markets for the Ukrainian products, in conditions that ensure the protection of the environment, taking into account the necessity to improve security of food supply. The Parties shall also aim at the gradual approximation of Ukrainian standards to Community technical regulations concerning industrial and agricultural food products including sanitary and phytosanitary standards.

ARTICLE 61

Energy

1. Co-operation shall take place within the principles of the market economy and the European Energy Charter, against a background of the progressive integration of the energy markets in Europe.
2. The co-operation shall include among others the following areas:
  - the environmental impact of energy production supply and consumption, in order to prevent or minimise the environmental damage resulting from these activities;
  - improvement of the quality and security of energy supply, including diversification of suppliers, in an economic and environmentally sound manner;

- formulation of energy policy;
- improvement in management and regulation of the energy sector in line with a market economy;
- the introduction of the range of institutional, legal, fiscal and other conditions necessary to encourage increased energy trade and investment;
- promotion of energy saving and energy effectiveness;
- modernization, development and diversification of energy infrastructure;
- improvement of energy technologies in supply and end use across the range of energy types;
- management and technical training in the energy sector.

ARTICLE 62

Co-operation in the civil nuclear sector

1. Bearing in mind the respective powers and competences of the Community and its Member States, co-operation in the civil nuclear sector shall take place through the implementation of specific agreements on i.e. trade in nuclear materials, nuclear safety and thermonuclear fusion and in accordance with the legal procedures of each Party.

SÖ 1997: 63

2. The Parties shall co-operate, including in international fora, in addressing the problems which have arisen as a consequence of the Chernobyl disaster; co-operation could involve in particular:

- a joint study of the scientific problems related to the accident at Chernobyl;
- combating the radioactive contamination of air, soil and water;
- monitoring and supervision of the radioactive condition of the environment;
- dealing with emergency nuclear/radioactivity situations;
- de-contamination of radioactively polluted land and handling of nuclear waste;
- medical problems related to the impact of nuclear accidents on the population health;
- solution of the safety problem of the destroyed 4th power unit at Chernobyl;
- economic and administrative aspects of efforts to overcome the disaster;
- training in the area of preventing and mitigating nuclear accidents;

- scientific and technical aspects of the remedial activities relating to the eradication of the consequences of the Chernobyl disaster;
- other areas subject to agreement of the Parties.

ARTICLE 63

Environment

1. Bearing in mind the European Energy Charter and the Declaration of the Lucerne Conference 1993, the Parties shall develop and strengthen their co-operation on environment and human health.
2. Co-operation shall aim at combating the deterioration of the environment and in particular :
  - effective monitoring of pollution levels and assessment of environment; system of information on the state of the environment;
  - combating local, regional and transboundary air and water pollution;
  - ecological restoration;
  - sustainable, efficient and environmentally effective production and use of energy; safety of industrial plants;

SÖ 1997: 63

- classification and safe handling of chemicals;
  - water quality;
  - waste reduction, recycling and safe disposal, implementation of the Basle Convention;
  - the environmental impact of agriculture, soil erosion, and chemical pollution;
  - the protection of forests;
  - the conservation of biodiversity, protected areas and sustainable use and management of biological resources;
  - land-use planning, including construction and urban planning;
  - use of economic and fiscal instruments;
  - global climate change;
  - environmental education and awareness;
  - implementation of the Espoo Convention on Environmental Impact Assessment in a transboundary context.
3. Co-operation shall take place particularly through:
- planning for the handling of disasters and other emergency situations;

- exchange of information and experts, including information and experts dealing with the transfer of clean technologies and the safe and environmentally sound use of biotechnologies;
- joint research activities;
- improvement of laws towards Community standards;
- co-operation at regional level, including co-operation within the framework of the European Environment Agency, and at international level;
- development of strategies, particularly with regard to global and climatic issues and also in view of achieving sustainable development;
- environmental impact studies.

ARTICLE 64

Transport

The Parties shall develop and strengthen their co-operation in the field of transport.

This co-operation shall, inter alia, aim at restructuring and modernizing transport systems and networks in Ukraine and developing and ensuring, where appropriate, compatibility of transportation systems in the context of achieving a more global transport system.

The co-operation shall include, inter alia :

SÖ 1997: 63

- the modernizing of management and operations of road transport, railways, ports and airports;
- modernization and development of railways, waterways, road, port, airport and air navigation infrastructure including the modernization of major routes of common interest and the trans-European links for the above modes;
- promotion and development of multi-modal transport;
- the promotion of joint research and development programmes;
- preparation of the legislative and institutional framework for policy development and implementation including privatization of the transport sector.

ARTICLE 65

Space

Bearing in mind the respective competences of the Community, its Member States and the European Space Agency the Parties shall promote, where appropriate, long term co-operation in the areas of civil space research, development and commercial applications. The Parties will pay particular attention to initiatives making full use of the complementarity of their respective space activities.

ARTICLE 66

Postal services and telecommunications

Within their respective powers and competences the Parties shall expand and strengthen co-operation in the following areas:

- the establishment of policies and guidelines for the development of the telecommunications sector and postal services;
- development of principles of a tariff policy and marketing in telecommunications and postal services;
- encourage the development of projects for telecommunications and postal services and attracting investment;
- enhancing efficiency and quality of the provision of telecommunications and postal services, amongst others through liberalization of activities of sub-sectors;
- advanced application of telecommunications, notably in the area of electronic funds transfer;
- management of telecommunications networks and their "optimization";
- an appropriate regulatory basis for the provision of telecommunicational and postal services and for the use of a radio frequency spectrum;
- training in the field of telecommunications and postal services for operations in market conditions.

ARTICLE 67

Financial Services

Co-operation shall in particular aim at facilitating the involvement of Ukraine in universally accepted systems of mutual settlements. Technical assistance shall focus on:

- the development of banking and financial services, the development of a common market of credit resources, the involvement of Ukraine in a universally accepted system of mutual settlements;
- the development of a fiscal system and its institutions in Ukraine, exchange of experience and personnel training;
- the development of insurance services, which would inter alia create a favourable framework for Community companies' participation in the establishment of joint ventures in the insurance sector in Ukraine, as well as the development of export credit insurance.
- this co-operation shall in particular contribute to foster the development of relations between Ukraine and the Member States in the financial services sector.

ARTICLE 68

Money laundering

1. The Parties agree on the necessity of making efforts and cooperating in order to prevent the use of their financial systems for laundering of proceeds from criminal activities in general and drug offences in particular.

2. Co-operation in this area shall include administrative and technical assistance with the purpose of establishing suitable standards against money laundering equivalent to those adopted by the Community and international fora in this field, including the Financial Action Task Force (FATF).

ARTICLE 69

Monetary policy

At the request of the Ukrainian authorities, the Community shall provide technical assistance designed to support the efforts of Ukraine towards the creation and strengthening of its own monetary system and the introduction of a new monetary unit which is to become a convertible currency and the gradual adjustment of its policies to those of the European Monetary System. This will include informal exchange of views concerning the principles and the functioning of the European Monetary System.

ARTICLE 70

Regional development

1. The Parties shall strengthen co-operation on regional development and land-use planning.
2. To this end, they shall encourage exchange of information by national, regional and local authorities on regional and land-use planning policy and on methods of formulation of regional policies with special emphasis on the development of disadvantaged areas.

SÖ 1997: 63

They shall also encourage direct contacts between the respective regions and public organizations responsible for regional development planning with the aim, inter alia, to exchange methods and ways of fostering regional development.

ARTICLE 71

Social co-operation

1. With regard to health and safety, the parties shall develop co-operation between them with the aim of improving the level of protection of the health and safety of workers.

The co-operation shall include notably:

- education and training on health and safety issues with specific attention to high risk sectors of activity;
- development and promotion of preventive measures to combat work related diseases and other work related ailments;
- prevention of major accident hazards and the management of toxic chemicals;
- research to develop the knowledge base in relation to working environment and the health and safety of workers.

2. With regard to employment, the co-operation shall include notably technical assistance to:

- optimization of the labour market;
- modernization of the job-finding and consulting services;
- planning and management of the restructuring programmes;
- encouragement of local employment development;
- exchange of information on the programmes of flexible employment, including those stimulating self-employment and promoting entrepreneurship.

3. The Parties shall pay special attention to co-operation in the sphere of social protection which, inter alia, shall include co-operation in planning and implementing social protection reforms in Ukraine.

These reforms shall aim to develop in Ukraine methods of protection intrinsic to market economies and shall comprise all directions of social protection.

ARTICLE 72

Tourism

The Parties shall increase and develop co-operation between them, which shall include:

- facilitating the tourist trade;

SÖ 1997: 63

- co-operation between official tourism bodies
- increasing the flow of information;
- transferring know-how;
- studying the opportunities for joint operations;
- training for tourism development.

ARTICLE 73

Small and medium-sized enterprises

1. The Parties shall aim to develop and strengthen small and medium-sized enterprises and their associations and co-operation between SMEs in the Community and Ukraine.
2. Co-operation shall include technical assistance, in particular in the following areas:
  - the development of a legislative framework for SMEs;
  - the development of an appropriate infrastructure (an agency to support SMEs, communications, assistance to the creation of a fund for SMEs);
  - the development of technology parks.

ARTICLE 74

Information and communication

The Parties shall support the development of modern methods of information handling, including the media, and stimulate the effective mutual exchange of information. Priority shall be given to programmes aimed at providing the general public with basic information about the Community, and Ukraine including, where possible, mutual access to databases in full respect of intellectual property rights.

ARTICLE 75

Consumer protection

The Parties will enter into close co-operation aimed at achieving compatibility between their systems of consumer protection. This co-operation shall comprise in particular the provision of expertise on legislative and institutional reform, the establishment of permanent systems of mutual information on dangerous products, the improvement of information provided to consumers especially on prices, characteristics of products and services offered, training activities for administration officials and other consumer interest representatives, the development of exchanges between the consumer interest representatives, and increasing the compatibility of consumer protection policies.

ARTICLE 76

Customs

1. The aim of co-operation shall be to guarantee compliance with all the provisions scheduled for adoption in connection with trade and fair trade and to achieve the approximation of Ukraine's customs system to that of the Community.
2. Co-operation shall include the following in particular:
  - the exchange of information;
  - the improvement of working methods;
  - the introduction of the combined nomenclature and the single administrative document;
  - the interconnection between the transit systems of the Community and Ukraine;
  - the simplification of inspections and formalities in respect of the carriage of goods;
  - the support in the introduction of modern customs information systems;
  - the organization of seminars and training periods.
3. Without prejudice to further co-operation foreseen in this Agreement and in particular Article 79 the mutual assistance between administrative authorities in customs matters of the Parties shall take place in accordance with the provisions of the Protocol attached to this Agreement.

ARTICLE 77

Statistical co-operation

Co-operation in this area shall have as its aim the development of an efficient statistical system to provide the reliable statistics needed to support and monitor the process of economic reform and contribute to the development of private enterprise in Ukraine.

The Parties, in particular, shall cooperate in the following fields:

- adaptation of Ukrainian statistical system to international methods, standards and classification;
- exchange of statistical information;
- provision of necessary statistical macro and microeconomic information to implement and manage economic reforms;

The Community shall contribute to this end by rendering technical assistance to Ukraine.

ARTICLE 78

Economics

The Parties shall facilitate the process of economic reform and the coordination of economic policies by cooperating to improve understanding of the fundamentals of their respective economies and the design and implementation of economic policy in market economies. To this end the Parties shall exchange information on macro economic performance and prospects.

SÖ 1997: 63

The Community shall provide technical assistance so as to:

- assist Ukraine in the process of economic reform by providing expert advisory and technical assistance,
- encourage co-operation among economists in order to expedite the transfer of know-how for the drafting of economic policies, and provide for wide dissemination of policy-relevant research.

ARTICLE 79

Drugs

Within the framework of their respective powers and competences the Parties shall co-operate in increasing the effectiveness and efficiency of policies and measures to counter the illicit production, supply and traffic of narcotic drugs and psychotropic substances, including the prevention of diversion of precursor chemicals, as well as in promoting drug demand prevention and reduction. The co-operation in this area shall be based on mutual consultation and close coordination between the Parties over the objectives and measures on the various drug-related fields.

TITLE VIII

CULTURAL CO-OPERATION

ARTICLE 80

The Parties undertake to promote, encourage and facilitate cultural co-operation. Where appropriate, the Community's cultural co-operation programmes or those of one or more Member States may be the subject of co-operation and further activities of mutual interest may be developed.

TITLE IX

FINANCIAL CO-OPERATION

ARTICLE 81

In order to achieve the objectives of this Agreement and in accordance with Articles 82, 83 and 84 Ukraine shall benefit from temporary financial assistance from the Community by way of technical assistance in the form of grants to accelerate the economic transformation of Ukraine.

ARTICLE 82

This financial assistance shall be covered within the framework of TACIS foreseen in the Community's relevant Council Regulation.

ARTICLE 83

The objectives and the areas of the Community's financial assistance shall be laid down in an indicative programme reflecting established priorities to be agreed between the two Parties taking into account Ukraine's needs, sectoral absorption capacities and progress with reform. The Parties shall inform the Co-operation Council thereof.

ARTICLE 84

In order to permit optimum use of the resources available, the Parties shall ensure that Community technical assistance contributions are made in close coordination with those from other sources such as the Member States, other countries, and international organizations such as the International Bank for Reconstruction and Development and the European Bank for Reconstruction and Development as well as the United Nations Development Programme (UNDP) and the IMF.

TITLE X

INSTITUTIONAL, GENERAL AND FINAL PROVISIONS

ARTICLE 85

A Co-operation Council is hereby established which shall supervise the implementation of this Agreement. It shall meet at ministerial level once a year and when circumstances require. It shall examine any major issues arising within the framework of the Agreement and any other bilateral or international issues of mutual interest for the purpose of attaining the objectives of this Agreement. The Co-operation Council may also make appropriate recommendations, by agreement between the two Parties.

ARTICLE 86

1. The Co-operation Council shall consist of the members of the Council of the European Union and members of the Commission of the European Communities, on the one hand, and of members of the Government of Ukraine, on the other.
2. The Co-operation Council shall establish its rules of procedure.
3. The office of President of the Co-operation Council shall be held alternately by a representative of the Community and by a member of the Government of Ukraine.

ARTICLE 87

1. The Co-operation Council shall be assisted in the performance of its duties by a Co-operation Committee composed of representatives of the members of the Council of the European Union and of members of the Commission of the European Communities on the one hand and of representatives of the Government of Ukraine on the other, normally at senior civil servant level. The office of President of the Co-operation Committee shall be held alternately by the Community and by Ukraine.

In its rules of procedure the Co-operation Council shall determine the duties of the Co-operation Committee, which shall include the preparation of meetings of the Co-operation Council, and how the Committee shall function.

2. The Co-operation Council may delegate any of its powers to the Co-operation Committee, which will ensure continuity between meetings of the Co-operation Council.

ARTICLE 88

The Co-operation Council may decide to set up any other special committee or body that can assist it in carrying out its duties and shall determine the composition and duties of such committees or bodies and how they shall function.

ARTICLE 89

When examining any issue arising within the framework of this Agreement in relation to a provision referring to an article of the GATT, the Co-operation Council shall take into account to the greatest extent possible the interpretation that is generally given to the Article of the GATT in question by the Contracting Parties to the GATT.

ARTICLE 90

A Parliamentary Co-operation Committee is hereby established. It shall be a forum for Members of the Ukrainian Parliament and the European Parliament to meet and exchange views. It shall meet at intervals which it shall itself determine.

ARTICLE 91

1. The Parliamentary Co-operation Committee shall consist of members of the European Parliament, on the one hand, and of members of the Ukrainian Parliament, on the other.

2. The Parliamentary Co-operation Committee shall establish its rules of procedure.
3. The Parliamentary Co-operation Committee shall be presided in turn by the European Parliament and the Ukrainian Parliament respectively, in accordance with the provisions to be laid down in its rules of procedure.

ARTICLE 92

The Parliamentary Co-operation Committee may request relevant information regarding the implementation of this Agreement from the Co-operation Council, which shall then supply the Committee with the requested information.

The Parliamentary Co-operation Committee shall be informed of the recommendations of the Co-operation Council.

The Parliamentary Co-operation Committee may make recommendations to the Co-operation Council.

ARTICLE 93

1. Within the scope of this Agreement, each Party undertakes to ensure that natural and legal persons of the other Party have access free of discrimination in relation to its own nationals to the competent courts and administrative organs of the Parties to defend their individual rights and their property rights, including those concerning intellectual, industrial and commercial property.

2. Within the limits of their respective powers, the Parties:

- shall encourage the adoption of arbitration for the settlement of disputes arising out of commercial and co-operation transactions concluded by economic operators of the Community and those of Ukraine;
- agree that where a dispute is submitted to arbitration, each Party to the dispute may, except where the rules of the arbitration centre chosen by the Parties provide otherwise, choose its own arbitrator, irrespective of his nationality, and that the presiding third arbitrator or the sole arbitrator may be a citizen of a third state;
- will recommend their economic operators to choose by mutual consent the law applicable to their contracts;
- shall encourage recourse to the arbitration rules elaborated by the United Nations Commission on International Trade Law (Uncitral) and to arbitration by any centre of a state signatory to the Convention on Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards done at New York on 10 June 1958.

ARTICLE 94

Nothing in the Agreement shall prevent a Party from taking any measures:

- (a) which it considers necessary to prevent the disclosure of information contrary to its essential security interests;
- (b) which relate to the production of, or trade in arms, munitions or war materials or to research, development or production indispensable for defence purposes, provided that such measures do not impair the conditions of competition in respect of products not intended for specifically military purposes;

- (c) which it considers essential to its own security in the event of serious internal disturbances affecting the maintenance of law and order, in time of war or serious international tension constituting threat of war or in order to carry out obligations it has accepted for the purpose of maintaining peace and international security;
- (d) which it considers necessary to respect its international obligations and commitments on the control of dual use industrial goods and technologies.

ARTICLE 95

1. In the fields covered by this Agreement and without prejudice to any special provisions contained therein:

- the arrangements applied by Ukraine in respect of the Community shall not give rise to any discrimination between the Member States, their nationals or their companies or firms;
- the arrangements applied by the Community in respect of Ukraine shall not give rise to any discrimination between Ukrainian nationals, or its companies or firms.

2. The provisions of paragraph 1 are without prejudice to the right of the Parties to apply the relevant provisions of their fiscal legislation to tax payers who are not in identical situations as regards their place of residence.

ARTICLE 96

1. Each of the two Parties may refer to the Co-operation Council any dispute relating to the application or interpretation of this Agreement.
2. The Co-operation Council may settle the dispute by means of a recommendation.
3. In the event of it not being possible to settle the dispute in accordance with paragraph 2, either Party may notify the other of the appointment of a conciliator; the other Party must then appoint a second conciliator within two months. For the application of this procedure, the Community and the Member States shall be deemed to be one Party to the dispute.

The Co-operation Council shall appoint a third conciliator.

The conciliator's recommendations shall be taken by majority vote. Such recommendations shall not be binding upon the Parties.

ARTICLE 97

The Parties agree to consult promptly through appropriate channels at the request of either party to discuss any matter concerning the interpretation or implementation of this Agreement and other relevant aspects of the relations between the Parties.

The provisions of this Article shall in no way affect and are without prejudice to Articles 18, 19, 96 and 102.

ARTICLE 98

Treatment granted to Ukraine hereunder shall in no case be more favourable than that granted by the Member States to each other.

ARTICLE 99

For the purposes of this Agreement, the term "Parties" shall mean Ukraine on the one part, and the Community, or the Member States, or the Community and the Member States, in accordance with their respective powers, on the other part.

ARTICLE 100

Insofar as matters covered by this Agreement are covered by the European Energy Charter Treaty and Protocols thereto, such Treaty and Protocols shall upon entry into force apply to such matters but only to the extent that such application is provided for therein.

ARTICLE 101

This Agreement is concluded for an initial period of ten years. The Agreement shall be automatically renewed year by year provided that neither Party gives the other Party written notice of denunciation of the Agreement six months before it expires.

ARTICLE 102

1. The Parties shall take any general or specific measures required to fulfil their obligations under the Agreement. They shall see to it that the objectives set out in the Agreement are attained.

2. If either Party considers that the other Party has failed to fulfil an obligation under the Agreement, it may take the appropriate measures. Before so doing, except in cases of special urgency, it shall supply the Co-operation Council with all relevant information required for a thorough examination of the situation with a view to seeking a solution acceptable to the Parties.

In the selection of these measures, priority must be given to those which least disturb the functioning of the Agreement. These measures shall be notified immediately to the Co-operation Council if the other Party so requests.

ARTICLE 103

Annexes I, II, III, IV, V, and the Appendix thereto and the Protocol shall form an integral part of this Agreement.

ARTICLE 104

This Agreement shall not, until equivalent rights for individuals and economic operators have been achieved hereunder, affect rights assured to them through existing Agreements binding one or more Member States, on the one hand, and Ukraine, on the other, except in areas falling within Community competence and without prejudice to the obligations of Member States resulting from this Agreement in areas falling within their competence.

ARTICLE 105

This Agreement shall apply, on the one hand, to the territories in which the Treaties establishing the European Community, the European Atomic Energy Community and the European Coal and Steel Community are applied and under the conditions laid down in those Treaties and, on the other hand, to the territory of Ukraine.

ARTICLE 106

The Secretary-General of the Council of the European Union shall be the depositary of this Agreement.

ARTICLE 107

This original of the Agreement, of which the Danish, Dutch, English, French, German, Italian, Spanish, Greek, Portuguese and Ukrainian languages are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the Council of the European Union.

ARTICLE 108

This Agreement will be approved by the Parties in accordance with their own procedures.

SÖ 1997: 63

This Agreement shall enter into force on the first day of the second month following the date on which the Parties notify the Secretary-General of the Council of the European Union that the procedures referred to in the first paragraph have been completed.

Upon its entry into force, and as far as relations between Ukraine and the Community are concerned, this Agreement shall replace the Agreement between the European Economic Community and the European Atomic Energy Community and the Union of Soviet Socialist Republics on trade and economic and commercial co-operation signed in Brussels on 18 December 1989.

ARTICLE 109

In the event that, pending the completion of the procedures necessary for the entry into force of this Agreement, the provisions of certain parts of this Agreement are put into effect in 1994 by means of an Interim Agreement between the Community and Ukraine, the Contracting Parties agree that, in such circumstances, the term "date of entry into force of the Agreement" shall mean the date of entry into force of the Interim Agreement.

Hecho en Luxemburgo, el catorce de junio de mil novecientos noventa y cuatro.

Udfærdiget i Luxembourg den fjortende juni nitten hundrede og fire og halvfems.

Geschehen zu Luxemburg am vierzehnten Juni neunzehnhundertvierundneunzig.

Έγινε στο Λουξεμβούργο, στις δέκα τέσσερις Ιουνίου χίλια εννιακόσια ενενήντα τέσσερα.

Done at Luxembourg on the fourteenth day of June in the year one thousand nine hundred and ninety-four.

Fait à Luxembourg, le quatorze juin mil neuf cent quatre-vingt-quatorze.

Fatto a Lussemburgo, addì quattordici giugno millenovecentonovantaquattro.

Gedaan te Luxemburg, de veertiende juni negentienhonderd vierennegentig.

Feito em Luxemburgo, em catorze de Junho de mil novecentos e noventa e quatro.

Здійснено в Люксембурзі чотирнадцятого дня червня місяця одна тисяча дев'ятсот дев'яносто четвертого року.

LIST OF ANNEXES

Annex I	Indicative list of advantages granted by Ukraine to the Independent States in accordance with Article 12
Annex II	Exceptional measures which derogate from the provisions of Article 14
Annex III	Intellectual, Industrial and Commercial Property conventions referred to in Article 50(2)
Annex IV	Community reservations in accordance with Article 30(1)(b)
Annex V	Ukrainian reservations in accordance with Article 30(2)(a)
Appendix to Annex V	Financial services: definitions

LIST OF PROTOCOLS

Protocol on mutual assistance in customs matters.

Indicative list of advantages granted by Ukraine
to the Independent States in accordance with Article 12

1. Armenia, Belarus, Estonia, Georgia, Kazakhstan, Lithuania, Moldova, Turkmenistan, Russia

No import duties are implemented.

No export duties are implemented as regards goods delivered under clearing and interstate agreements within the volumes stipulated in these agreements.

No VAT is applied on export and import. No excise is applied on export.

All Independent States - export quotas for deliveries of products under annual interstate trade and cooperation agreements are opened in the same way as for deliveries for state needs.

2. Armenia, Belarus, Estonia, Georgia, Kazakhstan, Lithuania, Moldova, Turkmenistan, -
Payments could be made in roubles

Russia - payments could be made in roubles or karbovanets.

All Independent States - special system of non-commercial operations, including payments resulting from these operations.

3. All Independent States - special system of current payments.

4. All Independent States - special price system in trade with some raw materials and semi-finished products.

5. All Independent States - special conditions of transit.

6. All Independent States - special conditions of customs procedures.

Exceptional measures which derogate from the provisions of Article 14

1. Exceptional measures which derogate from the provisions of Article 14 may be taken by Ukraine in the form of quantitative restrictions on a non-discriminatory basis.
  2. These measures may only concern infant industries, or certain sectors undergoing restructuring or facing serious difficulties, particularly where these difficulties produce important social problems.
  3. The total value of imports of the products which are subject to these measures may not exceed 15 % of total imports from the Community during the last year, prior to the introduction of any quantitative restrictions for which statistics are available.
  4. These measures may only be applied during a transitional period ending 31 December 1998 unless parties agree otherwise, or when Ukraine becomes a Contracting Party to the GATT, whichever is earlier.
  5. Ukraine shall inform the Co-operation Council of any measures it intends to take under the terms of this Annex, and, at the request of the Community, consultations shall be held in the Co-operation Council on such measures and the sectors to which they apply before they enter into force.
-

Intellectual, industrial and commercial property conventions
referred to in Article 50(2)

1. Paragraph 2 of Article 50 concerns the following multilateral conventions:
  - Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works (Paris Act, 1971);
  - International Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations (Rome, 1961);
  - Protocol relating to the Madrid Agreement concerning the International Registration of Marks (Madrid, 1989);
  - Nice Agreement concerning the International Classification of Goods and Services for the purposes of the Registration of Marks (Geneva 1977, amended 1979);
  - Budapest Treaty on the International Recognition of the Deposit of Micro-organisms for the purposes of Patent Procedures (1977, modified in 1980);
  - International Convention for the Protection of New Varieties of Plants (UPOV) (Geneva Act, 1978)
2. Ukraine shall make its best endeavours to accede, without undue delay, to the 1991 Act of the International Convention for the Protection of New Varieties of Plants (UPOV).

Community reservations in accordance with Article 30(1)(b)

Mining

In some Member States, a concession may be required for mining and mineral rights for non-EC controlled companies.

Fishing

Access to and use of the biological resources and fishing grounds situated in the maritime waters coming under the sovereignty or within the jurisdiction of Member States is restricted to fishing vessels flying the flag of a Member State and registered in Community territory unless otherwise provided for.

Real estate purchase

In some Member States, the purchase of real estate by non-EC companies is subject to restrictions.

Audiovisual services including radio

National treatment concerning production and distribution, including broadcasting and other forms of transmission to the public, may be reserved to audiovisual works meeting certain origin criteria.

Telecommunications services including mobile and satellite services

Reserved services

In some Member States market access concerning complementary services and infrastructures is restricted.

Professional services

Services reserved to natural persons nationals of Member States. Under certain conditions those persons may create companies.

Agriculture

In some Member States national treatment is not applicable to non-EC controlled companies which wish to undertake an agricultural enterprise. The acquisition of vineyards by non-EC controlled companies is subject to notification, or, as necessary, authorization.

News agency services

In some Member States limitations of foreign participation in publishing companies and broadcasting companies.

Ukrainian reservations in accordance with Article 30(2)(a)

The application of the reservations in this Annex shall in no case result in treatment less favourable than that accorded to companies of any third country.

1. Financial services (as defined in the Appendix hereto)

1.1 Banking and related financial services

During a transitional period not exceeding five years from the date of signature of this Agreement, Ukraine may, in respect of the establishment of subsidiaries and branches of Community companies in Ukraine, continue to apply the provisions of the Ukrainian laws:

- "on the system of currency regulation and currency control"
- "on banks and banking activities"
- "on collateral"
- "on stocks and stock exchange"
- "on privatization papers" (related to the distribution and trading of privatization vouchers)

During the transitional period referred to above, no new regulations or measures shall be introduced which increase the level of discrimination applying to subsidiaries or branches of Community companies as compared to Ukrainian companies.

1.2 Insurance (as defined in the Appendix hereto)

No later than five years following the date of signature of this Agreement Ukraine shall create the necessary conditions for the establishment of Community insurance companies as well as joint insurance companies in accordance with Article 30(2)(a).

During the transitional period referred to above, no new regulations or measures shall be introduced which increase the level of discrimination applying to subsidiaries or branches of Community companies as compared to Ukrainian companies.

Insurance activities in some sectors for foreigners are closed, limited or are subject to special requirements during the transitional period.

2. Other areas

Brokerage of immovable property including land

Ownership and use of natural resources

Use of subsoil and natural resources including mining

Acquisition and sale of natural resources

Fishing

Access to and use of the biological resources and fishing grounds situated in Ukrainian territorial waters and in Ukraine's exclusive economic zone is subject to restrictions.

Hunting is restricted in accordance with the legislation of Ukraine.

SÖ 1997: 63

Agriculture

Acquisition and sale of agricultural land and forests.

Lease of state property

The lease of state property may be required to be paid in freely convertible currency.

Telecommunications

Authorization may be required for companies controlled by foreigners in respect of establishment.

Mass media companies

Some limitation of foreign participation in mass media activities.

Some professional activities

Professional activities in some sectors are reserved to Ukrainian nationals or are subject to special requirements (medicine, education, legal services not including business consultancy involving relevant legal aspects).

Historical buildings and monuments

APPENDIX TO ANNEX V

Financial Services: definitions

A financial service is any service of a financial nature offered by a financial service supplier of a party. Financial services include the following activities:

A. All insurance and insurance-related services.

1. Direct insurance (including co-insurance).

(i) life

(ii) non-life

2. Reinsurance and retrocession.

3. Insurance intermediation, such as brokerage and agency.

4. Services auxiliary to insurance, such as consultancy, actuarial, risk assessment and claim settlement services.

B. Banking and other financial services (excluding insurance).

1. Acceptance of deposits and other repayable funds from the public.

2. Lending of all types, including consumer credit, mortgage credit, factoring and financing of commercial transaction.

3. Financial leasing.

SÖ 1997: 63

4. All payment and money transmission services, including credit charge and debit cards, travellers cheques and bankers drafts.
5. Guarantees and commitments.
6. Trading for own account or for the account of customers, whether on an exchange, in an over the counter market or otherwise, the following:
  - (a) money market instruments (including cheques, bills, certificates of deposits, etc.)
  - (b) foreign exchange
  - (c) derivative products including, but not limited to, futures and options
  - (d) exchange rates and interest rate instruments, including products such as swaps, forward rate agreements, etc.
  - (e) transferable securities
  - (f) other negotiable instruments and financial assets, including bullion.
7. Participation in issues of all kinds of securities, including under-writing and placement as agent (whether publicly or privately) and provision of services related to such issues.
8. Money broking
9. Asset management, such as cash or portfolio management, all forms of collective investment management, pension fund management, custodial depository and trust services.

10. Settlement and clearing services for financial assets, including securities, derivative products, and other negotiable instruments.
11. Provision and transfer of financial information, and financial data processing and related software by suppliers of other financial services.
12. Advisory intermediation and other auxiliary financial services on all the activities listed in points 1 to 11 above, including credit reference and analysis, investment and portfolio research and advice, advice on acquisitions and on corporate restructuring and strategy.

The following activities are excluded from the definition of financial services:

- (a) Activities carried out by central banks or by any other public institution in pursuit of monetary and exchange rate policies.
  - (b) Activities conducted by central banks, government agencies or departments, or public institutions, for the account or with the guarantee of the government, except when those activities may be carried out by financial service suppliers in competition with such public entities.
  - (c) Activities forming part of a statutory system of social security or public retirement plans, except when those activities may be carried out by financial service suppliers in competition with public entities or private institutions.
-

SÖ 1997: 63

**PROTOCOL
ON MUTUAL ASSISTANCE
BETWEEN ADMINISTRATIVE AUTHORITIES
IN CUSTOMS MATTERS**

ARTICLE 1

Definitions

For the purposes of this Protocol:

- (a) "customs legislation" shall mean provisions applicable in the territories of the Parties and governing the import, export, transit of goods and their placing under any customs procedure, including measures of prohibition, restriction and control and adopted by the said Parties;
- (b) "customs duties" shall mean all duties, taxes, fees or any other charges which are levied and collected in the territories of the Parties, in application of customs legislation, but not including fees and charges which are limited in amount to the approximate costs of services rendered;
- (c) "applicant authority", shall mean a competent administrative authority which has been appointed by a Party for this purpose and which makes a request for assistance in customs matters;
- (d) "requested authority", shall mean a competent administrative authority which has been appointed by a Party for this purpose and which receives a request for assistance in customs matters;
- (e) "contravention", shall mean any violation of the customs legislation as well as any attempted violation of such legislation.

ARTICLE 2

Scope

1. The Parties shall assist each other, within their competences, in the manner and under the conditions laid down in this Protocol, in ensuring that customs legislation is correctly applied, in particular by the prevention, detection and investigation of contraventions of this legislation.

2. Assistance, in customs matters, as provided for in this Protocol, applies to any administrative authority of the Parties which is competent for the application of this Protocol. It shall not prejudice the rules governing mutual assistance in criminal matters. Nor shall it cover information obtained under powers exercised at the request of the judicial authority, unless those authorities so agree.

ARTICLE 3

Assistance on request

1. At the request of the applicant authority, the requested authority shall furnish it with all relevant information to enable it to ensure that customs legislation is correctly applied, including information regarding operations noted or planned which contravene or would contravene such legislation.

2. At the request of the applicant authority, the requested authority shall inform it whether goods exported from the territory of one of the Parties have been properly imported into the territory of the other Party, specifying, where appropriate, the customs procedure applied to the goods.

3. At the request of the applicant authority, the requested authority shall take the necessary steps to ensure that a surveillance is kept on:

- (a) natural or legal persons of whom there are reasonable grounds for believing that they are contravening or have contravened customs legislation;
- (b) movements of goods notified as possibly giving rise to substantial contraventions of customs legislation;
- (c) means of transport for which there are reasonable grounds for believing that they have been, are or may be used in the contravening of customs legislation.

ARTICLE 4

Spontaneous assistance

The Parties shall provide each other, in accordance with their laws, rules and other legal instruments, with assistance if they consider that to be necessary for the correct application of customs legislation, particularly when they obtain information pertaining to:

- operations which have contravened, contravene or would contravene such legislation and which may be of interest to other Parties;
- new means or methods employed in realizing such operations;
- goods known to be subject to substantial contravention of customs legislation.

ARTICLE 5

Delivery/notification

At the request of the applicant authority, the requested authority shall in accordance with its legislation take all necessary measures

- in order to deliver all documents, and
- to notify all decisions,

falling within the scope of this Protocol to an addressee, residing or established in its territory. In such a case Article 6, point 3 is applicable.

ARTICLE 6

Form and substance of requests for assistance

1. Requests pursuant to this Protocol shall be made in writing. Documents necessary for the execution of such requests shall accompany the request. When required because of the urgency of the situation, oral requests may be accepted, but must be confirmed in writing immediately.

2. Requests pursuant to paragraph 1 of this Article shall include the following information:

- (a) the applicant authority making the request;
- (b) the measure requested;
- (c) the object of and the reason for the request;

- (d) the laws, rules and other legal elements involved;
- (e) indications as exact and comprehensive as possible on the natural or legal persons being the target of the investigations;
- (f) a summary of the relevant facts and of the enquiries already carried out, except in cases provided for in Article 5.

3. Requests shall be submitted in an official language of the requested authority or in a language acceptable to such authority.

4. If a request does not meet the formal requirements, its correction or completion may be demanded; the ordering of precautionary measures may, however, take place.

ARTICLE 7

Execution of requests

1. In order to comply with a request for assistance, the requested authority or, when the latter can not act on its own, the administrative department to which the request has been addressed by this authority, shall proceed, within its competence and available resources, as though it were acting on its own account or at the request of other authorities of that same Party, by supplying information already possessed, by carrying out appropriate enquiries or by arranging for them to be carried out.

2. Requests for assistance will be executed in accordance with the laws, rules and other legal instruments of the requested Party.

SÖ 1997: 63

3. Duly authorised officials of a Party may, with the agreement of the other Party involved and within the conditions laid down by the latter, obtain from the offices of the requested authority or other authority for which the requested authority is responsible, information relating to the contravention of customs legislation which the applicant authority needs for the purposes of this Protocol.

4. Officials of a Party may, with the agreement of the other Party involved and within the conditions laid down by the latter, be present at enquiries carried out in the latter's territory.

ARTICLE 8

Form in which information is to be communicated

1. The requested authority shall communicate results of enquiries to the applicant authority in the form of documents certified copies of documents, reports and the like.

2. The documents provided for in paragraph 1 may be replaced by computerized information produced in any form for the same purpose.

ARTICLE 9

Exceptions to the obligation to provide assistance

1. The Parties may refuse to give assistance as provided for in this Protocol, where to do so would:

- (a) be likely to prejudice sovereignty, public policy, security or other essential interests;
or
- (b) involve currency or tax regulations other than regulations concerning customs duties;
or
- (c) violate an industrial, commercial or professional secret.

2. Where the applicant authority asks for assistance which it would itself be unable to provide if so asked, it shall draw attention to that fact in its request. It shall then be left to the requested authority to decide how to respond to such a request.

3. If assistance is withheld or denied, the decision and the reasons therefore must be notified to the applicant authority without delay.

ARTICLE 10

Obligation to observe confidentiality

1. Any information communicated in whatsoever form pursuant to this Protocol shall be of a confidential nature. It shall be covered by the obligation of official secrecy and shall enjoy the protection extended to like information under the relevant laws of the Party which received it and the corresponding provisions applying to the Community authorities.
2. Nominative data shall not be transmitted whenever there are reasonable grounds to believe that the transfer or the use made of the data transmitted would be contrary to the basic legal principles of one of the Parties, and, in particular, if the person concerned would suffer undue disadvantages. Upon request, the receiving Party shall inform the furnishing Party of the use made of the information supplied and of the results achieved.
3. Nominative data may only be transmitted to customs authorities and, in the case of need for prosecution purposes, to public prosecution and judicial authorities. Other persons or authorities may obtain such information only upon previous authorization by the furnishing authority.
4. The furnishing Party shall verify the accuracy of the information to be transferred. Whenever it appears that the information supplied was inaccurate or to be deleted, the receiving Party shall be notified without delay. The latter shall be obliged to carry out the correction or deletion.
5. Without prejudice to cases of prevailing public interest, the person concerned may obtain, upon request, information on the data stores and the purpose of this storage.

ARTICLE 11

Use of information

1. Information obtained shall be used solely for the purposes of this Protocol and may be used within each Party for other purposes only with the prior written consent of the administrative authority which furnished the information and shall be subject to any restrictions laid down by that authority.
2. Paragraph 1 shall not impede the use of information in any judicial or administrative proceedings subsequently instituted for failure to comply with customs legislation.
3. The Parties may, in their records of evidence, reports and testimonies and in proceedings and charges brought before the courts, use as evidence information obtained and documents consulted in accordance with the provisions of this Protocol.

ARTICLE 12

Experts and witnesses

An official of a requested authority may be authorized to appear, within the limitations of the authorization granted, as expert or witness in judicial or administrative proceedings regarding the matters covered by this Protocol in the jurisdiction of another Party, and produce such objects, documents or authenticated copies thereof, as may be needed for the proceedings. The request for an appearance must indicate specifically on what matters and by virtue of what title or qualification the official will be questioned.

ARTICLE 13

Assistance expenses

The Parties shall waive all claims on each other for the reimbursement of expenses incurred pursuant to this Protocol, except, as appropriate, for expenses to experts and witnesses and to interpreters and translators who are not dependent upon public services.

ARTICLE 14

Implementation

1. The management of this Protocol shall be entrusted to the central customs authorities of Ukraine on the one hand and the competent services of the Commission of the European Communities and, where appropriate, the customs authorities of the Member States of the European Union on the other. They shall decide on all practical measures and arrangements necessary for its application, taking into consideration rules in the field of data protection. They may recommend to the competent bodies amendments which they consider be made to this Protocol.

2. The Parties shall consult each other and subsequently keep each other informed of the detailed rules of implementation which are adopted in accordance with the provisions of this Protocol.

ARTICLE 15

Complementarity

1. This Protocol shall complement and not impede the application of any agreements on mutual assistance which have been concluded or may be concluded between individual or several Member States of the European Union and Ukraine. Nor shall it preclude more extensive customs co-operation granted under such agreements.

2. Without prejudice to Article 11, these agreements do not prejudice Community provisions governing the communication between the competent services of the Commission and the customs authorities of the Member States of any information obtained in customs matters which could be of Community interest.

JOINT DECLARATION CONCERNING ARTICLE 18

The Community and Ukraine declare that the text of the safeguard clause does not grant GATT safeguard treatment.

JOINT DECLARATION CONCERNING ARTICLE 19

It is understood that the provisions of Article 19 are neither intended to, nor shall slow down, hinder or impede the procedures provided for in the respective legislations of the Parties regarding anti-dumping and subsidies investigations.

JOINT DECLARATION CONCERNING ARTICLE 30

Without prejudice to the reservations listed in Annexes IV and V and to the provisions of Articles 44 and 47, the Parties agree that the words "in conformity with their legislation and regulations" mentioned in paragraphs 1 and 2 of Article 30 mean that each Party may regulate the establishment and operation of companies on its territory, provided that these regulations do not create for the establishment and operations of companies of the other Party any new reservations resulting in a less favourable treatment than that accorded to their own companies or to companies or branches or subsidiaries of companies of any third country.

JOINT DECLARATION CONCERNING ARTICLE 31

Commercial presence of a Party's internal waterways transport companies in the other Party's territory shall be governed in accordance with legislation applicable within Member States or Ukraine, until specific more favourable provisions governing such commercial presence can be agreed upon, and if such presence is not governed by other legislative instruments binding on the Parties.

It is understood that a commercial presence shall take the form of subsidiaries or branches as defined in Article 32.

"Legislation applicable" shall be translated into Ukrainian by the phrase

“ДІЮЧЕ ЗАКОНОДАВСТВО”.

**JOINT DECLARATION CONCERNING THE NOTION OF "CONTROL"
IN ARTICLE 32(b) AND ARTICLE 43**

1. The Parties confirm their mutual understanding that the question of control shall depend on the factual circumstances of the particular case.
2. A company shall, for example, be considered as being "controlled" by another company, and thus a subsidiary of such other company if :
  - the other company holds directly or indirectly a majority of the voting rights, or
  - the other company has the right to appoint or dismiss a majority of the administrative organ, of the management organ or of the supervisory organ and is at the same time a shareholder or member of the subsidiary.
3. Both Parties consider the criteria in paragraph 2 to be non-exhaustive.

JOINT DECLARATION CONCERNING ARTICLE 50

The Parties agree that for the purpose of the Agreement, intellectual, industrial and commercial property includes in particular copyright, including the copyright in computer programs, and neighbouring rights, the rights relating to patents, industrial designs, geographical indications, including appellations of origin, trademarks and service marks, topographies of integrated circuits as well as protection against unfair competition as referred to in Article 10 bis of the Paris Convention for the protection of Industrial Property and protection of undisclosed information on know-how.

The Parties declare that the term "intellectual, industrial and commercial property" shall be translated into Ukrainian as “ інтелектуальна власність”.

JOINT DECLARATION CONCERNING ARTICLE 102

The Parties agree, for the purpose of its correct interpretation and its practical application, that the term "cases of special urgency" included in Article 102 of the Agreement mean cases of material breach of the Agreement by one of the Parties. A material breach of the Agreement consists in

(a) repudiation of the Agreement not sanctioned by the general rules of international law

or

(b) violation of the essential elements of the Agreement set out in Article 2.

**PROTOCOLE
A L'ACCORD DE PARTENARIAT ET DE COOPERATION ENTRE
LES COMMUNAUTES EUROPEENNES ET LEURS ETATS MEMBRES, D'UNE PART,
ET L'UKRAINE, D'AUTRE PART**

SÖ 1997: 63

LE ROYAUME DE BELGIQUE,

LE ROYAUME DE DANEMARK,

LA REPUBLIQUE FEDERALE D'ALLEMAGNE,

LA REPUBLIQUE HELLENIQUE,

LE ROYAUME D'ESPAGNE,

LA REPUBLIQUE FRANCAISE,

L'IRLANDE,

LA REPUBLIQUE ITALIENNE,

LE GRAND-DUCHE DE LUXEMBOURG,

LE ROYAUME DES PAYS-BAS,

LA REPUBLIQUE D'AUTRICHE,

LA REPUBLIQUE PORTUGAISE,

LA REPUBLIQUE DE FINLANDE,

LE ROYAUME DE SUEDE,

LE ROYAUME-UNI DE GRANDE-BRETAGNE ET D'IRLANDE DU NORD

parties contractantes au traité instituant la Communauté européenne, au traité instituant la Communauté européenne du charbon et de l'acier et au traité instituant la Communauté européenne de l'énergie atomique,

ci-après dénommées "Etats membres", et

LA COMMUNAUTE EUROPEENNE, LA COMMUNAUTE EUROPEENNE DE L'ENERGIE ATOMIQUE et la COMMUNAUTE EUROPEENNE DU CHARBON ET DE L'ACIER,

ci-après dénommées "Communautés",

d'une part, et

L'UKRAINE,

d'autre part,

CONSIDERANT l'adhésion de la République d'Autriche, de la République de Finlande et du Royaume de Suède à l'Union européenne et, par conséquent, aux Communautés le 1er janvier 1995,

SÖ 1997: 63

SONT CONVENUS DES DISPOSITIONS QUI SUIVENT :

ARTICLE 1

La République d'Autriche, la République de Finlande et le Royaume de Suède sont parties à l'accord de partenariat et de coopération établissant un partenariat entre les Communautés européennes et leurs Etats membres, d'une part, et l'Ukraine, d'autre part, signé à Luxembourg le 14 juin 1994, ci-après dénommé "accord", et adoptent ou en prennent acte, respectivement, au même titre que les autres Etats membres de la Communauté, les textes de l'accord, ainsi que les déclarations communes, les déclarations et les échanges de lettres joints à l'acte final signé à la même date.

ARTICLE 2

Les textes de l'accord, de l'acte final et de tous les documents joints sont établis en langues finnoise et suédoise. Ils sont joints au présent protocole et font foi au même titre que les textes de l'accord, de l'acte final et des documents joints établis dans les autres langues.

ARTICLE 3

Le présent protocole est établi en double exemplaire en langues allemande, anglaise, danoise, espagnole, finnoise, française, grecque, italienne, néerlandaise, portugaise, suédoise et ukrainienne, chacun de ces textes faisant également foi.

ARTICLE 4

Le protocole est approuvé par les parties selon les procédures qui leur sont propres.

Le présent protocole entre en vigueur le premier jour du deuxième mois suivant la date à laquelle les parties se notifient l'accomplissement des procédures visées au premier alinéa.

SÖ 1997: 63

Hecho en Bruselas, el diez de abril de mil novecientos noventa y siete.

Udfærdiget i Bruxelles den tiende april nitten hundrede og syv og halvfems.

Geschehen zu Brüssel am zehnten April neunzehnhundertsiebenundneunzig.

Έγινε στις Βρυξέλλες, στις δέκα Απριλίου χίλια εννιακόσια ενενήντα επτά.

Done at Brussels on the tenth day of April in the year one thousand nine hundred and ninety-seven.

Fait à Bruxelles, le dix avril mil neuf cent quatre-vingt-dix-sept.

Fatto a Bruxelles, addì dieci aprile millenovecentonovantasette.

Gedaan te Brussel, de tiende april negentienhonderd zevenennegentig.

Feito em Bruxelas, em dez de Abril de mil novecentos e noventa e sete.

Tehty Brysselissä kymmenentenä päivänä huhtikuuta vuonna tuhatyhdeksänsataayhdeksänkymmentäseitsemän.

Som skedde i Bryssel den tionde april nittonhundra nittiosju.

Вчинено в Брюсселі десятого квітня тисяча дев'ятсот дев'яносто сьомого року.

ACCORD DE PARTENARIAT ET DE COOPERATION
ENTRE LES COMMUNAUTES EUROPEENNES ET
LEURS ETATS MEMBRES, D'UNE PART,
ET L'UKRAINE, D'AUTRE PART

ACCORD DE PARTENARIAT ET DE COOPERATION

établissant un partenariat entre les Communautés européennes et leurs Etats membres,
d'une part, et l'Ukraine, d'autre part

LE ROYAUME DE BELGIQUE,

LE ROYAUME DU DANEMARK,

LA REPUBLIQUE FEDERALE D'ALLEMAGNE,

LA REPUBLIQUE HELLENIQUE,

LE ROYAUME D'ESPAGNE,

LA REPUBLIQUE FRANCAISE,

L'IRLANDE,

LA REPUBLIQUE ITALIENNE,

LE GRAND-DUCHE DE LUXEMBOURG,

LE ROYAUME DES PAYS-BAS,

LA REPUBLIQUE PORTUGAISE,

LE ROYAUME-UNI DE GRANDE-BRETAGNE ET D'IRLANDE DU NORD,

parties contractantes au traité instituant la Communauté européenne, au traité instituant la Communauté européenne du charbon et de l'acier et au traité instituant la Communauté européenne de l'énergie atomique,

ci-après dénommés les "Etats membres", et

LA COMMUNAUTE EUROPEENNE, LA COMMUNAUTE EUROPEENNE DU CHARBON ET DE L'ACIER ET LA COMMUNAUTE EUROPEENNE DE L'ENERGIE ATOMIQUE,

ci-après dénommées "la Communauté",
d'une part, et

L'UKRAINE,

d'autre part,

TENANT COMPTE du souhait des parties d'établir des relations étroites renforçant les liens historiques qui les unissent ;

CONSIDERANT qu'il importe de renforcer les liens de coopération entre la Communauté, ses Etats membres et l'Ukraine et les valeurs communes qu'ils partagent ;

SÖ 1997: 63

RECONNAISSANT que la Communauté et l'Ukraine souhaitent renforcer ces liens et établir un partenariat et une coopération qui consolideraient et étendraient les relations précédemment établies, notamment par l'accord entre la Communauté économique européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique et l'Union des républiques socialistes soviétiques concernant le commerce et la coopération économique et commerciale, signé le 18 décembre 1989 ;

CONSIDERANT l'engagement de la Communauté, de ses Etats membres et de l'Ukraine de renforcer les libertés politiques et économiques qui constituent le fondement même du partenariat ;

CONSIDERANT l'engagement des parties de promouvoir la paix et la sécurité internationales et le règlement pacifique des conflits et de coopérer à cette fin dans le cadre des Nations unies et de la Conférence sur la sécurité et la coopération en Europe ;

CONSIDERANT que la Communauté, ses Etats membres et l'Ukraine se sont fermement engagés à mettre intégralement en oeuvre toutes les dispositions et tous les principes contenus dans l'Acte final de la Conférence sur la sécurité et la coopération en Europe (CSCE), dans les documents de clôture des conférences de juin de Madrid et de Vienne, dans le document de la Conférence CSCE de Bonn sur la coopération économique, dans la Charte de Paris pour une nouvelle Europe et dans le document "Les défis du changement" de la CSCE d'Helsinki de 1992 ;

RECONNAISSANT dans ce contexte que le soutien de l'indépendance, de la souveraineté et de l'intégrité territoriale de l'Ukraine contribuera à sauvegarder la paix et la stabilité dans la région d'Europe centrale et orientale ainsi que sur l'ensemble du continent européen ;

CONFIRMANT l'attachement de la Communauté, de ses Etats membres et de l'Ukraine à la Charte européenne de l'énergie et à la Déclaration de la conférence de Lucerne d'avril 1993 ;

CONVAINCUS de l'importance capitale de l'Etat de droit et du respect des droits de l'homme, notamment de ceux des minorités, de la mise en place d'un système fondé sur le multipartisme et des élections libres et démocratiques et de la libéralisation économique visant à instaurer une économie de marché ;

ESTIMANT qu'il existe un lien nécessaire entre, d'une part, la mise en oeuvre intégrale du partenariat et, d'autre part, la poursuite par l'Ukraine de ses réformes politiques, économiques et juridiques en vue de leur accomplissement effectif, ainsi que l'introduction des facteurs nécessaires à la coopération, notamment à la lumière des conclusions de la Conférence CSCE de Bonn ;

DESIREUX d'encourager le processus de coopération régionale dans les domaines couverts par le présent accord avec les pays limitrophes en vue de promouvoir la prospérité et la stabilité de la région ;

DESIREUX d'établir et de développer un dialogue politique régulier sur les questions bilatérales et internationales d'intérêt commun ;

SÖ 1997: 63

RECONNAISSANT ET APPUYANT le souhait de l'Ukraine d'établir une coopération étroite avec les institutions européennes ;

TENANT COMPTE de la volonté de la Communauté de développer la coopération économique et de fournir une assistance technique, selon les besoins, à la mise en oeuvre de la réforme économique en Ukraine ;

SACHANT que l'accord peut favoriser un rapprochement progressif entre l'Ukraine et une zone plus vaste de coopération en Europe et dans les régions limitrophes ainsi que l'intégration progressive de l'Ukraine dans le système commercial international ouvert ;

CONSIDERANT que les parties se sont engagées à libéraliser les échanges, sur la base des principes contenus dans l'Accord général sur les tarifs douaniers et le commerce (GATT), tel que modifié par l'Uruguay Round ;

CONSCIENTS de la nécessité d'améliorer les conditions affectant le commerce et les investissements, ainsi que les conditions dans des domaines tels que la création d'entreprises, l'emploi, la prestation de services et la circulation des capitaux ;

SALUANT ET RECONNAISSANT l'importance des efforts de l'Ukraine pour passer d'une économie planifiée de pays à commerce d'Etat à une économie de marché ;

CONVAINCUS que le progrès permanent vers une économie de marché sera encouragé par la coopération entre les parties dans les formes définies par le présent accord ;

CONVAINCUS que le présent accord créera entre les parties un climat nouveau pour leurs relations économiques, notamment pour le développement du commerce et des investissements, instruments essentiels de la restructuration économique et de la modernisation technologique ;

DESIREUX d'instaurer une coopération étroite dans le domaine de la protection de l'environnement compte tenu de l'interdépendance existant en cette matière entre les parties ;

SACHANT que les parties ont l'intention de développer leur coopération dans le domaine des sciences et technologies civiles, y compris la recherche spatiale, en vue d'assurer la complémentarité de leurs activités dans ce domaine ;

DESIREUX d'instaurer une coopération culturelle et de développer les échanges d'informations,

SONT CONVENUS DES DISPOSITIONS QUI SUIVENT :

ARTICLE 1

Un partenariat est établi entre la Communauté et ses Etats membres, d'une part, et l'Ukraine, d'autre part. Ses objectifs sont les suivants :

- fournir un cadre approprié au dialogue politique entre les parties afin de permettre le développement de relations politiques étroites entre elles ;

SÖ 1997: 63

- développer les échanges, les investissements et les relations économiques harmonieuses entre les parties afin de favoriser leur développement durable ;
- fournir une base pour une coopération mutuellement avantageuse dans les domaines économique, social, financier, des sciences et technologies civiles et de la coopération culturelle ;
- soutenir les efforts accomplis par l'Ukraine pour consolider sa démocratie, développer son économie et mener à son terme son processus de transition vers une économie de marché.

TITRE I

PRINCIPES GENERAUX

ARTICLE 2

Le respect des principes démocratiques et des droits de l'homme consacrés notamment par l'Acte final d'Helsinki et la Charte de Paris pour une nouvelle Europe, ainsi que des principes de l'économie de marché, énoncés notamment dans les documents de la Conférence CSCE de Bonn, inspire les politiques intérieures et extérieures des parties et constitue un élément essentiel du partenariat et du présent accord.

ARTICLE 3

Les parties considèrent qu'il est essentiel pour la prospérité et la stabilité futures de la région de l'ancienne Union soviétique que les nouveaux Etats indépendants issus de la dissolution de l'Union des républiques socialistes soviétiques (ci-après dénommés "Etats indépendants") maintiennent et développent leur coopération conformément aux principes de l'Acte final d'Helsinki et au droit international, ainsi que des relations de bon voisinage, et uniront tous leurs efforts pour favoriser ce processus.

Compte tenu de ce qui précède, les parties considèrent que le développement de leurs relations doit tenir dûment compte du souhait de l'Ukraine de maintenir des relations de coopération avec les autres Etats indépendants.

ARTICLE 4

Les parties s'engagent à envisager, notamment lorsque l'Ukraine aura progressé dans son processus de réformes économiques, un développement des dispositions des titres pertinents du présent accord, en particulier du titre III et de l'article 49, en vue d'établir entre elles une zone de libre-échange. Le conseil de coopération peut faire à ce sujet des recommandations aux parties. Ces ajouts n'entreront en vigueur qu'en vertu d'un accord entre les parties, conformément à leurs procédures respectives. Les parties se consulteront en 1998 et examineront si les circonstances, particulièrement les progrès réalisés par l'Ukraine dans ses réformes orientées vers une économie de marché et les conditions économiques y prévalant à ce moment, permettent l'ouverture de négociations sur l'instauration d'une zone de libre-échange.

ARTICLE 5

Les parties s'engagent à examiner ensemble, d'un commun accord, les modifications qu'il pourrait être nécessaire d'apporter à toute partie du présent accord compte tenu d'un changement de circonstances, notamment de l'adhésion de l'Ukraine au GATT. Le premier examen aura lieu trois ans après l'entrée en vigueur du présent accord ou au moment où l'Ukraine deviendra partie contractante à l'accord du GATT, si cet événement est antérieur au précédent.

TITRE II

DIALOGUE POLITIQUE

ARTICLE 6

Un dialogue politique régulier est instauré entre les parties qu'elles entendent développer et renforcer. Il accompagne et consolide le rapprochement de la Communauté et de l'Ukraine, appuie les changements politiques et économiques en cours dans ce pays et contribue à créer de nouvelles formes de coopération. Le dialogue politique :

- renforcera les liens entre l'Ukraine et la Communauté et, partant, la communauté des nations démocratiques. La convergence économique réalisée grâce au présent accord entraînera une intensification des relations politiques ;

- entraînera une plus grande convergence des positions sur les questions internationales d'intérêt mutuel, augmentant ainsi la sécurité et la stabilité ;
- encouragera les parties à coopérer sur les questions relatives au renforcement de la stabilité et de la sécurité en Europe, au respect des principes de la démocratie, au respect et à la promotion des droits de l'homme, particulièrement de ceux des minorités, et à se consulter, si nécessaire, sur ces questions.

ARTICLE 7

Lorsqu'il y a lieu, les consultations sont organisées entre les parties au plus haut niveau politique.

Au niveau ministériel, le dialogue politique se déroule au sein du conseil de coopération institué par l'article 85 ou à d'autres occasions, d'un commun accord, avec la troïka de l'Union.

ARTICLE 8

D'autres procédures et mécanismes de dialogue politique sont mis en place par les parties par l'établissement de contacts appropriés, d'échanges et de consultations, notamment sous les formes suivantes :

- réunions régulières de hauts fonctionnaires représentant l'Ukraine, d'une part, et la Communauté, d'autre part ;

- pleine utilisation des voies diplomatiques entre les parties, notamment par des contacts appropriés dans un cadre bilatéral ou multilatéral, à l'occasion par exemple des réunions des Nations unies, de la CSCE ou autres ;
- échange régulier d'informations sur les questions d'intérêt mutuel concernant la coopération politique en Europe ;
- tous autres moyens qui pourraient contribuer à consolider et développer le dialogue politique.

ARTICLE 9

Le dialogue politique au niveau parlementaire se déroule au sein de la Commission parlementaire de coopération qui sera mise en place conformément à l'article 90 du présent accord.

TITRE III

ECHANGES DE MARCHANDISES

ARTICLE 10

1. Les parties s'accordent mutuellement le traitement de la nation la plus favorisée, conformément à l'article I, paragraphe 1 du GATT.

2. Les dispositions du paragraphe 1 ne s'appliquent pas :
  - a) aux avantages octroyés dans le but de créer une union douanière ou une zone de libre-échange ou découlant de la création d'une telle union ou zone ;
  - b) aux avantages octroyés à certains pays conformément au GATT et à d'autres accords internationaux en faveur des pays en développement ;
  - c) aux avantages accordés aux pays limitrophes en vue de faciliter le trafic frontalier.

ARTICLE 11

1. Les parties conviennent que le principe de la liberté de transit des marchandises est une condition essentielle pour réaliser les objectifs du présent accord.

A cet égard, chaque partie garantit le transit sans restrictions, via ou à travers son territoire, des marchandises originaires du territoire douanier ou destinées au territoire douanier de l'autre partie.

2. Les règles visées à l'article V, paragraphes 2, 3, 4, et 5 du GATT sont applicables entre les deux parties.

3. Les règles du présent article s'appliquent sans préjudice de toute autre règle spéciale relative à des secteurs spécifiques, en particulier les transports, ou à des produits, convenue entre les parties.

ARTICLE 12

Les dispositions de l'article 10 paragraphe 1 et de l'article 11 paragraphe 2 ne sont pas applicables, pendant une période de transition expirant le 31 décembre 1998 ou au moment de l'adhésion de l'Ukraine au GATT, si cet événement est antérieur à la date citée, aux avantages définis à l'annexe I octroyés par l'Ukraine aux autres Etats indépendants à partir du jour précédant la date d'entrée en vigueur de l'accord.

ARTICLE 13

Sans préjudice des droits et obligations découlant des conventions internationales sur l'admission temporaire de marchandises qui lient les deux parties, chaque partie octroie à l'autre partie l'exemption des droits et taxes d'importation sur les marchandises admises temporairement, dans les cas et conformément aux procédures stipulées par toute autre convention internationale en la matière qui la lie, conformément à sa législation. Il sera tenu compte des conditions dans lesquelles les obligations découlant d'une telle convention ont été acceptées par la partie en question.

ARTICLE 14

Les marchandises originaires, respectivement, d'Ukraine et de la Communauté sont importées, respectivement, dans la Communauté et en Ukraine en dehors de toute restriction quantitative, sans préjudice des articles 18, 21, 22 et de l'annexe II du présent accord, et des articles 77, 81, 244, 249 et 280 de l'acte d'adhésion de l'Espagne et du Portugal à la Communauté.

ARTICLE 15

1. Les produits du territoire d'une partie importés dans le territoire de l'autre partie ne sont soumis, directement ou indirectement, à aucune taxe ou imposition intérieure supérieure à celles qui s'appliquent, directement ou indirectement, à des produits nationaux similaires.

2. En outre, ces produits bénéficient d'un traitement non moins favorable que celui accordé à des produits similaires d'origine nationale en vertu de lois, réglementations et prescriptions concernant leur vente intérieure, leur offre à la vente, leur achat, leur transport, leur distribution ou leur utilisation. Le présent paragraphe n'exclut pas l'application de droits de transport intérieurs différenciés fondés exclusivement sur l'exploitation économique du moyen de transport et non sur la nationalité du produit.

ARTICLE 16

Les articles suivants du GATT sont applicables mutatis mutandis entre les deux parties :

- 1) article VII, paragraphes 1, 2, 3, 4a, 4b, 4d, 5,
- 2) article VIII,
- 3) article IX,
- 4) article X.

ARTICLE 17

Les marchandises sont échangées entre les parties aux prix du marché.

ARTICLE 18

1. Lorsque les importations d'un produit donné dans le territoire de l'une des parties augmentent dans des proportions et des conditions telles qu'elles causent ou risquent de causer un préjudice grave aux producteurs nationaux de produits similaires ou directement concurrentiels, la Communauté ou l'Ukraine, selon le cas, peuvent prendre des mesures appropriées dans les conditions et selon les procédures suivantes.
2. Avant de prendre des mesures ou, dès que possible, dans les cas auxquels s'applique le paragraphe 4, la Communauté ou l'Ukraine, selon le cas, fournit au Comité de coopération toutes les informations utiles en vue de rechercher une solution acceptable pour les deux parties.
3. Si, à la suite des consultations, les parties ne parviennent pas à s'accorder, dans les 30 jours suivant la notification au Comité de coopération, sur les actions à entreprendre pour remédier à la situation, la partie ayant demandé les consultations est libre de limiter les importations des produits concernés dans la mesure et pendant la durée nécessaires pour empêcher ou réparer le préjudice, ou d'adopter toute autre mesure appropriée.

4. Dans des circonstances critiques, lorsqu'un retard risque d'entraîner des dommages difficilement réparables, les parties peuvent prendre des mesures avant les consultations, à condition que des consultations aient lieu immédiatement après l'adoption de ces mesures.

5. Dans le choix des mesures à prendre au titre du présent article, les parties accordent la priorité à celles qui perturbent le moins la réalisation des objectifs du présent accord.

ARTICLE 19

Aucune disposition du présent titre, et en particulier de l'article 18, ne préjudicie ou n'affecte l'adoption, par l'une des parties, de mesures antidumping ou compensatoires conformément à l'article VI du GATT, l'Accord sur la mise en oeuvre de l'article VI du GATT, l'Accord sur l'interprétation et l'application des articles VI, XVI et XXIII du GATT ou à sa législation interne correspondante.

En ce qui concerne les enquêtes antidumping ou en matière de subventions, chaque partie convient d'examiner les observations de l'autre partie et d'informer les parties concernées des faits et considérations essentiels sur la base desquels une décision finale doit être prise. Avant d'imposer des droits antidumping et compensateurs définitifs, la partie s'efforce d'apporter une solution constructive au problème.

ARTICLE 20

L'accord ne fait pas obstacle aux interdictions ou restrictions d'importation, d'exportation ou de transit, justifiées par des raisons de moralité publique, d'ordre public, de sécurité publique, de protection de la santé et de la vie des personnes et des animaux ou de préservation de végétaux, de protection des ressources naturelles, de protection des trésors nationaux ayant une valeur artistique, historique ou archéologique ou de protection de la propriété intellectuelle, industrielle et commerciale ni aux réglementations relatives à l'or et à l'argent. Toutefois, ces interdictions ou restrictions ne doivent constituer ni un moyen de discrimination arbitraire, ni une restriction déguisée dans le commerce entre les parties.

ARTICLE 21

Le présent titre n'est pas applicable aux échanges de produits textiles relevant des chapitres 50 à 63 de la nomenclature combinée. Les échanges de ces produits sont régis par un accord séparé, paraphé le 5 mai 1993 et appliqué provisoirement depuis le 1er janvier 1993.

ARTICLE 22

1. Les échanges de produits couverts par le traité instituant la Communauté européenne du charbon et de l'acier sont régis par les dispositions du présent titre, à l'exception de l'article 14, et lors de son entrée en vigueur, par les dispositions d'un accord sur les arrangements quantitatifs concernant les échanges de produits "acier CECA".

2. Un groupe de contact sur les questions relatives au charbon et à l'acier est mis en place, composé de représentants de la Communauté, d'une part, et de représentants de l'Ukraine, d'autre part.

Ce groupe de contact échange régulièrement des informations sur toutes les questions relatives au charbon et à l'acier intéressant les parties.

ARTICLE 23

Le commerce des matériaux nucléaires est assujéti aux dispositions d'un accord spécifique à conclure entre la Communauté européenne de l'énergie atomique et l'Ukraine.

TITRE IV

DISPOSITIONS RELATIVES AU COMMERCE ET AUX INVESTISSEMENTS

CHAPITRE I

Conditions relatives à l'emploi

ARTICLE 24

1. Sous réserve des lois, conditions et procédures applicables dans chaque Etat membre, la Communauté et les Etats membres s'efforcent d'assurer que les travailleurs de nationalité ukrainienne légalement employés sur le territoire d'un Etat membre ne font l'objet d'aucune discrimination fondée sur la nationalité, en ce qui concerne les conditions de travail, de rémunération ou de licenciement, par rapport aux ressortissants dudit Etat membre.

SÖ 1997: 63

2. Sous réserve des lois, conditions et procédures applicables en Ukraine, l'Ukraine s'efforce d'assurer que les travailleurs ressortissants d'un Etat membre légalement employés sur son territoire ne font l'objet d'aucune discrimination fondée sur la nationalité, en ce qui concerne les conditions de travail, de rémunération ou de licenciement, par rapport à ses propres ressortissants.

ARTICLE 25

Coordination de la sécurité sociale

Les parties concluent des accords afin :

- 1) d'adopter, sous réserve des conditions et modalités applicables dans chaque Etat membre, les dispositions nécessaires à la coordination des systèmes de sécurité sociale pour les travailleurs de nationalité ukrainienne, légalement employés sur le territoire d'un Etat membre. Ces dispositions assurent notamment :
  - que toutes les périodes d'assurance, d'emploi ou de résidence accomplies par lesdits travailleurs dans les différents Etats membres sont totalisées aux fins de l'acquisition de droits à pension de vieillesse, d'invalidité et de survie et du bénéfice des soins médicaux pour eux-mêmes ;
  - que toutes les pensions de vieillesse, de survie, d'invalidité, d'accident du travail ou de maladie professionnelle, à l'exception des prestations spéciales non contributives, bénéficient du libre transfert au taux applicable en vertu de la législation du ou des Etats membres débiteurs ;

- 2) d'adopter, sous réserve des conditions et modalités applicables en Ukraine, les dispositions nécessaires pour accorder aux travailleurs ressortissants d'un Etat membre légalement employés en Ukraine un traitement similaire à celui visé au paragraphe 1 deuxième tiret.

ARTICLE 26

Les mesures à adopter conformément à l'article 25 ne doivent affecter en rien les droits ou obligations résultant d'accords bilatéraux liant l'Ukraine et les Etats membres, lorsque ces accords offrent un traitement plus favorable aux ressortissants ukrainiens ou aux ressortissants des Etats membres.

ARTICLE 27

Le conseil de coopération examine les efforts conjoints pouvant être accomplis pour contrôler l'immigration illégale compte tenu du principe et de la pratique de réadmission.

ARTICLE 28

Le conseil de coopération examine les améliorations pouvant être apportées aux conditions de travail des hommes d'affaires conformément aux engagements internationaux des parties, notamment ceux définis dans le document de la Conférence CSCE de Bonn.

ARTICLE 29

Le conseil de coopération fait des recommandations pour la mise en oeuvre des articles 24, 27 et 28.

CHAPITRE II

Conditions relatives à l'établissement et
à l'activité des sociétés

ARTICLE 30

1. a) La Communauté et ses Etats membres réservent à l'établissement de sociétés ukrainiennes sur leur territoire un traitement non moins favorable que celui accordé à des sociétés d'un pays tiers, et ce conformément à leurs législations et réglementations.

b) Sans préjudice des réserves énumérées à l'annexe IV, la Communauté et ses Etats membres réservent aux activités des filiales de sociétés ukrainiennes établies sur leur territoire un traitement non moins favorable que celui accordé à leurs propres sociétés, et ce conformément à leurs législations et réglementations.

c) La Communauté et ses Etats membres réservent aux activités des succursales de sociétés ukrainiennes établies sur leur territoire un traitement non moins favorable que celui accordé aux succursales de sociétés d'un pays tiers, et ce conformément à leurs législations et réglementations.

2. a) Sans préjudice des réserves énumérées à l'annexe V, l'Ukraine réserve à l'établissement de sociétés communautaires sur son territoire un traitement non moins favorable que celui accordé à ses propres sociétés ou à des sociétés d'un pays tiers, si celui-ci est meilleur, et ce conformément à sa législation et ses réglementations.

b) L'Ukraine réserve aux activités des filiales et succursales de sociétés communautaires établies sur son territoire un traitement non moins favorable que celui accordé à ses propres sociétés ou succursales ou à des sociétés ou succursales d'un pays tiers, si celui-ci est meilleur, et ce conformément à sa législation et à ses réglementations.

3. Les dispositions des paragraphes 1 et 2 ne peuvent être utilisées pour contourner la législation et les réglementations d'une partie, applicables à l'accès à certains secteurs ou activités spécifiques par des filiales de sociétés de l'autre partie établies sur le territoire de la première.

Le traitement visé aux paragraphes 1 et 2 sera acquis aux sociétés établies dans la Communauté et en Ukraine respectivement au moment de la date d'entrée en vigueur du présent accord et aux sociétés qui s'y établiront après cette date.

ARTICLE 31

1. Les dispositions de l'article 30 ne s'appliquent pas aux transports aériens, fluviaux et maritimes, sans préjudice des dispositions de l'article 104.

2. Toutefois, en ce qui concerne les activités des agences maritimes fournissant des services de transport maritime international, y compris les activités intermodales comprenant une partie maritime, chaque partie autorisera les sociétés de l'autre partie à avoir une présence commerciale sur son territoire sous la forme de filiales ou de succursales, dans des conditions d'établissement et d'activité non moins favorables que celles accordées à ses propres sociétés ou aux filiales ou succursales de sociétés d'un pays tiers, si celles-ci sont meilleures.

SÖ 1997: 63

Ces activités comprennent, sans toutefois s'y limiter :

- a) la commercialisation et la vente de services de transport maritime et de services annexes par contact direct avec les clients, de l'offre de prix à l'établissement de la facture, que ces services soient exécutés ou offerts par le prestataire de services lui-même ou par des prestataires de services avec lesquels le vendeur de services a établi des accords commerciaux permanents ;
- b) l'achat et l'utilisation, pour leur propre compte ou pour le compte de leurs clients (et la revente à leurs clients) de tout service de transport ou annexe, y compris les services de transport intérieurs par quelque mode que ce soit, particulièrement par les voies navigables intérieures, la route ou le rail, nécessaires pour la fourniture d'un service intégré ;
- c) la préparation des documents de transport, des documents douaniers ou de tout autre document relatif à l'origine et à la nature des marchandises transportées ;
- d) la fourniture d'informations commerciales par tous moyens, y compris les systèmes d'information informatisés et les échanges de données électroniques (sous réserve de restrictions non discriminatoires concernant les télécommunications) ;
- e) l'établissement d'un arrangement commercial, y compris la participation au capital de l'entreprise et le recrutement du personnel local (ou, dans le cas de personnel étranger, sous réserve des dispositions pertinentes du présent accord), avec une agence maritime locale ;
- f) l'organisation, pour le compte des compagnies de l'escale du navire ou la prise en charge des cargaisons lorsque nécessaire.

ARTICLE 32

Aux fins du présent accord, on entend par :

- a) "société communautaire" ou "société ukrainienne" respectivement : une société constituée en conformité avec la législation d'un Etat membre ou de l'Ukraine et ayant son siège statutaire, son administration centrale ou son principal établissement sur le territoire de la Communauté ou de l'Ukraine. Toutefois, si la société, constituée en conformité avec la législation d'un Etat membre ou de l'Ukraine, n'a que son siège statutaire sur le territoire de la Communauté ou de l'Ukraine, elle sera considérée comme une société communautaire ou une société ukrainienne si son activité a un lien effectif et continu avec l'économie d'un des Etats membres ou de l'Ukraine respectivement ;
- b) "filiale" d'une société : une société effectivement contrôlée par la première ;
- c) "succursale" d'une société : un établissement n'ayant pas la personnalité juridique qui a l'apparence de la permanence, tel que l'extension d'une société mère, dispose d'une gestion propre et est équipé matériellement pour négocier des affaires avec des tiers de telle sorte que ces derniers, quoique sachant qu'il y aura, si nécessaire, un lien juridique avec la société mère, dont le siège est à l'étranger, ne sont pas tenus de traiter directement avec celle-ci, mais peuvent effectuer des transactions commerciales au lieu de l'établissement constituant l'extension ;
- d) "établissement" : le droit pour les sociétés communautaires ou ukrainiennes définies au point a) d'accéder à des activités économiques par la création de filiales et de succursales en Ukraine ou dans la Communauté respectivement ;

- e) "exploitation" : le fait d'exercer une activité économique ;

- f) "activités économiques" : les activités à caractère industriel, commercial ainsi que les professions libérales ;

- g) en ce qui concerne le transport maritime international, y compris les opérations intermodales comportant un trajet maritime, bénéficient également des dispositions du présent chapitre et du chapitre III, les ressortissants des Etats membres ou de l'Ukraine, établis hors de la Communauté ou de l'Ukraine respectivement, et les compagnies de navigation établies hors de la Communauté ou de l'Ukraine et contrôlées par des ressortissants d'un Etat membre ou de l'Ukraine, si leurs navires sont immatriculés dans cet Etat membre ou en Ukraine conformément à leur législation respective.

ARTICLE 33

1. Nonobstant toute autre disposition du présent accord, il n'est pas fait obstacle à l'adoption par une partie de mesures prudentielles, notamment pour garantir la protection des investisseurs, des déposants, des preneurs d'assurance ou des "fiduciants", ou pour préserver l'intégrité et la stabilité du système financier. Lorsque ces mesures ne sont pas conformes aux dispositions du présent accord, elles ne peuvent être utilisées pour échapper aux obligations incombant à une partie en vertu du présent accord.

2. Aucune disposition du présent accord ne doit être interprétée de manière à exiger d'une partie qu'elle divulgue des informations relatives aux affaires et aux comptes des clients individuels ou toute information confidentielle ou protégée en possession des institutions publiques.

ARTICLE 34

Les dispositions du présent accord ne préjugent pas de l'application, par chaque partie, de toute mesure nécessaire pour éviter que les mesures qu'elle a prises concernant l'accès des pays tiers à son marché soient contournées par le biais des dispositions du présent accord.

ARTICLE 35

1. Nonobstant les dispositions du chapitre I, une société communautaire ou une société ukrainienne établie sur le territoire de l'Ukraine ou de la Communauté respectivement a le droit d'employer ou de faire employer par l'une de ses filiales ou succursales, en conformité avec la législation en vigueur dans le pays d'établissement hôte, sur le territoire de l'Ukraine et de la Communauté respectivement, des ressortissants des Etats membres de la Communauté et de l'Ukraine, à condition que ces personnes fassent partie du personnel de base défini au paragraphe 2 et qu'elles soient exclusivement employées par ces sociétés, filiales ou succursales. Les permis de séjour et de travail de ces personnes ne couvrent que la période de cet emploi.

2. Le personnel de base des sociétés mentionnées ci-dessus, ci-après dénommées "firmes", est composé de "personnes transférées entre entreprises" telles qu'elles sont définies à la lettre c) et appartenant aux catégories suivantes, pour autant que la firme soit une personne morale et que les personnes concernées aient été employées par cette firme ou aient été des partenaires de cette firme (autres que des actionnaires majoritaires) pendant au moins un an avant ce transfert :

SÖ 1997: 63

a) des cadres supérieurs d'une firme, dont la fonction principale consiste à gérer cette dernière, sous le contrôle ou la direction générale principalement du conseil d'administration ou des actionnaires ou de leurs équivalents, leur fonction consistant à :

- diriger la firme, un service ou une section de la firme ;
- surveiller et contrôler le travail des autres membres du personnel exerçant des fonctions techniques ou administratives ;
- engager ou licencier ou recommander d'engager ou de licencier du personnel ou prendre d'autres mesures concernant le personnel, en vertu des pouvoirs qui leur sont conférés ;

b) des personnes employées par une firme, qui possèdent des compétences exceptionnelles essentielles concernant le service, les équipements de recherche, les technologies ou la gestion de la firme. L'évaluation de ces connaissances peut refléter, outre les connaissances spécifiques à la firme, un niveau élevé de compétences pour un type de travail ou d'activité nécessitant des connaissances techniques spécifiques, ainsi que les membres de professions agréées ;

c) une "personne transférée entre entreprises" est définie comme une personne physique travaillant pour une firme sur le territoire d'une partie, et transférée temporairement dans le contexte de l'exercice d'activités économiques sur le territoire de l'autre partie ; la firme concernée doit avoir son principal établissement sur le territoire d'une partie et le transfert doit s'effectuer vers un établissement (filiale, succursale) de cette firme, exerçant réellement des activités économiques similaires sur le territoire de l'autre partie.

ARTICLE 36

1. Les parties évitent de prendre des mesures ou des actions rendant les conditions d'établissement et d'exploitation de leurs sociétés plus restrictives qu'elles ne l'étaient le jour précédant la date de la signature du présent accord.

2. Les dispositions du présent article ne préjugent pas de celles de l'article 44 : les situations couvertes par cet article sont régies uniquement par les dispositions de cet article à l'exclusion de toute autre disposition.

3. Agissant dans l'esprit de partenariat et de coopération et à la lumière des dispositions de l'article 51, le gouvernement ukrainien informe la Communauté de son intention de proposer une nouvelle législation ou d'adopter de nouvelles réglementations pouvant rendre les conditions d'établissement ou d'activité en Ukraine de succursales ou de filiales de sociétés communautaires plus restrictives qu'elles ne l'étaient le jour précédant la date de la signature du présent accord. La Communauté peut demander à l'Ukraine de communiquer les projets de lois ou de réglementations et d'engager des consultations à ce sujet.

4. Lorsque de nouvelles législations ou réglementations introduites en Ukraine risquent de rendre les conditions d'établissement des sociétés communautaires sur son territoire ou d'activité de succursales et de filiales de sociétés communautaires établies en Ukraine plus restrictives qu'elles ne l'étaient le jour précédant la date de la signature du présent accord, ces législations ou réglementations ne sont pas applicables pendant les trois années suivant l'entrée en vigueur de l'acte en question aux filiales et succursales déjà établies en Ukraine au moment de cette entrée en vigueur.

CHAPITRE III

**Prestations transfrontalières de services entre
la Communauté et l'Ukraine**

ARTICLE 37

1. Les parties s'engagent, conformément aux dispositions du présent chapitre, à prendre les mesures nécessaires pour autoriser progressivement la prestation de services par les sociétés communautaires ou ukrainiennes qui sont établies dans une partie autre que celle du destinataire des services et ce, compte tenu de l'évolution du secteur des services dans les deux parties.

2. Le conseil de coopération fait les recommandations nécessaires à la mise en oeuvre du paragraphe 1.

ARTICLE 38

Les parties coopèrent en vue de développer en Ukraine un secteur des services obéissant aux lois du marché.

ARTICLE 39

1. En ce qui concerne le transport maritime international, les parties s'engagent à appliquer de manière effective le principe du libre accès au marché et au trafic sur une base commerciale.

a) La disposition précitée ne préjuge pas des droits et obligations relevant du code de conduite des conférences maritimes des Nations unies applicable à l'une ou l'autre des parties au présent accord. Les compagnies hors conférence sont libres d'agir en concurrence avec une conférence, pour autant qu'elles adhèrent au principe de la concurrence loyale sur une base commerciale.

b) Les parties affirment leur adhésion au principe de la libre concurrence pour le commerce des vrac, secs et liquides.

2. En appliquant les principes du paragraphe 1, les parties :

a) s'abstiennent d'appliquer, à partir de l'entrée en vigueur du présent accord, les clauses de partage des cargaisons d'accords bilatéraux entre un Etat membre de la Communauté et l'ancienne Union soviétique ;

b) s'abstiennent d'introduire, dans les accords bilatéraux futurs avec les pays tiers, des clauses de partage des cargaisons, sauf dans les circonstances exceptionnelles où des compagnies de navigation de l'une ou l'autre partie au présent accord n'aurait pas, autrement, la possibilité de participer au trafic à destination et en provenance du pays tiers concerné ;

c) interdisent, dans les accords bilatéraux futurs, les clauses de partage des cargaisons concernant les vrac, secs et liquides ;

d) abolissent, dès l'entrée en vigueur du présent accord, toutes les mesures unilatérales, les entraves administratives, techniques et autres qui pourraient avoir des effets restrictifs ou discriminatoires sur la libre prestation de services dans le transport maritime international.

SÖ 1997: 63

Chaque partie octroie, entre autres, aux navires battant pavillon de l'autre partie, un traitement non moins favorable que celui accordé à ses propres navires en ce qui concerne l'accès aux ports ouverts au commerce international, l'utilisation des infrastructures et des services maritimes auxiliaires des ports, ainsi qu'en ce qui concerne les droits et taxes, les facilités douanières, la désignation de postes de mouillage et les facilités pour le chargement et le déchargement.

Chaque partie accorde le même traitement aux navires utilisés par les ressortissants et les sociétés de l'autre partie, battant pavillon d'un pays tiers, après une période transitoire mais au plus tard le 1er juillet 1997.

3. Les ressortissants et les sociétés communautaires assurant des services de transport maritime international sont libres de fournir des services internationaux fluvio-maritimes sur les eaux intérieures d'Ukraine et vice-versa.

ARTICLE 40

Afin d'assurer un développement coordonné des transports entre les parties, adapté à leurs besoins commerciaux, les conditions d'accès réciproque au marché et à la prestation de services de transport par route, rail et voies navigables intérieures et, le cas échéant, de transport aérien, peuvent faire l'objet d'accords spécifiques qui seront négociés entre les parties définies à l'article 99 après l'entrée en vigueur du présent accord.

CHAPITRE IV

Dispositions générales

ARTICLE 41

1. Les dispositions du présent titre s'appliquent sous réserve des limitations justifiées par des raisons d'ordre public, de sécurité publique ou de santé publique.
2. Elles ne s'appliquent pas aux activités qui, sur le territoire de l'une ou de l'autre partie, sont liées, même occasionnellement, à l'exercice de la puissance publique.

ARTICLE 42

Aux fins de l'application du présent titre, aucune disposition de ce dernier ne fait obstacle à l'application, par les parties, de leurs lois et réglementations concernant l'admission et le séjour, l'emploi, les conditions de travail, l'établissement de personnes physiques et la prestation de services, à condition que n'en soient pas réduits à néant ou compromis les avantages que retire l'une des parties d'une disposition spécifique du présent accord. La présente disposition ne préjuge pas de l'application de l'article 41.

ARTICLE 43

Les sociétés contrôlées ou possédées conjointement par des sociétés ukrainiennes et des sociétés communautaires, bénéficient également des dispositions des chapitres II, III et IV.

ARTICLE 44

Le traitement accordé, depuis le jour qui précède d'un mois la date d'entrée en vigueur des obligations pertinentes découlant de l'accord général sur le commerce des services (GATS), par l'une des parties à l'autre partie en vertu du présent accord n'est pas plus favorable, en ce qui concerne les secteurs ou les mesures couverts par le GATS, que celui accordé par cette première partie conformément aux dispositions du GATS et ce, quel que soit le secteur, sous-secteur ou mode de prestation du service.

ARTICLE 45

Aux fins des chapitres II, III et IV, il n'est pas tenu compte du traitement accordé par la Communauté, ses Etats membres ou l'Ukraine en vertu d'engagements contractés lors d'accords d'intégration économique conformément aux principes de l'article V du GATS.

ARTICLE 46

1. Le traitement de la nation la plus favorisée accordé conformément aux dispositions du présent titre ne s'applique pas aux avantages fiscaux que les parties accordent ou accorderont à l'avenir sur la base d'accords visant à éviter la double imposition ou d'autres arrangements fiscaux.

2. Aucune disposition du présent titre n'est interprétée de manière à empêcher l'adoption ou l'application par les parties d'une mesure visant à éviter l'évasion fiscale conformément aux dispositions fiscales des accords visant à éviter une double imposition, d'autres arrangements fiscaux ou de la législation fiscale nationale.

3. Aucune disposition du présent titre n'est interprétée de manière à empêcher les Etats membres ou l'Ukraine d'établir une distinction, dans l'application des dispositions pertinentes de leur législation fiscale, entre les contribuables qui ne se trouvent pas dans des situations identiques, en particulier en ce qui concerne leur lieu de résidence.

ARTICLE 47

Sans préjudice de l'article 35, aucune disposition des chapitres II, III et IV n'est interprétée comme donnant droit à :

- des ressortissants des Etats membres ou de l'Ukraine d'entrer, ou de rester, sur le territoire de l'Ukraine ou de la Communauté, en quelque qualité que ce soit, et notamment en tant qu'actionnaires ou partenaires d'une société ou gestionnaires ou employés de cette société ou fournisseurs ou bénéficiaires de services ;

- des succursales ou des filiales communautaires de sociétés ukrainiennes d'employer ou de faire employer sur le territoire de la Communauté des ressortissants ukrainiens ;

- des succursales ou des filiales ukrainiennes de sociétés communautaires d'employer ou de faire employer sur le territoire de l'Ukraine des ressortissants des Etats membres ;

- des sociétés ukrainiennes ou des succursales ou filiales communautaires de sociétés ukrainiennes de fournir des ressortissants ukrainiens chargés d'agir pour le compte et sous le contrôle d'autres personnes en vertu de contrats d'emploi temporaires ;

- des sociétés communautaires ou des filiales ou succursales ukrainiennes de sociétés communautaires de fournir des travailleurs qui sont des ressortissants des Etats membres en vertu de contrats d'emploi temporaires.

TITRE V

PAIEMENTS COURANTS ET CAPITAUX

ARTICLE 48

1. Les parties s'engagent à autoriser, dans une monnaie librement convertible, tous paiements courants relevant de la balance des transactions entre des résidents de la Communauté et de l'Ukraine dans la mesure où les transactions qui en sont à l'origine concernent la circulation, libérée conformément au présent accord, de marchandises, de services ou de personnes entre les parties.

2. En ce qui concerne les transactions relevant de la balance des capitaux, les parties assurent à partir de l'entrée en vigueur du présent accord, la libre circulation des capitaux concernant les investissements directs effectués dans des sociétés constituées conformément à la législation du pays hôte et les investissements effectués conformément aux dispositions du chapitre II du titre IV, ainsi que la liquidation ou le rapatriement du produit de ces investissements et de tout bénéfice en découlant.

3. Sans préjudice du paragraphe 2 ou du paragraphe 5, les parties s'abstiennent à partir de l'entrée en vigueur du présent accord, d'introduire de nouvelles restrictions de change affectant les mouvements de capitaux et les paiements courants afférents à ces mouvements entre les résidents de la Communauté et de l'Ukraine et de rendre les arrangements existants plus restrictifs.

4. Les parties se consultent en vue de faciliter la circulation de types de capitaux autres que ceux mentionnés au paragraphe 2 entre la Communauté et l'Ukraine en vue de promouvoir les objectifs du présent accord.

5. Sur la base des dispositions du présent article, tant que la convertibilité totale de la monnaie de l'Ukraine au sens de l'Article VIII des statuts du Fonds monétaire international (FMI) n'a pas été instaurée, l'Ukraine peut, dans des circonstances exceptionnelles, appliquer des restrictions de change liées à l'octroi ou à l'obtention de crédits financiers à court et moyen termes, dans la mesure où ces restrictions lui sont imposées pour l'octroi de tels crédits et sont autorisées conformément à son statut au sein du FMI. L'Ukraine applique ces restrictions de manière non discriminatoire et en veillant à ce qu'elles perturbent le moins possible le présent accord. L'Ukraine informe rapidement le conseil de coopération de l'adoption de ces mesures et de toute modification qu'elle pourrait y apporter.

6. Sans préjudice des paragraphes 1 et 2, lorsque, dans des circonstances exceptionnelles, la libre circulation des capitaux entre la Communauté et l'Ukraine cause, ou risque de causer, de graves difficultés pour l'application de la politique de change ou la politique monétaire de la Communauté ou de l'Ukraine, la Communauté et l'Ukraine, respectivement, peuvent prendre des mesures de sauvegarde en ce qui concerne les mouvements de capitaux entre la Communauté et l'Ukraine pendant une période ne dépassant pas 6 mois si de telles mesures sont strictement nécessaires.

TITRE VI

CONCURRENCE, PROTECTION DE LA PROPRIETE INTELLECTUELLE, INDUSTRIELLE ET COMMERCIALE ET COOPERATION LEGISLATIVE

ARTICLE 49

1. Les parties conviennent de neutraliser ou d'éliminer par l'application de leurs lois sur la concurrence ou de toute autre manière, les restrictions à la concurrence dues aux entreprises ou à une intervention de l'Etat dans la mesure où elles risquent d'affecter les échanges entre la Communauté et l'Ukraine.

2. En vue d'atteindre les objectifs mentionnés au paragraphe 1 :

2.1 Les parties veillent à adopter et à appliquer les lois concernant les restrictions en matière de concurrence pratiquées par les entreprises relevant de leur juridiction.

2.2 Les parties s'abstiennent d'octroyer des aides d'Etat favorisant certaines entreprises ou la production de biens autres que des produits de base tels qu'ils sont définis dans le GATT ou la prestation de services, qui faussent ou qui menacent de fausser la concurrence dans la mesure où elles affectent les échanges entre la Communauté et l'Ukraine.

2.3 A la demande de l'une des parties, l'autre partie fournit des informations sur ses régimes d'aide ou sur certains cas particuliers d'aides d'Etat. Aucune information couverte par les dispositions législatives des parties en matière de secret professionnel ou commercial ne doit être fournie.

2.4 Dans le cas de monopoles d'Etat à caractère commercial, les parties se déclarent prêtes, à partir de la quatrième année suivant la date d'entrée en vigueur du présent accord, à assurer qu'il n'y aura pas de discrimination entre les ressortissants des parties en ce qui concerne les conditions auxquelles les marchandises sont fournies ou commercialisées.

2.5 En ce qui concerne les entreprises publiques ou les entreprises auxquelles les Etats membres ou l'Ukraine accordent des droits exclusifs, les parties se déclarent disposées, à partir de la quatrième année suivant la date d'entrée en vigueur du présent accord, à faire en sorte qu'aucune mesure perturbant les échanges entre la Communauté et l'Ukraine dans une mesure contraire aux intérêts respectifs des parties ne soit adoptée ou maintenue. Cette disposition ne fait pas obstacle à l'exécution, en droit ou en fait, des tâches particulières assignées à ces entreprises.

2.6 La période définie aux paragraphes 2.4 et 2.5 peut être prolongée sur accord des parties.

SÖ 1997: 63

3. Des consultations peuvent avoir lieu au sein du comité de coopération à la demande de la Communauté ou de l'Ukraine concernant les restrictions ou les distorsions de la concurrence visées aux paragraphes 1 et 2 ainsi que l'application de leurs règles de concurrence, sous réserve des limites imposées par les lois relatives à la divulgation d'informations, à la confidentialité et au secret des affaires. Les consultations peuvent également porter sur des questions relatives à l'interprétation des paragraphes 1 et 2.
4. Les parties ayant une expérience de l'application des règles de concurrence s'efforcent de fournir aux autres parties, sur demande et dans la limite des ressources disponibles, une assistance technique pour le développement et la mise en oeuvre des règles de concurrence.
5. Les dispositions précitées n'affectent en rien les droits des parties d'appliquer des mesures adéquates, notamment celles visées à l'article 19, afin de remédier à toute distorsion des échanges de biens ou de services.

ARTICLE 50

1. Conformément aux dispositions du présent article et de l'annexe III, l'Ukraine continue à améliorer la protection des droits de propriété intellectuelle, industrielle et commerciale afin d'assurer, d'ici à la fin de la cinquième année suivant l'entrée en vigueur du présent accord, un niveau de protection similaire à celui qui existe dans la Communauté, y compris les moyens prévus pour assurer le respect de ces droits.

2. A la fin de la cinquième année suivant l'entrée en vigueur du présent accord, l'Ukraine adhère aux conventions multilatérales en matière de propriété intellectuelle, industrielle et commerciale visées à l'annexe III paragraphe 1 auxquelles les Etats membres sont parties ou qui sont appliquées de facto par les Etats membres conformément aux dispositions pertinentes de ces conventions.

ARTICLE 51

1. Les parties reconnaissent que le renforcement des liens économiques entre l'Ukraine et la Communauté dépend essentiellement du rapprochement de la législation existante et future de l'Ukraine avec celle de la Communauté. L'Ukraine mettra tout en oeuvre afin que sa législation soit progressivement rendue compatible avec la législation communautaire.

2. Le rapprochement des législations s'étend en particulier aux domaines suivants : législation douanière, droit des sociétés, droit bancaire, comptabilité et fiscalité des entreprises, propriété intellectuelle, protection des travailleurs sur le lieu de travail, services financiers, règles de concurrence, marchés publics, protection de la santé et de la vie des personnes, des animaux et des plantes, environnement, protection des consommateurs, fiscalité indirecte, règles et normes techniques, lois et réglementations nucléaires, transports.

3. L'assistance technique que la Communauté apporte à l'Ukraine, en fonction des besoins, pour la réalisation de ces mesures peut notamment inclure :

- l'échange d'experts ;
- la fourniture d'informations rapides, notamment en matière de législation ;

- l'organisation de séminaires ;
- les activités de formation ;
- une aide pour la traduction de la législation communautaire dans les secteurs concernés.

TITRE VII

COOPERATION ECONOMIQUE

ARTICLE 52

1. La Communauté et l'Ukraine établissent une coopération économique en vue de contribuer au processus de réforme et de redressement économiques et au développement durable de l'Ukraine. Cette coopération renforce et développe les liens économiques, dans l'intérêt des deux parties.

2. Les politiques et les autres mesures visent à promouvoir les réformes économiques et sociales et la restructuration du système économique en Ukraine ; elles s'inspirent des principes de la durabilité et du développement social harmonieux et intègrent également des considérations relatives à l'environnement.

3. A cette fin, la coopération se concentre sur la coopération industrielle, la promotion et la protection des investissements, les marchés publics, les normes et les évaluations de conformité, le secteur minier et des matières premières, la science et la technologie, l'éducation et la formation, l'agriculture et le secteur agro-industriel, l'énergie, le secteur nucléaire civil, l'environnement, les transports, l'espace, les télécommunications, les services financiers, le blanchiment d'argent, la politique monétaire, le développement régional, la coopération sociale, le tourisme, les petites et moyennes entreprises, l'information et la communication, la protection des consommateurs, les douanes, la coopération statistique, l'économie et la lutte contre la drogue.

4. Une attention particulière est accordée aux mesures susceptibles de promouvoir la coopération entre les Etats indépendants et les autres pays voisins en vue de stimuler un développement harmonieux de la région.

5. Le cas échéant, la coopération économique et d'autres formes de coopération prévues par le présent accord peuvent être appuyées par une assistance technique de la Communauté, compte tenu du règlement du Conseil de la Communauté applicable à l'assistance technique aux Etats indépendants, des priorités convenues dans le programme indicatif relatif à l'assistance technique de la Communauté à l'Ukraine et des procédures de coordination et de mise en oeuvre y fixées.

6. Le conseil de coopération formule des recommandations concernant le développement de la coopération dans les domaines indiqués au paragraphe 3.

ARTICLE 53

Coopération industrielle

1. La coopération vise en particulier à promouvoir :

- le développement de liens commerciaux entre les agents économiques des deux parties, par exemple en ce qui concerne le transfert de technologies et de savoir-faire ;
- la participation de la Communauté aux efforts accomplis par l'Ukraine pour restructurer et améliorer techniquement son industrie ;
- l'amélioration de la gestion ;
- le développement de règles et pratiques commerciales adéquates, y compris la commercialisation de produits ;
- la protection de l'environnement ;
- l'adaptation de la structure de la production industrielle aux normes d'une économie de marché avancée ;
- la conversion du complexe militaro-industriel.

2. Les dispositions du présent article ne portent pas atteinte à l'application des règles de concurrence communautaires aux entreprises.

ARTICLE 54

Promotion et protection des investissements

1. Compte tenu des pouvoirs et compétences respectifs de la Communauté et de ses Etats membres, la coopération vise à créer un environnement favorable aux investissements, tant nationaux qu'étrangers, particulièrement par la réalisation de meilleures conditions pour la protection des investissements, le transfert des capitaux et l'échange d'informations en matière de possibilités d'investissement.

2. La coopération vise en particulier à promouvoir :

- la conclusion, le cas échéant, entre les Etats membres et l'Ukraine, d'accords pour la promotion et la protection des investissements ;
- la conclusion, le cas échéant, entre les Etats membres et l'Ukraine, d'accords visant à éviter une double imposition ;
- la création de conditions favorables pour attirer les investissements étrangers dans l'économie ukrainienne ;
- l'établissement de lois et de conditions commerciales stables et adéquates, et l'échange d'informations en matière de lois, réglementations et pratiques administratives dans le domaine des investissements ;

SÖ 1997: 63

- l'échange d'informations sur les possibilités d'investissement dans le cadre, entre autres, de foires commerciales, d'expositions, de semaines commerciales et autres manifestations.

ARTICLE 55

Marchés publics

Les parties coopèrent pour promouvoir une concurrence ouverte dans la passation des marchés de biens et services, notamment par le biais d'appels d'offres.

ARTICLE 56

Coopération dans le domaine des normes et de l'évaluation de la conformité

1. La coopération entre les parties vise à encourager l'alignement sur les critères, principes et directives internationaux suivis en matière de qualité, à faciliter la reconnaissance mutuelle dans le domaine de l'évaluation de la conformité, ainsi qu'à améliorer la qualité des produits ukrainiens.

2. A cette fin, les parties s'efforcent :

- de promouvoir une coopération appropriée avec les organisations et institutions spécialisées dans ces domaines ;

- de promouvoir l'utilisation des règles techniques de la Communauté et l'application des normes et des procédures européennes d'évaluation de la conformité ;
- de favoriser le partage de l'expérience et de l'information technique en matière de gestion de la qualité.

ARTICLE 57

Secteur minier et matières premières

1. Les parties visent à augmenter les investissements et les échanges dans le secteur minier et des matières premières.
2. La coopération vise en particulier à promouvoir les domaines suivants :
  - l'échange d'informations sur les développements dans les secteurs minier et des métaux non-ferreux ;
  - l'établissement d'un cadre juridique pour la coopération ;
  - les questions commerciales ;
  - le développement de mesures législatives et autres dans le domaine de la protection de l'environnement ;
  - la formation ;
  - la sécurité dans l'industrie minière.

ARTICLE 58

Coopération dans le domaine de la science et de la technologie

1. Les parties encouragent, dans leur intérêt réciproque, la coopération dans le domaine de la recherche scientifique civile et du développement technologique civil et, compte tenu des ressources disponibles, un accès approprié à leurs programmes respectifs, sous réserve d'une protection effective et suffisante des droits de propriété intellectuelle, industrielle et commerciale.

2. La coopération en matière de science et technologie couvre notamment :

- l'échange d'informations scientifiques et technologiques ;
- les activités conjointes de recherche et de développement ;
- les activités de formation et les programmes de mobilité pour les scientifiques, les chercheurs et les techniciens des deux parties oeuvrant dans le domaine de la recherche et du développement technologique.

Lorsque cette coopération s'effectue dans le cadre d'activités liées à l'éducation et/ou à la formation, elle doit se conformer aux dispositions de l'article 59.

Sur la base d'un commun accord, les parties peuvent s'engager dans d'autres formes de coopération en matière de science et de technologie.

Dans le cadre de ces activités de coopération, une attention particulière est accordée au redéploiement des scientifiques, ingénieurs, chercheurs et techniciens qui participent ou ont participé à la recherche et/ou la production d'armes de destruction massive.

3. La coopération au titre du présent article est mise en oeuvre conformément à des arrangements spécifiques négociés et conclus selon les procédures adoptées par chaque partie, qui fixent, entre autres, les dispositions appropriées en matière de droits de propriété intellectuelle, industrielle et commerciale.

ARTICLE 59

Education et formation

1. Les parties coopèrent en vue de relever le niveau de l'enseignement général et des qualifications professionnelles en Ukraine, tant dans les secteurs public que privé.

2. La coopération concerne en particulier les domaines suivants :

- le relèvement des systèmes d'enseignement supérieur et de formation en Ukraine, notamment le système de certification des établissements d'enseignement supérieur et des diplômes d'enseignement supérieur ;
- la formation de cadres et de fonctionnaires des secteurs public et privé dans des domaines prioritaires à déterminer ;

SÖ 1997: 63

- la coopération entre les établissements d'enseignement et entre les établissements d'enseignement et les entreprises ;
- la mobilité des professeurs, diplômés, administrateurs, jeunes scientifiques et chercheurs, et des jeunes ;
- la promotion des études européennes dans les institutions appropriées, ;
- l'enseignement des langues communautaires ;
- la formation post-universitaire d'interprètes de conférence ;
- la formation de journalistes ;
- la formation de formateurs.

3. La participation éventuelle d'une partie aux différents programmes d'éducation et de formation de l'autre partie peut être envisagée conformément à leurs procédures respectives et, le cas échéant, des cadres institutionnels et des programmes de coopération sont alors établis dans le prolongement de la participation de l'Ukraine au programme TEMPUS de la Communauté.

ARTICLE 60

Agriculture et secteur agro-industriel

Dans ce domaine, la coopération vise à promouvoir la réforme agraire, la modernisation, la privatisation et la restructuration de l'agriculture, des secteurs agro-industriel et des services en Ukraine, à développer des marchés nationaux et internationaux pour les produits ukrainiens, dans des conditions assurant la protection de l'environnement, compte tenu de la nécessité d'améliorer la sécurité de l'approvisionnement alimentaire. Les parties visent également à rapprocher progressivement les normes ukrainiennes des réglementations techniques communautaires concernant les produits alimentaires industriels et agricoles, y compris les normes sanitaires et phytosanitaires.

ARTICLE 61

Energie

1. La coopération s'inscrit dans le cadre des principes de l'économie de marché et du traité de la charte européenne de l'énergie et se développe dans la perspective d'une intégration progressive des marchés de l'énergie en Europe.
2. La coopération porte notamment sur les points suivants :
  - l'impact sur l'environnement de la production et de la consommation d'énergie, afin d'éviter ou de minimiser les dommages écologiques résultant de ces activités ;
  - l'amélioration de la qualité et de la sécurité de l'approvisionnement en énergie, y compris la diversification des fournisseurs, d'une façon économiquement et écologiquement saine ;

SÖ 1997: 63

- la formulation d'une politique énergétique ;
- l'amélioration de la gestion et de la réglementation du secteur de l'énergie conformément à une économie de marché ;
- la réalisation d'un ensemble de conditions institutionnelles, juridiques, fiscales et autres nécessaires pour encourager les échanges et les investissements en matière d'énergie ;
- la promotion des économies d'énergie et de l'efficacité énergétique ;
- la modernisation, le développement et la diversification de l'infrastructure énergétique ;
- l'amélioration des technologies d'approvisionnement et d'utilisation finale quel que soit le type d'énergie ;
- la gestion et la formation technique dans le secteur de l'énergie.

ARTICLE 62

Coopération dans le domaine nucléaire civil

1. Compte tenu des pouvoirs et compétences respectifs de la Communauté et de ses Etats membres, la coopération dans le domaine nucléaire civil s'effectue par la mise en oeuvre d'accords spécifiques concernant notamment le commerce de matériaux nucléaires, la sûreté nucléaire et la fusion thermonucléaire et conformément aux procédures juridiques de chaque partie.

2. Les parties coopèrent, notamment dans les enceintes internationales, pour résoudre les problèmes résultant de la catastrophe de Tchernobyl ; cette coopération s'étend particulièrement aux aspects suivants :

- étude conjointe des problèmes scientifiques liés à l'accident de Tchernobyl ;
- lutte contre la contamination radioactive de l'air, des sols et des eaux ;
- contrôle et supervision de la radio-activités de l'environnement ;
- gestion des situations nucléaires/radioactives d'urgence ;
- décontamination de terres polluées par la radioactivité et traitement des déchets nucléaires ;
- problèmes médicaux relatifs à l'impact d'accidents nucléaires sur la santé publique ;
- solution du problème de sécurité lié à la destruction du quatrième réacteur détruit de la centrale de Tchernobyl ;
- aspects économiques et administratifs des efforts consentis pour surmonter la catastrophe ;
- formation dans le domaine de la prévention et de l'atténuation des accidents nucléaires ;

SÖ 1997: 63

- aspects scientifiques et techniques des actions visant à remédier aux conséquences de la catastrophe de Tchernobyl ;
- autres domaines soumis à l'accord des parties.

ARTICLE 63

Environnement

1. Dans l'esprit de la Charte européenne de l'énergie et de la Déclaration de la conférence de Lucerne de 1993, les parties développent et renforcent leur coopération dans le domaine de l'environnement et de la santé humaine.

2. La coopération vise à lutter contre la dégradation de l'environnement, et couvre notamment :

- la surveillance effective de la pollution et l'évaluation de l'environnement ; un système d'information sur l'état de l'environnement ;
- la lutte contre la pollution locale, régionale et transfrontalière de l'air et de l'eau ;
- la réhabilitation de l'environnement ;
- la production et la consommation durables, efficaces et écologiques de l'énergie ; la sécurité des installations industrielles ;

- la classification et la manipulation sans danger des substances chimiques ;
- la qualité de l'eau ;
- la réduction, le recyclage et l'élimination propre des déchets, la mise en oeuvre de la convention de Bâle ;
- l'impact de l'agriculture sur l'environnement ; l'érosion des sols ; la pollution chimique ;
- la protection des forêts ;
- la préservation de la biodiversité, des zones protégées et l'utilisation et la gestion durables des ressources biologiques ;
- l'aménagement du territoire, y compris la construction et l'urbanisme ;
- l'utilisation d'instruments économiques et fiscaux ;
- l'évolution du climat global ;
- l'éducation et la sensibilisation écologique ;
- la mise en oeuvre de la convention d'Espoo sur l'évaluation de l'impact sur l'environnement dans un contexte transfrontière.

3. La coopération porte notamment sur les domaines suivants :

- planification de la gestion des catastrophes et d'autres situations d'urgence ;

SÖ 1997: 63

- échange d'informations et d'experts, notamment en matière de transfert des technologies propres et d'utilisation sûre et écologique des biotechnologies ;
- activités communes de recherche ;
- adaptation des législations aux normes communautaires ;
- coopération au niveau régional, y compris dans le cadre de l'Agence européenne de l'environnement, et au niveau international ;
- développement de stratégies, en particulier en ce qui concerne les problèmes globaux et climatiques ainsi que la réalisation d'un développement durable ;
- études d'impact sur l'environnement.

ARTICLE 64

Transports

Les parties développent et accentuent leur coopération dans le domaine des transports.

Cette coopération vise, entre autres, à restructurer et à moderniser les systèmes et les réseaux de transport en Ukraine et à développer et à assurer, le cas échéant, la compatibilité des systèmes de transport dans une perspective de globalisation.

La coopération porte notamment sur :

- la modernisation de la gestion et de l'exploitation des transports routiers, des chemins de fer, des ports et des aéroports ;
- la modernisation et le développement des infrastructures routières, ferroviaires, portuaires, aéroportuaires et des voies navigables, y compris la modernisation des grands axes d'intérêt commun et des liaisons transeuropéennes pour les modes de transport précités ;
- la promotion et le développement des transports multimodaux ;
- la promotion de programmes communs de recherche et de développement ;
- la préparation du cadre législatif et institutionnel pour le développement et la mise en oeuvre d'une politique des transports prévoyant entre autres la privatisation du secteur des transports.

ARTICLE 65

Espace

Dans le respect des compétences de la Communauté, de ses Etats membres et de l'Agence spatiale européenne, les parties encouragent, le cas échéant, la coopération à long terme en matière de recherche, de développement et d'applications commerciales dans le domaine spatial civil. Les parties accordent une attention particulière aux initiatives privilégiant la complémentarité de leurs activités spatiales respectives.

ARTICLE 66

Services postaux et télécommunications

Dans le cadre de leurs pouvoirs et compétences respectifs, les parties étendent et renforcent la coopération dans les domaines suivants :

- l'établissement de politiques et de directives pour le développement du secteur des télécommunications et des services postaux ;
- la formulation des principes de la politique tarifaire et de la commercialisation des services de télécommunications et postaux ;
- l'encouragement du développement de projets en matière de télécommunications et de services postaux, et l'attrait des investissements ;
- l'amélioration de l'efficacité et de la qualité des services de télécommunications et postaux, entre autres par la libéralisation des activités des sous-secteurs ;
- l'application avancée des télécommunications, notamment dans le domaine du transfert de fonds électronique ;
- la gestion de réseaux de télécommunications et leur optimisation,
- une base réglementaire appropriée pour la fourniture de services de télécommunications et postaux et pour l'utilisation d'une gamme de fréquence radio ;
- la formation dans le domaine des télécommunications et des services postaux en vue d'une exploitation dans des conditions de marché.

ARTICLE 67

Services financiers

La coopération vise en particulier à faciliter l'intégration de l'Ukraine dans des systèmes universellement acceptés de règlements. L'assistance technique porte sur :

- le développement des services bancaires et financiers, le développement d'un marché commun des ressources de financement, l'intégration de l'Ukraine dans un système universellement accepté de règlements ;
- le développement en Ukraine d'un système fiscal et de ses institutions, l'échange d'expérience et la formation de personnel ;
- le développement des services d'assurances, ce qui créerait entre autres un cadre favorable à la participation des sociétés communautaires à l'établissement de co-entreprises dans le secteur des assurances en Ukraine, ainsi que le développement de l'assurance crédit à l'exportation ;
- cette coopération contribue en particulier à favoriser le développement de relations entre l'Ukraine et les Etats membres dans le secteur des services financiers.

ARTICLE 68

Blanchiment d'argent

1. Les parties conviennent de la nécessité d'oeuvrer et de coopérer afin d'empêcher l'utilisation de leurs systèmes financiers au blanchiment de capitaux provenant d'activités criminelles en général et du trafic illicite de la drogue en particulier.

SÖ 1997: 63

2. La coopération dans ce domaine comporte notamment une assistance administrative et technique en vue d'adopter des normes appropriées de lutte contre le blanchiment de l'argent, comparables à celles adoptées en la matière par la Communauté et les instances internationales actives dans ce domaine, et en particulier le groupe d'action financière internationale (GAFI).

ARTICLE 69

Politique monétaire

A la demande des autorités ukrainiennes, la Communauté fournit une assistance technique afin d'aider l'Ukraine à créer et à renforcer son propre système monétaire et à introduire une nouvelle unité monétaire qui deviendra une devise convertible et à adapter progressivement ses politiques à celles du système monétaire européen. Cela inclut l'échange informel d'informations concernant les principes et le fonctionnement du système monétaire européen.

ARTICLE 70

Développement régional

1. Les parties renforcent leur coopération dans le domaine du développement régional et de l'aménagement du territoire.
2. Dans ce but, elles encouragent l'échange d'informations par les autorités nationales, régionales et locales sur la politique régionale et d'aménagement du territoire ainsi que sur les méthodes de formulation des politiques régionales portant notamment sur le développement des régions défavorisées.

Elles encouragent également les contacts directs entre les régions respectives et les organisations publiques responsables de la planification du développement régional dans le but, entre autres, d'échanger les méthodes et les moyens d'encourager le développement régional.

ARTICLE 71

Coopération en matière sociale

1. Dans le domaine de la santé et de la sécurité, les parties développent leur coopération dans le but d'améliorer le niveau de protection de la santé et de la sécurité des travailleurs.

La coopération porte notamment sur :

- l'éducation et la formation en matière de santé et de sécurité, avec une attention particulière pour les secteurs d'activités à hauts risques ;
- le développement et la promotion de mesures préventives pour lutter contre les maladies professionnelles ;
- la prévention des risques d'accidents majeurs et la gestion des substances chimiques toxiques ;
- la recherche en vue de développer la base de connaissances relatives à l'environnement du travail et à la santé et à la sécurité des travailleurs.

SÖ 1997: 63

2. Dans le domaine de l'emploi, la coopération comporte notamment une assistance technique relative à :

- l'optimisation du marché du travail ;
- la modernisation des services de placement et d'orientation ;
- la planification et la réalisation de programmes de restructuration ;
- la promotion du développement local de l'emploi ;
- l'échange d'informations sur les programmes relatifs à l'emploi flexible, notamment ceux stimulant l'emploi indépendant et encourageant l'esprit d'entreprise.

3. Les parties accordent une attention particulière à la coopération dans le domaine de la protection sociale, notamment à la coopération en matière de planification et de mise en oeuvre des réformes de protection sociale en Ukraine.

Ces réformes visent à développer en Ukraine des méthodes de protection propres aux économies de marchés et comprend toutes les formes de protection sociale.

ARTICLE 72

Tourisme

Les parties renforcent et développent leur coopération notamment en :

- favorisant les échanges touristiques ;

- assurant une coopération entre les organes officiels du tourisme ;
- augmentant les flux d'informations ;
- transférant le savoir-faire ;
- examinant les possibilités d'organiser des actions conjointes ;
- assurant une formation pour le développement du tourisme.

ARTICLE 73

Petites et moyennes entreprises

1. Les parties visent à développer et à renforcer les petites et moyennes entreprises et leurs associations ainsi que la coopération entre les petites et moyennes entreprises de la Communauté et de l'Ukraine.

2. La coopération comporte une assistance technique, notamment dans les domaines suivants :

- développement d'un cadre législatif pour les petites et moyennes entreprises ;
- développement d'une infrastructure appropriée (une agence de soutien des PME, les communications, l'assistance à la création d'un fonds pour les PME) ;
- le développement de parcs technologiques.

ARTICLE 74

Information et communication

Les parties encouragent le développement de méthodes modernes de gestion de l'information, concernant notamment les médias, et favorisent un échange efficace d'informations. La priorité est accordée aux programmes visant à fournir au grand public des informations de base au sujet de la Communauté et de l'Ukraine, y compris, dans la mesure du possible, l'accès mutuel aux bases de données, compte tenu des droits de propriété intellectuelle.

ARTICLE 75

Protection des consommateurs

Les parties établissent une coopération étroite en vue de réaliser la compatibilité entre leurs systèmes de protection des consommateurs. Cette coopération comprend notamment la fourniture d'une expertise en matière de réformes législatives et institutionnelles, l'établissement de systèmes permanents d'information réciproque sur les produits dangereux, l'amélioration de l'information fournie aux consommateurs particulièrement en matière de prix, caractéristiques des produits et services offerts, des activités de formation destinées aux fonctionnaires de l'administration et autres représentants des intérêts des consommateurs, le développement d'échanges entre les représentants des intérêts des consommateurs et l'amélioration de la compatibilité des politiques de protection des consommateurs.

ARTICLE 76

Douanes

1. La coopération vise à assurer le respect de toutes les dispositions à arrêter dans le domaine des échanges commerciaux loyaux et à rapprocher le régime douanier de l'Ukraine de celui de la Communauté.

2. La coopération porte notamment sur les points suivants :

- échange d'informations ;
- amélioration des méthodes de travail ;
- introduction de la nomenclature combinée et du document administratif unique ;
- interconnexion entre les systèmes de transit de la Communauté et de l'Ukraine ;
- simplification des contrôles et des formalités en ce qui concerne le transport des marchandises ;
- soutien à l'introduction de systèmes d'informations douanières modernes ;
- organisation de séminaires et de périodes de formation.

3. Sans préjudice d'autres formes de coopération prévues par le présent accord, notamment à l'article 79, l'assistance mutuelle en matière douanière entre les autorités administratives des parties est régie par les dispositions du protocole joint au présent accord.

ARTICLE 77

Coopération dans le domaine statistique

La coopération dans ce domaine vise à mettre en place un système statistique efficace qui fournira les statistiques fiables, nécessaires pour soutenir et surveiller le processus de réformes économiques et contribuer au développement de l'entreprise privée en Ukraine.

Les parties coopèrent particulièrement dans les domaines suivants :

- adaptation du système statistique ukrainien aux méthodes, normes et classifications internationales ;
- échange d'informations statistiques ;
- fourniture des informations statistiques macro- et micro-économiques nécessaires pour mettre en oeuvre et gérer les réformes économiques.

La Communauté fournit à cette fin une assistance technique à l'Ukraine.

ARTICLE 78

Science économique

Les parties facilitent le processus de réforme économique et la coordination des politiques économiques par la voie d'une coopération visant à améliorer la compréhension des mécanismes fondamentaux de leurs économies respectives et l'élaboration et la mise en oeuvre de la politique économique dans les économies de marché. A cette fin, les parties échangent des informations au sujet des résultats et des perspectives macro-économiques.

La Communauté fournit une assistance technique pour :

- aider l'Ukraine dans le processus de réforme économique en fournissant des conseils spécialisés et une assistance technique ;
- encourager la coopération entre économistes afin d'accélérer le transfert de savoir-faire nécessaire à la formulation des politiques économiques et d'assurer une large diffusion des résultats de la recherche y relative.

ARTICLE 79

Lutte contre la drogue

Dans le cadre de leurs pouvoirs et compétences respectifs, les parties coopèrent en vue d'accroître l'efficacité des politiques et des mesures de lutte contre la production, l'offre et le trafic illicites de stupéfiants et de substances psychotropes, y compris la prévention du détournement des précurseurs chimiques, ainsi qu'en vue de promouvoir la prévention et la réduction de la demande de drogue. La coopération dans ce domaine est basée sur une consultation mutuelle et une coordination étroite entre les parties en ce qui concerne les objectifs et les stratégies adoptés dans les différents domaines relatifs à la lutte contre la drogue.

TITRE VIII

COOPERATION CULTURELLE

ARTICLE 80

Les parties s'engagent à promouvoir, encourager et faciliter la coopération culturelle. Le cas échéant, les programmes de coopération culturelle existant dans la Communauté ou ceux d'un ou plusieurs de ses Etats membres peuvent faire l'objet d'une coopération et d'autres activités d'intérêt mutuel peuvent être développées.

TITRE IX

COOPERATION FINANCIERE

ARTICLE 81

En vue de réaliser les objectifs du présent accord et conformément aux articles 82, 83 et 84, l'Ukraine bénéficie d'une assistance financière temporaire qui lui est accordée par la Communauté par le biais d'une assistance technique sous forme de dons afin d'accélérer son processus de réforme économique.

ARTICLE 82

Cette assistance financière est couverte par les mesures prévues dans le cadre du programme TACIS et le règlement du Conseil y relatif.

ARTICLE 83

Les objectifs de l'assistance financière de la Communauté et les domaines couverts par cette assistance sont définis dans un programme indicatif reflétant les priorités établies fixé d'un commun accord entre les deux parties, compte tenu des besoins de l'Ukraine, de ses capacités sectorielles d'absorption et de l'évolution des réformes. Les parties en informent le conseil de coopération.

ARTICLE 84

Afin de permettre une utilisation optimale des ressources disponibles, les parties veillent à ce qu'il y ait une coordination étroite entre l'assistance technique de la Communauté et les contributions d'autres intervenants, tels que les Etats membres, les pays tiers, et les organisations internationales, telles que la Banque internationale pour la reconstruction et le développement, la Banque européenne pour la reconstruction et le développement, le programme des Nations Unies pour le développement (PNUD) et le FMI.

TITRE X

DISPOSITIONS INSTITUTIONNELLES, GENERALES ET FINALES

ARTICLE 85

Il est institué un conseil de coopération qui supervise la mise en oeuvre du présent accord. Le conseil se réunit au niveau ministériel une fois par an et chaque fois que les circonstances l'exigent. Il examine les problèmes importants se posant dans le cadre de l'accord ainsi que toutes autres questions bilatérales ou internationales d'intérêt commun dans le but d'atteindre les objectifs du présent accord. Le conseil de coopération peut également formuler les recommandations appropriées, d'un commun accord entre les deux parties.

ARTICLE 86

1. Le conseil de coopération est composé, d'une part, des membres du Conseil de l'Union européenne et des membres de la Commission des Communautés européennes et, d'autre part, des membres du gouvernement ukrainien.

2. Le conseil de coopération arrête son règlement intérieur.

3. La présidence du conseil de coopération est exercée à tour de rôle par un représentant de la Communauté et un membre du gouvernement ukrainien.

ARTICLE 87

1. Le conseil de coopération est assisté dans l'accomplissement de ses tâches par un comité de coopération composé, d'une part, de représentants des membres du Conseil de l'Union européenne et des membres de la Commission des Communautés européennes et, d'autre part, de représentants du gouvernement ukrainien, normalement au niveau des hauts fonctionnaires. La présidence du comité de coopération est exercée à tour de rôle par la Communauté et l'Ukraine.

Le conseil de coopération détermine dans son règlement intérieur la mission du comité de coopération, qui consiste notamment à préparer les réunions du conseil de coopération, ainsi que les modalités de fonctionnement de ce comité.

2. Le conseil de coopération peut déléguer tout ou partie de ses compétences au comité de coopération, qui assurera la continuité entre les réunions du conseil de coopération.

ARTICLE 88

Le conseil de coopération peut décider de constituer tout autre comité ou organe propre à l'assister dans l'accomplissement de ses tâches et détermine la composition, la mission et le fonctionnement de ces comités et organes.

ARTICLE 89

Lors de l'examen d'une question se posant dans le cadre du présent accord relative à une disposition renvoyant à un article du GATT, le conseil de coopération prend en compte, dans toute la mesure du possible, l'interprétation généralement donnée de l'article du GATT en question par les parties contractantes au GATT.

ARTICLE 90

Il est institué une commission parlementaire de coopération, qui est l'enceinte de rencontre et de dialogue entre les membres du Parlement ukrainien et ceux du Parlement européen. Cette commission se réunit selon une périodicité qu'elle détermine.

ARTICLE 91

1. La commission parlementaire de coopération est composée, d'une part, de membres du Parlement européen et, d'autre part, de membres du Parlement ukrainien.

SÖ 1997: 63

2. La commission parlementaire de coopération arrête son règlement intérieur.

3. La présidence de la commission parlementaire de coopération est exercée à tour de rôle par le Parlement européen et le Parlement ukrainien, selon les modalités à prévoir dans le règlement intérieur.

ARTICLE 92

La commission parlementaire de coopération peut demander au conseil de coopération de lui fournir toute information utile relative à la mise en oeuvre du présent accord. Le conseil de coopération lui fournit les informations demandées.

La commission parlementaire de coopération est informée des recommandations du conseil de coopération.

La commission parlementaire de coopération peut adresser des recommandations au conseil de coopération.

ARTICLE 93

1. Dans le cadre du présent accord, chaque partie s'engage à assurer l'accès des personnes physiques et morales de l'autre partie, sans aucune discrimination par rapport à ses propres ressortissants, aux juridictions et instances administratives compétentes des parties afin d'y faire valoir leurs droits individuels et réels, y compris ceux relatifs à la propriété intellectuelle, industrielle et commerciale.

2. Dans les limites de leurs pouvoirs respectifs, les parties :

- encouragent le recours à l'arbitrage pour régler les différends découlant de transactions commerciales et de coopération conclues par les opérateurs économiques de la Communauté et ceux de l'Ukraine ;
- conviennent que lorsqu'un différend est soumis à arbitrage, chaque partie au différend peut, sauf dans le cas où les règles du centre d'arbitrage choisi par les parties en décident autrement, choisir son propre arbitre, quelle que soit sa nationalité, et que le troisième arbitre ou l'arbitre unique peut être un ressortissant d'un pays tiers ;
- recommandent à leurs opérateurs économiques de choisir d'un commun accord la loi applicable à leurs contrats ;
- encouragent le recours aux règles d'arbitrage élaborées par la commission des Nations Unies pour le droit commercial international (CNUDCI) et à l'arbitrage par tout centre d'un pays signataire de la Convention sur la reconnaissance et l'exécution des sentences arbitrales étrangères signée à New York le 10 juin 1958.

ARTICLE 94

Aucune disposition de l'accord n'empêche une partie de prendre les mesures :

- a) qu'elle estime nécessaires en vue de prévenir la divulgation d'informations contraires aux intérêts essentiels de sa sécurité ;
- b) relatives à la production ou au commerce d'armes, de munitions ou de matériel de guerre ou à la recherche, au développement ou à la production nécessaires pour assurer sa défense, dès lors que ces mesures n'altèrent pas les conditions de concurrence pour les produits non destinés à des fins spécifiquement militaires ;

SÖ 1997: 63

- c) qu'elle estime essentielles pour assurer sa sécurité en cas de troubles internes graves susceptibles de porter atteinte à la paix publique, en cas de guerre ou de grave tension internationale menaçant de déboucher sur un conflit armé ou afin de satisfaire à des obligations qu'elle a acceptées en vue d'assurer le maintien de la paix et la sécurité internationale ;

- d) qu'elle estime nécessaires pour respecter ses obligations et engagements internationaux sur le contrôle des biens et des technologies industriels à double usage.

ARTICLE 95

1. Dans les domaines couverts par le présent accord et sans préjudice de toute disposition particulière y figurant :

- le régime appliqué par l'Ukraine à l'égard de la Communauté ne peut donner lieu à aucune discrimination entre les Etats membres, leurs ressortissants ou leurs sociétés ;

- le régime appliqué par la Communauté à l'égard de l'Ukraine ne peut donner lieu à aucune discrimination entre les ressortissants de l'Ukraine ou ses sociétés.

2. Les dispositions du paragraphe 1 ne font pas obstacle aux droits des parties d'appliquer les dispositions pertinentes de leur législation fiscale aux contribuables ne se trouvant pas dans une situation identique en ce qui concerne leur lieu de résidence.

ARTICLE 96

1. Chaque partie peut saisir le conseil de coopération de tout différend relatif à l'application ou à l'interprétation du présent accord.
2. Le conseil de coopération peut régler les différends par voie de recommandation.
3. Au cas où il n'est pas possible de régler le différend conformément au paragraphe 2, chaque partie peut notifier la désignation d'un conciliateur à l'autre partie, qui est alors tenue de désigner un deuxième conciliateur dans un délai de deux mois. Aux fins de l'application de cette procédure, la Communauté et les Etats membres sont considérés comme une seule partie au différend.

Le conseil de coopération désigne un troisième conciliateur.

Les recommandations des conciliateurs sont prises à la majorité. Ces recommandations ne sont pas obligatoires pour les parties.

ARTICLE 97

Les parties conviennent de se consulter rapidement par les voies appropriées à la demande de l'une des parties pour examiner toute question concernant l'interprétation ou la mise en oeuvre du présent accord et d'autres aspects pertinents des relations entre les parties.

Les dispositions du présent article n'affectent en aucun cas les articles 18, 19, 96 et 102 et ne préjugent en rien de ces mêmes articles.

ARTICLE 98

Le régime accordé à l'Ukraine en vertu du présent accord n'est en aucun cas plus favorable que celui que les Etats membres s'appliquent entre eux.

ARTICLE 99

Aux fins du présent accord, le terme "parties" désigne, d'une part, l'Ukraine et, d'autre part, la Communauté, ou les Etats membres, ou la Communauté et les Etats membres, conformément à leurs pouvoirs respectifs.

ARTICLE 100

Dans la mesure où les matières couvertes par le présent accord sont couvertes par le traité de la charte européenne de l'énergie et ses protocoles, ce traité et ses protocoles s'appliquent, dès l'entrée en vigueur, à ces questions, mais uniquement dans la mesure où une telle application y est prévue.

ARTICLE 101

Le présent accord est conclu pour une période initiale de dix ans. L'accord sera renouvelé automatiquement d'année en année à condition qu'aucune des deux parties ne le dénonce six mois avant son expiration en notifiant par écrit son intention à l'autre partie.

ARTICLE 102

1. Les parties prennent toute mesure générale ou particulière nécessaire à l'accomplissement de leurs obligations en vertu du présent accord. Elles veillent à ce que les objectifs définis par le présent accord soient atteints.

2. Si une partie considère que l'autre n'a pas rempli une des obligations que lui impose le présent accord, elle peut prendre des mesures appropriées. Auparavant, sauf en cas d'urgence spéciale, elle doit fournir au conseil de coopération tous les éléments d'information utiles nécessaires à un examen approfondi de la situation en vue de rechercher une solution acceptable par les parties.

Le choix doit porter par priorité sur les mesures qui perturbent le moins le fonctionnement du présent accord. Ces mesures sont notifiées immédiatement au conseil de coopération si l'autre partie le demande.

ARTICLE 103

Les annexes I, II, III, IV, V et l'appendice à celle-ci ainsi que le protocole font partie intégrante du présent accord.

ARTICLE 104

Le présent accord ne porte pas atteinte, avant que des droits équivalents n'aient été accordés aux personnes et aux agents économiques en vertu dudit accord, aux droits qui leur sont garantis par les accords existants liant un ou plusieurs Etats membres, d'une part, et l'Ukraine, d'autre part, sauf dans des domaines relevant de la compétence de la Communauté et sans préjudice des obligations des Etats membres résultant du présent accord dans des domaines relevant de leur compétence.

ARTICLE 105

Le présent accord s'applique, d'une part, aux territoires où les traités instituant la Communauté économique européenne, la Communauté européenne de l'énergie atomique et la Communauté européenne du charbon et de l'acier sont appliqués et dans les conditions prévues par lesdits traités et, d'autre part, au territoire de l'Ukraine.

ARTICLE 106

Le secrétaire général du Conseil de l'Union européenne est le dépositaire du présent accord.

ARTICLE 107

L'original du présent accord, dont les exemplaires en langues allemande, anglaise, danoise, espagnole, française, grecque, italienne, néerlandaise, portugaise et ukrainienne font également foi, est déposé auprès du secrétaire général du Conseil de l'Union européenne.

ARTICLE 108

Le présent accord est approuvé par les parties selon les procédures qui leur sont propres.

Le présent accord entre en vigueur le premier jour du deuxième mois suivant la date à laquelle les parties notifient au secrétaire général du Conseil de l'Union européenne l'accomplissement des procédures visées à l'alinéa 1.

Dès son entrée en vigueur, et dans la mesure où les relations entre l'Ukraine et la Communauté sont concernées, le présent accord remplace l'accord entre la Communauté économique européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique et l'Union des républiques socialistes soviétiques concernant le commerce et la coopération commerciale et économique signé à Bruxelles le 18 décembre 1989.

ARTICLE 109

Si, en attendant l'accomplissement des procédures nécessaires à l'entrée en vigueur du présent accord, les dispositions de certaines parties de l'accord sont mises en application en 1994 par un accord intérimaire entre la Communauté et l'Ukraine, les parties contractantes conviennent que, dans ces circonstances, on entend par "date d'entrée en vigueur de l'accord" la date d'entrée en vigueur de l'accord intérimaire.

SÖ 1997: 63

Hecho en Luxemburgo, el catorce de junio de mil novecientos noventa y cuatro.

Udfærdiget i Luxembourg den fjortende juni nitten hundrede og fire og halvfems.

Geschehen zu Luxemburg am vierzehnten Juni neunzehnhundertvierundneunzig.

Έγινε στο Λουξεμβούργο, στις δέκα τέσσερις Ιουνίου χίλια εννιακόσια ενενήντα τέσσερα.

Done at Luxembourg on the fourteenth day of June in the year one thousand nine hundred and ninety-four.

Fait à Luxembourg, le quatorze juin mil neuf cent quatre-vingt-quatorze.

Fatto a Lussembourgo, addi' quattordici giugno millenovecentonovantaquattro.

Gedaan te Luxemburg, de veertiende juni negentienhonderd vierennegentig.

Feito em Luxemburgo, em catorze de Junho de mil novecentos e noventa e quatro.

Здійснено в Люксембурзі чотирнадцятого дня червня місяця одна тисяча дев'ятсот дев'яносто четвертого року.

LISTE DES ANNEXES

Annexe I	Liste indicative des avantages accordés par l'Ukraine aux Etats indépendants en vertu de l'article 12
Annexe II	Mesures exceptionnelles en dérogation à l'article 14
Annexe III	Conventions relatives à la propriété intellectuelle, industrielle et commerciale visées à l'article 50 paragraphe 2
Annexe IV	Réserves de la Communauté concernant l'article 30 paragraphe 1 point b)
Annexe V	Réserves de l'Ukraine concernant l'article 30 paragraphe 2 point a)
Appendice à l'annexe V	Services financiers : définitions

LISTE DES PROTOCOLES

Protocole sur l'assistance mutuelle en matière douanière

Liste indicative des avantages accordés par l'Ukraine
aux Etats indépendants en vertu de l'article 12

1. Arménie, Biélorussie, Estonie, Géorgie, Kazakhstan, Lituanie, Moldavie,
Turkménistan, Russie.

Aucun droit à l'importation ne leur est appliqué.

Aucun droit à l'exportation n'est perçu sur les marchandises fournies dans le cadre d'accords bilatéraux de compensation, dans les limites des volumes fixés dans ces accords.

Aucune TVA n'est appliquée ni aux exportations ni aux importations. Aucune accise n'est appliquée aux exportations.

Tous les Etats indépendants: les contingents d'exportation au titre de la livraison de marchandises dans le cadre des accords bilatéraux annuels de commerce et de coopération sont ouverts dans les mêmes conditions que ceux qui sont applicables aux livraisons destinées à couvrir des besoins de l'Etat.

2. Arménie, Biélorussie, Estonie, Géorgie, Kazakhstan, Lituanie, Moldavie,
Turkménistan : les paiements peuvent se faire en roubles.

Russie : les paiements peuvent se faire en roubles ou en karbovanets.

Tous les Etats indépendants: régime spécial pour les opérations non commerciales, y compris les paiements résultant de ces opérations.

3. Tous les Etats indépendants: régime spécial pour les paiements courants.

4. Tous les Etats indépendants : système spécial de prix dans les échanges de certaines matières premières et produits semi-finis.

5. Tous les Etats indépendants: régime spécial de transit.

6. Tous les Etats indépendants: conditions spéciales pour les procédures douanières.

Mesures exceptionnelles en dérogation à l'article 14

1. L'Ukraine est autorisée à prendre des mesures exceptionnelles qui dérogent à l'article 14, sous forme de restrictions quantitatives sur une base non discriminatoire.
  2. Ces mesures ne peuvent s'appliquer qu'à des industries naissantes ou à certains secteurs en restructuration ou confrontés à de sérieuses difficultés, surtout lorsque ces difficultés entraînent de graves problèmes sociaux.
  3. La valeur totale des importations des produits soumis à ces mesures ne peut dépasser 15% des importations totales de la Communauté au cours de la dernière année précédant l'introduction d'une restriction quantitative, quelle qu'elle soit, pour laquelle des statistiques sont disponibles.
  4. Ces mesures sont uniquement applicables pendant une période de transition expirant le 31 décembre 1998, sauf décision contraire des parties, ou au moment où l'Ukraine devient partie contractante du GATT, si cet événement est antérieur à la date citée.
  5. L'Ukraine informe le conseil de coopération de toute mesure exceptionnelle qu'elle compte adopter en vertu des dispositions de la présente annexe et, à la demande de la Communauté, des consultations sont organisées au sein du conseil de coopération à propos de telles mesures et des secteurs qu'elles visent avant leur mise en application.
-

Conventions concernant la propriété intellectuelle, industrielle
et commerciale visées à l'article 50 paragraphe 2

1. L'article 50 paragraphe 2 concerne les conventions multilatérales suivantes :

- Convention de Berne pour la protection des oeuvres littéraires et artistiques (Acte de Paris, 1971) ;
- Convention internationale sur la protection des artistes interprètes ou exécutants, des producteurs de phonogrammes et des organismes de radiodiffusion (Rome, 1961) ;
- Protocole relatif à l'Arrangement de Madrid concernant l'enregistrement international des marques (Madrid, 1989) ;
- Arrangement de Nice concernant la classification internationale des produits et des services aux fins de l'enregistrement des marques (Genève, 1977, révisé en 1979) ;
- Traité de Budapest sur la reconnaissance internationale du dépôt des micro-organismes aux fins de la procédure en matière de brevets (1977, modifié en 1980) ;
- Convention internationale pour la protection des obtentions végétales (Acte de Genève, 1978).

2. L'Ukraine met tout en oeuvre pour adhérer sans délai à l'Acte de 1991 relatif à la Convention internationale pour la protection des obtentions végétales.

3. Le conseil de coopération peut recommander que l'article 50 paragraphe 2 s'applique également à d'autres conventions multilatérales. En cas de difficultés dans le domaine de la propriété intellectuelle, industrielle ou commerciale, affectant le commerce, des consultations sont organisées sans délai, à la demande de l'une des deux parties, afin de trouver une solution mutuellement satisfaisante.

  4. Les parties confirment l'importance qu'elles attachent aux obligations qui découlent des conventions multilatérales suivantes :
    - Convention de Paris pour la protection de la propriété industrielle (Acte de Stockholm, 1967, modifié en 1979) ;

    - Arrangement de Madrid concernant l'enregistrement international des marques (Acte de Stockholm, 1967, modifié en 1979) ;

    - Traité de coopération en matière de brevets (Washington 1970, amendé et modifié en 1979 et 1984).

  5. Dès l'entrée en vigueur du présent accord, l'Ukraine accorde, sur le plan de la reconnaissance et de la protection de la propriété intellectuelle, industrielle et commerciale, aux sociétés et aux ressortissants de la Communauté un traitement non moins favorable que celui qu'elle réserve à un quelconque pays tiers dans le cadre d'un accord bilatéral.

  6. Les dispositions du paragraphe 5 ne s'appliquent pas aux avantages accordés par l'Ukraine à un pays tiers sur une base de réciprocité effective, ni aux avantages accordés par l'Ukraine à un autre pays de l'ex-URSS.
-

Réserves de la Communauté concernant l'article 30 paragraphe 1 point b)

Exploitation minière

Dans certains Etats membres, l'exploitation des ressources minières et minérales par des sociétés échappant au contrôle de la CE peut être soumise à l'obtention d'une concession.

Pêche

L'accès aux ressources biologiques et aux fonds de pêche situés dans les eaux maritimes qui relèvent de la souveraineté ou de la juridiction des Etats membres, ainsi que leur exploitation, sont réservés aux bateaux de pêche battant pavillon d'un Etat membre et immatriculés sur le territoire de la Communauté, sauf dispositions contraires.

Achat de propriétés foncières

L'achat de propriétés foncières par des sociétés non communautaires est règlementé dans certains Etats membres.

Services audiovisuels, y compris la radio

Le traitement national en ce qui concerne la production et la distribution, notamment la radiodiffusion et les autres formes de diffusion publique, peut être réservé à des oeuvres audiovisuelles répondant à certains critères d'origine.

Services de télécommunications, y compris les services mobiles et par satellite

Services réservés

Dans certains Etats membres, l'accès au marché des infrastructures et des services complémentaires est réglementé.

Services spécialisés

Services réservés aux personnes physiques ressortissantes des Etats membres. Ces personnes peuvent, dans certaines conditions, créer des sociétés.

Agriculture

Le régime national n'est pas applicable, dans certains Etats membres, aux entreprises échappant au contrôle de la CE, qui souhaitent mettre une entreprise agricole sur pied. L'achat de vignobles par une société échappant au contrôle de la CE est subordonnée à une procédure de notification ou, le cas échéant, à une autorisation.

Services des agences de presse

Dans certains Etats membres, la participation étrangère dans des sociétés d'édition ou des sociétés de télé ou radiodiffusion est limitée.

Réserves de l'Ukraine conformément
à l'article 30 paragraphe 2 point a)

L'application des réserves figurant dans la présente annexe ne peut en aucun cas aboutir à un traitement moins favorable que celui accordé à des entreprises d'un quelconque pays tiers.

1. Services financiers (tels que définis à l'appendice)

1.1 Services bancaires et services financiers apparentés

Pendant une période de transition n'excédant pas cinq ans à compter de la date de la signature du présent accord, l'Ukraine peut continuer d'appliquer, en ce qui concerne l'établissement de filiales ou de succursales de sociétés communautaires en Ukraine, les dispositions du droit ukrainien :

- concernant "le système de réglementation et de contrôle des devises",
- concernant "les banques et les activités bancaires",
- concernant "les garanties",
- concernant "les valeurs et les bourses de valeurs",
- concernant "les titres de privatisation" (en liaison avec la distribution et la commercialisation des coupons de privatisation).

Au cours de la période de transition susmentionnée, l'Ukraine n'introduira aucune disposition ou réglementation nouvelle susceptible d'accroître le niveau de discrimination appliqué aux filiales ou succursales de sociétés communautaires par rapport au régime réservé aux entreprises ukrainiennes.

1.2 Assurances (telles que définies à l'appendice)

Dans un délai maximum de cinq ans à compter de la date de la signature du présent accord, l'Ukraine crée les conditions nécessaires à l'établissement de compagnies d'assurances communautaires ou communes, dans les conditions fixées à l'article 30 paragraphe 2 point a).

Au cours de la période de transition susmentionnée, l'Ukraine n'introduira aucune disposition ou réglementation nouvelle susceptible d'accroître le niveau de discrimination appliqué aux filiales ou succursales de sociétés communautaires par rapport au régime réservé aux entreprises ukrainiennes.

Pendant toute la période de transition, les activités d'assurances dans certains secteurs sont, pour les étrangers, interdites, limitées ou soumises à des conditions spéciales.

2. Autres domaines

Courtage de biens immobiliers, y compris des terres

Propriété et exploitation des ressources naturelles

Exploitation du sous-sol et des ressources naturelles, y compris des ressources minières.

Achat et vente de ressources naturelles

Pêche

L'accès aux ressources biologiques et aux fonds de pêche situés dans les eaux territoriales ukrainiennes et dans la zone économique exclusive de l'Ukraine ainsi que leur exploitation sont réglementés.

La chasse est limitée conformément à la législation ukrainienne.

SÖ 1997: 63

Agriculture

Achat et vente de terres agricoles et de forêts

Location de biens domaniaux

Le paiement de la location des biens domaniaux peut être exigé en devises librement convertibles

Télécommunications

L'établissement d'une société sous contrôle étranger peut être soumis à autorisation

Moyens de communication de masse

La participation étrangère dans les activités des moyens de communication de masse peut être limitée

Certaines activités professionnelles

Les activités professionnelles de certains secteurs sont réservées aux citoyens ukrainiens ou sont subordonnées à des qualifications particulières (médecine, éducation, services juridiques, non compris le conseil en entreprise qui inclut les aspects juridiques correspondants)

Bâtiments et monuments historiques

APPENDICE A L'ANNEXE V

Services financiers : définitions

On entend par "services financiers", tout service à caractère financier proposé par les prestataires d'une des parties assurées de tels services. Les services financiers recouvrent les activités suivantes :

A. Tous les services d'assurance et activités assimilées

1. Assurance directe (y compris la co-assurance) :

i) vie

ii) non vie.

2. Réassurance et rétrocession.

3. Activités des intermédiaires de l'assurance, tels que courtiers et agents.

4. Services auxiliaires de l'assurance, tels que services de conseil, d'actuariat, d'évaluation de risques et de règlement de sinistres.

B. Les services bancaires et autres services financiers (à l'exclusion de l'assurance)

1. Acceptation de dépôts et d'autres fonds remboursables du public

2. Prêts de toutes natures, notamment le crédit à la consommation, le crédit hypothécaire, l'affacturage et le financement d'opérations commerciales.

3. Crédit-bail financier.

SÖ 1997: 63

4. Services de paiements et de transferts monétaires, tels que cartes de crédit ou de débit, chèques de voyages et chèques bancaires.
5. Garanties et engagements.
6. Interventions pour compte propre, ou pour le compte de clients, soit sur le marché boursier, le marché hors cote ou autres, à savoir :
  - a) instruments du marché monétaire (chèques, traites, certificats de dépôt, etc.) ;
  - b) devises ;
  - c) produits dérivés, à savoir, entre autres, contrats à terme et options ;
  - d) taux de change et taux d'intérêt, dont les produits tels que swaps, contrats de garantie de taux, etc. ;
  - e) valeurs mobilières transmissibles ;
  - f) autres instruments et actifs financiers négociables, notamment réserves métalliques.
7. Participation aux émissions de titres de toutes natures, notamment souscriptions, placements (privés ou publics) en qualité d'agent et prestation de services se rapportant à ces émissions.
8. Activités de courtier de change.
9. Gestion des patrimoines, notamment gestion de trésorerie ou de portefeuille, toutes formes de gestion de placements collectifs, gestion de fonds de pension, services de garde, de dépôt ou de consignation.

10. Services de règlement et de compensation d'actifs financiers tels que valeurs mobilières, instruments dérivés et autres instruments négociables.
11. Communication et transfert d'informations financières, activités de traitement de données financières et fourniture de logiciels spécialisés par les prestataires d'autres services financiers ;
12. Services de conseil et autres services financiers auxiliaires se rapportant aux différentes activités énumérées aux points 1 à 11, y compris informations et évaluations sur dossiers de crédit, investigations et renseignements pour placements et constitution de portefeuilles, conseils relatifs aux prises de participation, restructurations et stratégies de sociétés.

Sont exclues de la définition des services financiers les activités suivantes :

- a) activités exercées par les banques centrales ou d'autres institutions publiques dans le cadre de politiques s'appliquant à la monnaie et au taux de change ;
  - b) activités assurées par les banques centrales, les organismes, administrations ou institutions publics pour le compte ou sous la caution du gouvernement, sauf dans les cas où ces activités peuvent être exercées par des prestataires de services financiers concurrents de ces collectivités publiques ;
  - c) activités s'inscrivant dans un système officiel de sécurité sociale ou de pension de vieillesse, sauf dans les cas où ces activités peuvent être exercées par des prestataires de services financiers concurrents de collectivités publiques ou d'institutions privées.
-

**PROTOCOLE
SUR L'ASSISTANCE MUTUELLE
ENTRE AUTORITES ADMINISTRATIVES
EN MATIERE DOUANIERE**

ARTICLE 1

Définitions

Aux fins du présent protocole, on entend par:

- a) "législation douanière" : les dispositions applicables sur les territoires des parties régissant l'importation, l'exportation, le transit des marchandises et leur placement sous tout autre régime douanier, y compris les mesures d'interdiction, de restriction et de contrôle adoptées par lesdites parties ;
- b) "droits de douane" : l'ensemble des droits, taxes, redevances ou impositions diverses qui sont prélevés et perçus sur le territoire des parties en application de la législation douanière, à l'exclusion des redevances et impositions dont le montant est limité au coût approximatif des services rendus ;
- c) "autorité requérante" : une autorité administrative compétente qui a été désignée à cette fin par une partie et qui formule une demande d'assistance en matière douanière ;
- d) "autorité requise" : une autorité administrative compétente qui a été désignée à cette fin par une partie et qui reçoit une demande d'assistance en matière douanière ;
- e) "infraction" : toute violation de la législation douanière ainsi que toute tentative de violation de cette législation.

ARTICLE 2

Portée

1. Les parties se prêtent mutuellement assistance, dans les domaines relevant de leurs compétences, de la manière et dans les conditions prévues par le présent protocole, pour garantir que la législation douanière est correctement appliquée, notamment en prévenant et en décelant les infractions à cette législation et en menant des enquêtes à leur sujet.

2. L'assistance en matière douanière, prévue par le présent protocole, s'applique à toute autorité administrative des parties qui est compétente pour l'application du présent protocole. Elle ne préjuge pas les dispositions régissant l'assistance mutuelle en matière pénale. De même, elle ne s'applique pas aux renseignements recueillis en vertu de pouvoirs exercés à la demande des autorités judiciaires, sauf accord de ces autorités.

ARTICLE 3

Assistance sur demande

1. Sur demande de l'autorité requérante, l'autorité requise communique à celle-ci tout renseignement utile lui permettant de s'assurer que la législation douanière est correctement appliquée, y compris les renseignements concernant des opérations constatées ou projetées qui constituent ou sont susceptibles de constituer une infraction à cette législation.

2. Sur demande de l'autorité requérante, l'autorité requise informe celle-ci sur le point de savoir si les marchandises exportées du territoire de l'une des parties ont été régulièrement introduites sur le territoire de l'autre partie, en précisant, le cas échéant, le régime douanier sous lequel ces marchandises ont été placées.

3. Sur demande de l'autorité requérante, l'autorité requise prend les mesures nécessaires pour s'assurer qu'une surveillance est exercée sur :
- a) des personnes physiques ou morales dont il y a lieu raisonnablement de croire qu'elles commettent ou ont commis des infractions à la législation douanière ;
  - b) les mouvements de marchandises signalées comme pouvant donner lieu à des infractions graves à la législation douanière ;
  - c) les moyens de transport dont il y a lieu raisonnablement de croire qu'ils ont été, sont ou peuvent être utilisés pour commettre des infractions à la législation douanière.

ARTICLE 4

Assistance spontanée

Les parties, dans le respect de leurs dispositions législatives et réglementaires et de leurs autres instruments juridiques, se prêtent mutuellement assistance si elles considèrent que cela est nécessaire à l'application correcte de la législation douanière, en particulier lorsqu'elles obtiennent des renseignements se rapportant :

- à des opérations qui ont constitué, constituent ou sont susceptibles de constituer une infraction à cette législation et qui peuvent intéresser d'autres parties,
- aux nouveaux moyens ou méthodes utilisés pour effectuer ces opérations,
- et aux marchandises dont on sait qu'elles donnent lieu à une infraction grave à la législation douanière.

ARTICLE 5

Communication, notification

Sur demande de l'autorité requérante, l'autorité requise prend, conformément à sa législation, toutes les mesures nécessaires pour :

- communiquer tous documents, et
- notifier toutes décisions

entrant dans le domaine d'application du présent protocole, à un destinataire résidant ou établi sur son territoire. Dans ce cas, l'article 6 paragraphe 3 est applicable.

ARTICLE 6

Forme et substance des demandes d'assistance

1. Les demandes formulées en vertu du présent protocole sont formulées par écrit. Les documents nécessaires pour permettre de répondre à ces demandes accompagnent ladite demande. Lorsque l'urgence de la situation l'exige, les demandes présentées verbalement peuvent être acceptées, mais elles doivent être immédiatement confirmées par écrit.
2. Les demandes présentées conformément au paragraphe 1 sont accompagnées des renseignements suivants :
  - a) l'autorité requérante qui présente la demande,
  - b) la mesure requise,
  - c) l'objet et le motif de la demande,

- d) la législation, les règles et autres éléments juridiques concernés,
  - e) des indications aussi exactes et complètes que possible sur les personnes physiques ou morales qui font l'objet des enquêtes,
  - f) un résumé des faits pertinents et des enquêtes déjà effectuées, sauf dans les cas prévus à l'article 5.
3. Les demandes sont établies dans une langue officielle de l'autorité requise ou dans une langue acceptable pour cette autorité.
4. Si une demande ne répond pas aux conditions formelles, il est possible de demander qu'elle soit corrigée ou complétée; des mesures conservatoires peuvent cependant être ordonnées.

ARTICLE 7

Exécution des demandes

1. Pour répondre à une demande d'assistance, l'autorité requise, ou, lorsque celle-ci ne peut agir seule, le service administratif auquel la demande a été adressée par cette autorité procède, dans les limites de sa compétence et de ses ressources, disponibles comme s'il agissait pour son propre compte ou à la demande d'autres autorités de la même partie, en fournissant les renseignements dont il dispose déjà et en procédant ou faisant procéder aux enquêtes appropriées.
2. Les demandes d'assistance sont satisfaites conformément à la législation, aux règles et autres instruments juridiques de la partie requise.

SÖ 1997: 63

3. Les fonctionnaires dûment autorisés d'une partie peuvent, avec l'accord de l'autre partie en cause et dans les conditions prévues par celle-ci, recueillir, dans les bureaux de l'autorité requise ou d'une autre autorité dont celle-ci est responsable, des renseignements relatifs à l'infraction à la législation douanière dont l'autorité requérante a besoin aux fins du présent protocole.

4. Les fonctionnaires d'une partie peuvent, avec l'accord de l'autre partie, et selon les conditions fixées par cette dernière, être présents aux enquêtes menées sur le territoire de cette dernière.

ARTICLE 8

Forme sous laquelle les renseignements doivent être communiqués

1. L'autorité requise communique les résultats des enquêtes à l'autorité requérante sous la forme de documents, de copies certifiées conformes de documents, de rapports et de textes similaires.

2. La fourniture de documents prévue au paragraphe 1 peut être remplacée par celle d'informations produites sous quelque forme que ce soit et aux mêmes fins, par le moyen de l'informatique.

ARTICLE 9

Déroations à l'obligation de prêter assistance

1. Les parties peuvent refuser de prêter leur assistance au titre du présent protocole si une telle assistance :

- a) est susceptible de porter atteinte à leur souveraineté, à l'ordre public, à leur sécurité ou à d'autres intérêts essentiels
ou
- b) fait intervenir une réglementation fiscale ou de change autre que la réglementation concernant les droits de douane
ou
- c) implique la violation d'un secret industriel, commercial ou professionnel.

2. Si l'autorité requérante sollicite une assistance qu'elle ne pourrait pas elle-même fournir si elle lui était demandée, elle attire l'attention sur ce fait dans sa demande. Il appartient alors à l'autorité requise de décider de la manière dont elle doit répondre à cette demande.

3. Si l'assistance est refusée, la décision et les raisons qui l'expliquent doivent être notifiées sans délai à l'autorité requérante.

ARTICLE 10

Obligation de respecter le secret

1. Tout renseignement communiqué, sous quelque forme que ce soit, en application du présent protocole revêt un caractère confidentiel. Il est couvert par le secret professionnel et bénéficie de la protection accordée et des renseignements semblables par les lois applicables en la matière par la partie contractante qui l'a reçue, ainsi que par les dispositions correspondantes s'appliquant aux instances communautaires.

2. Les données nominatives ne sont pas communiquées lorsqu'il y a lieu raisonnablement de croire que la transmission ou l'utilisation faite des données ainsi transmises serait contraire aux principes juridiques fondamentaux d'une des parties et, en particulier, lorsque la personne concernée en subirait un préjudice injustifié. Sur demande, la partie qui reçoit les données informe la partie qui les fournit de l'utilisation faite des renseignements fournis et des résultats obtenus.

3. Les données nominatives ne peuvent être transmises qu'aux autorités douanières et, lorsqu'elles sont nécessaires à des fins de poursuites judiciaires, au ministère public et aux autorités judiciaires. Toute autre personne ou autorité ne peut recueillir de telles informations que sur autorisation préalable de l'autorité qui les fournit.

4. La partie qui fournit l'information en vérifie l'exactitude. Lorsqu'il apparaît que l'information fournie était inexacte ou devait être détruite, la partie qui la reçoit en est avertie sans délai. Celle-ci est tenue de procéder à la correction ou à la destruction de cette information.

5. Sans préjudice des cas où l'intérêt public l'emporte, la personne concernée peut, sur demande, obtenir des renseignements sur les données stockées et sur l'objet de ce stockage.

ARTICLE 11

Utilisation des renseignements

1. Les renseignements recueillis ne doivent être utilisés qu'aux fins du présent protocole et ne peuvent être utilisés par une partie à d'autres fins qu'avec l'accord écrit préalable de l'autorité administrative qui les a fournis et ils sont, en outre, soumis aux restrictions imposées par cette autorité.

2. Le paragraphe 1 ne fait pas obstacle à l'utilisation des renseignements dans le cadre d'actions judiciaires ou administratives engagées par la suite pour non respect de la législation douanière.

3. Les parties peuvent faire état, à titre de preuve, dans leurs procès-verbaux, rapports et témoignages ainsi qu'au cours de procédures et poursuites devant les tribunaux, des renseignements recueillis et des documents consultés conformément au présent protocole.

ARTICLE 12

Experts et témoins

Un agent d'une autorité requise peut être autorisé à comparaître, dans les limites fixées par l'autorisation qui lui a été accordée, comme expert ou témoin dans le cadre d'actions judiciaires ou administratives engagées dans les domaines relevant du présent protocole, par la juridiction d'une autre partie, et à produire les objets, documents ou copies certifiées conformes de ceux-ci qui peuvent être nécessaires à la procédure. La demande de comparution doit indiquer avec précision dans quelle affaire, à quel titre et en quelle qualité l'agent sera interrogé.

ARTICLE 13

Frais d'assistance

Les parties renoncent de part et d'autre à toute réclamation portant sur les remboursements des frais résultant de l'application du présent protocole, sauf en ce qui concerne, le cas échéant, les indemnités versées aux experts et témoins ainsi qu'aux interprètes et traducteurs qui ne dépendent pas des services publics.

ARTICLE 14

Application

1. La gestion du présent protocole est confiée aux autorités douanières centrales d'Ukraine, d'une part, aux services compétents de la Commission des Communautés européennes, et, le cas échéant, aux autorités douanières des États membres de l'Union européenne, d'autre part. Ils décident de toutes les mesures et dispositions pratiques nécessaires pour son application, en tant compte des règles en vigueur dans le domaine de la protection des données. Ils peuvent proposer aux organes compétents les modifications qui devraient, selon eux, être apportées au présent protocole.

2. Les parties se consultent et s'informent ensuite mutuellement des modalités d'application qui sont adoptées conformément au présent protocole.

ARTICLE 15

Complémentarité

1. Le présent protocole complète et n'empêche pas l'application des accords d'assistance mutuelle qui ont été conclus ou qui peuvent être conclus entre un ou plusieurs Etats membres de l'Union européenne et l'Ukraine. Il n'interdit pas non plus qu'une coopération douanière plus étendue soit apportée en vertu de ses accords.

2. Sans préjudice de l'article 11, ces accords ne portent pas atteinte aux dispositions communautaires régissant la communication entre les services compétents de la Commission et les autorités douanières des Etats membres, de tous renseignements recueillis en matière douanière susceptibles de présenter un intérêt pour la Communauté.

DECLARATION COMMUNE CONCERNANT L'ARTICLE 18

La Communauté et l'Ukraine déclarent que le texte de la clause de sauvegarde ne donne pas accès aux bénéfices des dispositions correspondantes du GATT.

DECLARATION COMMUNE CONCERNANT L'ARTICLE 19

Il est entendu que les dispositions de l'article 19 ne sont pas destinées à ralentir , à entraver ou à empêcher l'exécution des procédures prévues dans les législations respectives des deux parties en matière d'enquêtes antidumping ou antisubventions.

DECLARATION COMMUNE CONCERNANT L'ARTICLE 30

Sans préjudice des réserves énumérées aux annexes IV et V et des dispositions des articles 44 et 47, les parties conviennent que les termes "conformément à leurs législations et réglementations" visés aux paragraphes 1 et 2 de l'article 30 signifient que chaque partie peut réglementer l'établissement et l'activité des sociétés implantées sur son territoire, à condition que cette réglementation n'introduise pas en ce qui concerne l'établissement et l'activité des sociétés de l'autre partie, de nouvelles réserves résultant d'un traitement moins favorable que celui accordé à leurs propres sociétés ou aux sociétés, filiales ou succursales de sociétés d'un quelconque pays tiers.

DECLARATION COMMUNE CONCERNANT L'ARTICLE 31

La présence commerciale d'entreprises de transport fluvial d'une des parties sur le territoire de l'autre partie est régie par les dispositions législatives en vigueur dans les Etats membres ou en Ukraine, tant que des dispositions spécifiques plus favorables régissant une telle présence commerciale n'auront pas été adoptées, et à condition qu'une telle présence ne soit pas régie par d'autres actes législatifs ayant un effet contraignant à l'égard des parties.

Il est entendu qu'une présence commerciale doit adopter la forme de filiales ou de succursales telles qu'elles sont définies à l'article 32.

"Législation applicable" se traduit en ukrainien par les termes

“Діюче законодавство”.

**DECLARATION COMMUNE CONCERNANT LA NOTION DE "CONTROLE"
FIGURANT A L'ARTICLE 32 POINT b) ET A L'ARTICLE 43**

1. Les parties confirment qu'il est entendu que la question du contrôle dépend des circonstances de fait du cas particulier en cause.
2. Ainsi, par exemple, une entreprise est considérée comme "contrôlée" par une autre entreprise et de ce fait filiale de celle-ci si :
  - l'autre entreprise détient directement ou indirectement la majorité des droits de vote, ou si
  - l'autre entreprise a le droit de nommer ou de licencier une majorité des membres de l'organe administratif, de l'organe de gestion ou de l'organe de surveillance et si elle est en même temps actionnaire ou membre de la filiale.
3. Les deux parties considèrent que les critères visés au paragraphe 2 ne sont pas exhaustifs.

DECLARATION COMMUNE CONCERNANT L'ARTICLE 50

Les parties conviennent que, aux fins du présent accord, les termes "propriété intellectuelle, industrielle et commerciale" comprennent, en particulier, la protection des droits d'auteur et des droits voisins, notamment les droits d'auteur de programmes d'ordinateur, les droits des brevets, des dessins et modèles industriels, des indications géographiques, notamment les appellations d'origine, des marques de produits et de services, des topographies de circuits intégrés ainsi que la protection contre la concurrence déloyale visée à l'article 10bis de la convention de Paris pour la protection de la propriété industrielle et la protection des informations non divulguées relatives au savoir-faire.

Les parties déclarent que les termes "propriété intellectuelle, industrielle et commerciale" se traduisent en ukrainien par

“ інтелектуальна власність”.

DECLARATION COMMUNE CONCERNANT L'ARTICLE 102

Les parties conviennent, aux fins de leur interprétation correcte et de leur application pratique, que les termes "cas particulièrement urgents", figurant à l'article 102 de l'accord, signifient les cas de violation substantielle de l'accord par l'une des deux parties. Une violation substantielle de l'accord consiste :

a) dans le rejet de l'accord non sanctionné par les règles générales du droit international

ou

b) dans la violation des éléments essentiels de l'accord visés à l'article 2.